

BEHÇET ÇELİK

YAZYALNIZI
İKİ DELİ DERVİŞ

ÖYKÜ

❤
CAN

BEHÇET ÇELİK
YAZYALNIZI
İKİ DELİ DERVİŞ

Can Yayınları 1938

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2011

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Ekely

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1256-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

BEHÇET ÇELİK
YAZYALNIZI
İKİ DELİ DERVİŞ

ÖYKÜ

Behçet Çelik'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Diken Ucu, 2010

Düğün Birahanesi, 2011

Dünyanın Uğultusu, 2011

Gün Ortasında Arzu, 2011

Herkes Kadar, 2011

BEHÇET ÇELİK, 1968'de Adana'da doğdu. İlk öyküsü 1987'de *Varlık*'ta yayımlandı. *Yazılı Günler* ve *Virgül* dergilerini hazırlayanlar arasında yer aldı; pek çok dergi ve gazetede öykü, deneme ve çevirileri yayımlandı. 1989 yılında Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü'nü kazandı. *Gün Ortasında Arzu* adlı kitabı 2008 Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görüldü. *İki Deli Derviş* (1992), *Yazyalnızı* (1996), *Herkes Kadar* (2002), *Düğün Birahanesi* (2004), *Gün Ortasında Arzu* (2007), *Diken Ucu* (2010) adlı öykü kitaplarının yanı sıra *Dünyanın Uğultusu* (2009) adlı romanı yayımlandı.

Behçet Çelik'in internet adresi:
www.behcetcelik.com

İkinci baskılar için sunuş

1992'de birkaç arkadaşım ile birlikte yayımladığımız *Yazılı Günler* dergisiyle aynı adı taşıyan bir de yayınevi kurmuş, kitaplarımızı masraflarını kendimiz karşılayarak çıkarmıştık. O sene yayımladığımız *İki Deli Derviş* de, *Yazılı Günler*'in 1993'te kapanmasının ardından 1996'da yayımlanan *Yazyalmızı* da şanssız kitaplar oldular. Her ikisi de doğru dürüst dağıtılamadı ve kitapçı raflarında yer bulamadı. Çok uzun süredir sahaflarda bile bulunmayan bu iki kitap şimdi tek cilt halinde minik düzelteler dışında değiştirilmeden, ilk baskılarındaki haliyle okurla buluşuyor. 1987'de *Varlık*'ta yayımlanan ilk öykümü *İki Deli Derviş*'e almamıştım. Aradan neredeyse yirmi beş yıl geçtikten sonra, *İki Deli Derviş*'le *Yazyalmızı*'nı birlikte yayımlarken "Sokak 245" isimli bu öyküyü de ekledim.

Uzun zaman önce yazdığım öyküleri yeniden okurken bu zaman zarfında yazmayı sürdürmüş olmamda bu kitapların önemli yeri olduğunu düşündüm. Edebiyat ve yayın dünyası genç yazarların hevesini kırmaya çok yatkın. Galiba böyle bir ortamda, yazmayı sürdürebilmek için edebiyatı sevmek ve sebat etmek yeterli olmayabiliyor; biraz da "takıntılı" olması gerekiyor genç yazarların. Yazdıklarını yayımlatmak, sayısı az da olsa, başkalarıyla paylaşmak, insanın edebi algısını genişletip ona sebat edebilmesi için güç verdiği gibi, bu takıntıyı da besliyor. "Takıntı" ile, edebiyatın bir uğraş olmanın ötesinde, daha derinlerdeki bir şeye karşılık gelmesini, ya da daha derinlerdeki bir şeye ilaç olmasını kast ediyorum.

Bu kitaptaki öykülerin en eskisinin yazılmasının üzerin-

den neredeyse çeyrek yuzyıl geçmiş durumda. Henuz lise ogrencisiyken yazdığım bu öyküyü bana yazdıran itkiler ne idiyse, benzer itkiler –takıntılar– bugün de geçerliliğini koruyor.

BEHÇET ÇELİK

İçindekiler

YAZYALNIZI

Sucuklu Yumurta	17
Esmer Öykü	23
Gizem	27
Yazar	33
Oğlan Bizim Kız Bizim	41
Küskünler Saklambacı	47
Canım Kardeşim Halil	55
Bir Mektup	61
Bir Fenomendi O	69
Dışarıda	75
Şu Hayat Tuhaf Şey!	79
Esin: Narin Bir Rüzgâr	83
Her Şey Yaşanır	89
Medaim Gelmese	97
Üç Çay Bahçesi	103
Mahallenizden Geçtim	109

İKİ DELİ DERVİŞ

Elimdeki İz	117
Gözleri Gece	123

Denizdi...	129
Evler Grevler	135
Biri	143
Garajlarda.....	149
İspanya ve Gülen Kız	159
Yalnızken de Mutlu	163
El Salla	171
Dedesı	177
Kahvaltı	183
Pınarbaşı, Kaçak, Sevda	187
Bulut	191
“Beni Siz Delirttiniz”	197
Sokak 245	203

YAZYALNIZI

ne rüzgâr vardı, ne kıyısı
fesleğenli sugözlerinin
çatlamış duvarlara, dökük surlara
incelip incelip vuran
her akşamüstü dağbaşlarına uzayan
titrek gölgemi gönderdim

bir yazıalınıza, bozkırda

SUCUKLU YUMURTA

Yıldırım'a

Kaç zamandır aynı sokaklarda dolaşıyorum, bilmiyorum. Işıklı, vitrinli, insanlı sokaklardan daha loş ve sakin olanlarına vardım. İşte, balıkçılar da toplamaya başladılar tezgâhlarını. Satıcılar, "Buyur ağbi," demese, hiç ayrılmam şu yeşillikçinin önünden. Marul, turp, havuç ve kırmızılahanadaki renk cümbüşü gözlerimden başlayarak her yanıma dinlendiriyor. Alnımı dalayan soğuk da oradan başlıyor masajına. Bir şeyler içsem, o da içerimi kuşatsa.

"Buyur ağbi."

"Bakmıştım öyle."

Yanıt vermesem olmaz. İnsan susmayı bilmeli. Ah yeşillikçi, benden renkleri kaçırdığın yetmiyormuş gibi, meyhaneyi de aldın. Susmayı bilmeyenlerin mekânıdır meyhane, çekemem bu gece. Gelir, oturur biri, çan çan anlatır, daha kötüsü, bana da anlattırır. Şöyle ucuz, müşterisi suskun, efendi bir meyhane olsa... Nurhayat'la bazı akşamlar gittiğimiz kafeteryanın karşısında bir tane vardı. Bazen o konuşurken, pencereden bakıp meyhanenin içini görmeye çalışırdım. Hep çekerdi beni, balığı ve kalabalığıyla...

Güzel. Cama fiyatları yazmışlar. Lüfer on beş, palamut, istavrit on bin. Çarşıda kaçaydı bunlar? Alıp evde mi yapsam yoksa? İçeridekilerin filmlerdeki bilge balıkçılar gibi, gerekmedikçe konuşmayan kimseler olduğunun garantisi yok. Vazgeçsem mi balıktan? Her türlü baş ağrısı; alacaksın, temizleyeceksin, salatası, cartı, curtu...

Bir soğuk kaldı, alnımı kuşatmış, beni teselli eden. Hasta olduğum geceler annemin alnımı ovması gibi ya da yine hastayım da, ateşler içindeki alnımı cama dayamışım. Hastalıktan beter, dayak yemiş gibiyim bu gece. Sanırım, biraz da sürdürmek istiyorum bunu, meyhaneden falan kaçışım ondan. Kendime kızıyorum.

İyi de... Ne yesem? Böyle bir akşamda yine de yemeği düşündüğüme göre o kadar da etkilenmemiş olmalıyım bugün olanlardan. Şu mezeciden bir şeyler mi alsam? Olmaz, buraya giremem. Bir akşamüstü onunla buradan ekmek arası "mormeze" almıştık. Satıcıya, "Mormeze," dediğimde nasıl da gülmüştü uzun uzun. Bugün de, benimle konuşurkenki neşesi, gülüşü bir yandan beni sevindiriyordu, günlerdir neşesiz ve solgundu. Bir yandan da içinde bulunduğum saçma durumu açık seçik hale getiriyordu. İşyerinden birlikte çıkmıştık. Ona söylemeyi tasarladıklarımla ilgili ve suskundum. O ise her şeyle ilgili gibiydi. Daldan dala atlıyordu. Müdürün attığı firçanın ne kadar hâksız olduğunu söyleyip fikrimi soruyordu sıkkın bir sesle. Tam yanıtlayacakken, bir dükkândaki yapma çiçeklere neşeyle saldırıyor, ne kadar güzel olduklarını haykırıyor, malzemesinin ne olabileceğini soruyordu. Ben cama biraz yaklaşıp, çiçeklerin ana maddesini anlamaya çalışırken, o çoktan eski bir anısını anlatmaya başlamış oluyordu. Olsun. Neşeliydi ya. Suskunluğum da anlaşılıyordu böylece.

Sonunda başka bir mezeciye girdim. Geçen gece bir arkadaşarımla sucuklu yumurta yemiştik. "Kerhane işi,"

demiş, ne bulduysa atmıştı içine. Bu akşam da evde yapıp yiyebilirim. Yapması da kolay. Meyhanedeki balık fiyatı kadar sucuk aldım. Bana üç akşam yeterdi, balıktan daha kârlı olmuştu. Bir an dışarıdan baktım kendime. Genç bir adam, bir elinde sucuk, yumurta ve ekmek dolu poşet, ötekinde gazete ve almadan edemediği haftalık mizah dergisi. Lise yıllarımı anımsadım. O yıllarda bu genç adamı görsem, nasıl da imrenirdim. Yalnız yaşadığı eve sucuklu yumurta yemeye giden biri. Bense şimdi, lise yıllarını özlüyorum. O zamanlar yaşadığım kentte de akşamları çarşuyu tavaf ederdim saatlerce. O zamanlar da hoşlandığım bir kız vardı. O da beni reddetmişti. Buraya kadar her şey aynı. Hatta, bugünkü başıma buyrukluğum, akşam gecikeceğim diye kimseye telefon etmem gerekmemesi gibi olumlu gelişmeler de var. (Ah Nurhayat! Belki de kısa bir süre sonra, gecikeceğim akşamlar seni aramam gerekecekti, ne güzel!) Lisede hoşlandığım kız, "Ben senin gibi on tanesini çekip çeviririm, sen kim oluyorsun çocuk," diyerek gerisin geri göndermişti beni. Nurhayat, yumruk yemişe çevirdi, darmadağın etti. Yeniden dönsen lise yıllarına, yeniden yaşasam o birkaç geceyi. Arkadaşlarımı esir alıp defalarca o kız anlattığım geceleri. Şimdi kimseler yok anlatabileceğim.

Durakta çok beklemesem otobüsü, zamanında gelse Nurhayat gibi. Her sabah, tam dokuzda nasıl mutlu ederdin beni içeri girişinle. İşe gitmeyi ipe çeker olmuştum. Offff! Ne yapacağım yarından sonra işyerinde?! Yüzüne nasıl bakacağım? Şu gelmeyen otobüs gibi geç gelmeni isterim. Sen gelmeden, müdür beni bir yerlere göndersin. Ya da ben geç geleyim. Merak etsin, üzölsün, pişman olsun bugünkü konuşmamıza. Uykusuz bir gecenin yorgunu, gözaltlarım şiş, sakal tıraşı olmamışım... Beni görünce sevinse, "Seni merak etmişim," dese. Bir an sevimli görünsem gözüne. Onun için uykusuz kalmış,

onun için mutsuz olmuşum, az şey mi? Tabii ki az. Umurundaydı benim uykusuzluğum. Gelmesem fark etmez bile. Hemen, bugün olanları anlatır ötekilere. Üzülmüş gibi yapar, yapması gerekir, ondan bunu beklerler; reddettiği erkek için üzülmesini. Kısık sesle, sözcüklerin arasına “tiss”lar, “puff”lar yerleştirerek, “Benim için kendisini harcamaz umarım, ben onu üzmemek istemem, iyi biri sonuçta,” der. Ona hak verir, ben anlatsam bana hak verecek olanlar. Belki bir bilgiç çıkar, Nurhayat’ı çeke-meyen, hatta bana uzaktan göz koymuş biri. (Var mı ki böyle biri? Belki o kızıl saçlı sekreter!) “Yok canım,” dese, “Erdal Bey’den mecnunluklar beklemem, kaldı mı böyle aşklar?” O zaman, beklesen de, “Beklerim,” diyemezsin Nurhayat, beklemesen de, “Beklemem,” diyemezsin, apı-şıp kalırsın. O sıra ben dalarım içeri. Sessizlik... Yüzüm-de gülümseme. “İyi günler herkese!”

Otobüs boş sayılır, karşımda oturan kadın fakülte-den bir kız arkadaşşıma benziyor. Onun biraz yaşlanmış. Yine de dar siyah kot pantolonu, bol kazağıyla öğrencile-ri andırıyor. Üzgün bir hali var. Kim bilir neye sıkıldı canı, günün yorgunluğu da olabilir. Bir an göz göze gelsek. Gü-lümsemem, gülümseme... Gözü elimdeki poşete takılsa.

“Sucuklu yumurta sever misiniz?”

“Efendim.”

“Sucuklu yumurta dedim, sever misiniz? Severseniz birlikte yiyelim. Üstelik üzgün görünüyorsunuz.”

Gelse benimle. Birlikte hazırlasak, yoo, ben hazır-larım, aman ne olacak, ne kadar işi var sucuklu yumur-tanın. Yesek, yerken konuşsak ondan bundan. Konuştuk-ça yüzü gülse. Nurhayat uzaklaşsa.

Ne memleket ya! Otobüste bir kadına sucuklu yu-murta sevip sevmediğini soramazsın. Bir barda olsan, “Cin tonik sever misiniz?” diye söze başlayabilirsin. Hat-ta lüks bir barda sucuklu yumurtayı da sorarsın. “*Bloody*

Mary içiyor sunuz, biliyor musunuz, buna en iyi cilayı sucuklu yumurta çeker.”

Kadın kalktı, düğmeye bastı, az sonra inecek. Gz göze gelmeye çalışıyorum. Bakmıyor bana. Gelmeyecek benimle. Hem gelse ne olacak? Yeni bir “şey” mi başlayacak? Bir süre sonra o da Nurhayat gibi, “Sen bittin,” demeyecek mi?

Ben bitmişim. Beni hoş bulurmuş bir ara. şimdiyse tanımış beni. Bitmişim. Tanımış da, kötü bir şeyimi mi öğrenmiş? Hayır. Salt tanımış ve ben bitmişim. Nasıl tanımaksa... Evde spor yaptığımı bilir mi? Bilmez. Dostlarımla bana “feylezof” demelerinin hikâyesini bilir mi? Nerde! ocukluğumun nerde, nasıl geçtiğini, en sevdiğim yemeği, onu niçin sevdiğimi, düşlerimi bilir mi? Bir gün İspanya’ya gitmeyi kafaya koyduğumu, evde İspanyolca çalıştığımı bilebilir mi? Nasıl tanır beni yleyse? Sevdim mi, nasıl sevdiğimi anlatan mı oldu ona? Eski filmleri, uzak köyleri, koyu renk gözleri, ıspanaklı böreği sevdiğimi bilir mi? Ev içlerinde titiz olduğumu, ama tıraş olmayı sevmediğimi biri mi anlattı? Eski ilişkilerimi mi duydun, işyerindeki bordromu mu gördün?

Hem tanıdınsa tanıdın. Bittin ne demek? Ben seni tanıdıkça sevmedim mi? Bir akşamüstü mahallenizdeki yaşlı kadını anlattığında, “Yaşlı kadınları, adamları ne çok severim,” dediğinde daha çok sevmedim mi seni? Daktiloda hep üzerini gördüğüm ellerinin iini ilk gördüğüm gün, beğenmedim mi ellerini? Tanımadan beğenemedim ki. “Elini tanıdım. Elin bitti artık benim için,” dedim mi? Bir gece ryama girince, seni daha yakın hissettim. Tırnağın kırılıp ağladığında, doğal buldum seni. Etek giydiğin günler daha kadınsı oluyordun, öyle günlerde daha çok tutulmadım mı sana? Bittin mi benim için? Bugün yeniden başlayacaktı belki, başlayacaktık. Sen tuttun, “Bittin,” dedin.

Bitmiş de olabilirim. Sen bunu bilemezsin. Gerçekten bittim galiba. Tükendim. Canım bir lokma bile istemiyor sucuklu yumurtadan.

1992

ESMER ÖYKÜ

Bir Çingene havasıydı o meyhane. Oynak, hüzünlü, çocuklarla dolu. İhlamur çiçeği kokardı. İnsanı seviden seviye koştururdu. Şimdi, yıllar sonra düşününce, böyle. O zamanlar ağız dolusu küfürdü; yanmış yağ, dökülmüş içki kokardı. İnsanı bir tek yere koştururdu: tuvalete. Sarhoş, terden sıırıslıklam, yığılıp kalacak bir köşesi bile olmazdı. Tıklım tıklımdı her zaman, burun burunaydı insanlar. Kalabalık gittik mi umursanmazdı da, yalnız gittim mi, rakıdan çok kalabalık çarpardı. Yine de o meyhaneyi, çengi havası ve ıhlamur çiçeği kokusuyla anımsıyorum. Yıllardır, anılar benim için önem taşımaya başlayalı beri, beni kimse oraya götüremez. Bırakın, bir meyhane ıhlamur çiçeği kokulu kalsın, onu da ekşi ekşi kutmayalım.

Yazları sokağa taşardı meyhane. Sivrisinek ve ter eklenirdi sohbetlere içeride. Şamatacıları dışarı salamazlardı, zabıta izin vermezdi. Şamata isteyen içeride pişmek zorundaydı. Yalnız gelmişsem, dışarı çörekleniverirdim. Hafif bir esinti ve sokak kedileri eşliğinde içerdim. Başka nasıl geçer yaz akşamları?

Yine bir yaz akşamı, yalnız başıma içiyor, düşsel konuklarımla ya da kendi kendime konuşuyordum. Sabahları sesim çatallı çıkınca halama, "Arkadaşlarla boyuna

konuştuk,” derdim, içtiğim anlaşılmasın diye. Oysa yıllardır kendisiyle konuşmaktan sesi kısık biriyim.

O akşam gürültü patırtıyla bir kalabalık yanaşmıştı meyhaneye. Klarneti, darbukası (bizim oralılar için grnata ve debüldeki bunlar), çoru çocuğuyla bir Çingene grubuydu. Çalgıcılar, oyuncular, para toplayıcılar, küfür, dayak ve meze yiyiciler içeri doluşmuştu. Bir bölümüyse dışarıda kalmış, ötekilere bakıyordu. Arada oyuncu değişikliği yapılıyor, yorulan kızın yerine bir başkası içeri dalıyordu. Kızların biriye hep dışarıda kalmış, beni süzüp durmuştu. Hemen fark etmiştim, ama önceleri, her bakandan göz kirası isteme yaşında olduğumdan fazla önemsemedim. Bulanık zihnim kuruyor olabilirdi. O yıllarda az kıza mı, “Kesin bana kesik,” diye yaklaşıp tepigi yemiştik.

İçerideki şamata dışarıdakileri de yavaştan kendisine çekmeye başlamıştı. Önce ufaklıklar, kendini gösterme düşkünü kızlar ve birkaç kocakarı ötekilerin el çırpmalarına uyarak oynamaya başladılar. Yükünü almış birkaç kişi de masalarından kalkıp aralarına karıştı. Bekçi bile gelse oynardı, polisler de... Ben de çatalla darbukacının vuruşlarına, “ra ra ra”larımla klarnetçinin ezgilerine eşlik ediyordum. Gözlerimse -çaktırmadan- o kızdaydı. O çaktıra çaktıra bana bakıyor, arada omuzlarını sallıyor, ama ortaya atılıp da arkadaşlarının coşkusuna ortak olmuyordu.

Kalkıp oynama isteğiyle tutuşuyordum, o kızla karşı karşıya. Sanki kanım dansa başlamıştı damarlarımda. Yine de bir türlü o hareketi yapamıyor, kıcımlı kaldıramıyordum sandalyeden. Şimdi... az sonra... hadi... olmuyordu. Dans, ancak yüzümde gülümseme, bakışlarımda o kız, elimde çatal, dilimde türkü, iç sesimde küfürdü. Bir de, eskiden akraba düğünlerinde halamın, “Hadi oyna, bak herkes oynuyor, bütün yaşlıların hareketli, bir

sen miskinsin,” sözleriydi. Uzak akrabadan bir ablanın beni zorla kaldırıp, el çırpırtıyordu. Kızarıp bozarmam, ayaklarımı uyduramamam, herkesin ayaklarına baktığını sanmamdı. Halamın, “Bir daha seni getirmem ha!” sözüne ne kadar sevindiğimdi.

Kızın bana bakışını her fark ettiğimde kızarıyordum, seviniyordum da... Masadan kendi başıma kalkamayacağımdan emindim, ama o yaklaşırsa, “Kalkmaz mısın yakışıklım?” gibilerden bir şey dese, anında fırlardım. Gelmedi. Gülümsemesi azaldı, el çırpmayı bıraktı. Kim bilir belki de ağladı. Ama gözünü kaçırmadı, şamata boyu baktık. Bir tek gözümü kaçırmamayı becerebildim o gece. Başka hiçbir şey yapamadım, gülümseyemedim, kadeh kaldıramadım, çağıramadım bir biçimde, yanına da gide-medim. O an hiçbirini düşünememiştım. Sonradan yıllarca, bin bir ayrı yol buldum onunla tanışmak için. Geçti artık.

Şamata bitti, paralar toplandı, dayaklar atıldı çocuklara ve grup toparlanıp yol aldı. O kızcağız da takıldı peşlerine. Pişmanlıklar yeni yeni üzerime yüklenmeye başlamıştı ki koşarak yaklaştı kız. Elinde az önce koparılmış bir ıhlamur çiçeği vardı. Bana uzattı. Aldım, “Sağ ol,” dememe kalmadan uzaklaşmış, iki adımda köşeyi dönmüştü. Belki o köşede bekliyordu. Kalkamadım masadan, anca ıhlamur çiçeğini koklayabildim. Bir damla yağ gözlerimden yeni terlemiş, Çingeneleri andıran bıyıklarına süzüldü.

O günden beri ıhlamur çiçeği kokar o meyhane. O kokuyorsa sevilerden çok yitirışleri, enayilikleri getirir bana. Pişmanlıkları, “Yapsa mıydım?”ları..

*

Bu sokak nasıl da ıhlamur çiçeği kokuyor böyle?

Gece diye mi? Gündüz, aydınlığıyla birlikte kokoreç, döner, egzoz, toz kokularını da alarak çekip gitmiş. Çok yorgunum, bir ağacın dibinde uyuyabilirim. Ya bu kokunun yorgunuysam. Bir birahaneye mi kapağı atsam? Orada halamı unutabilir miyim? Onun, “Yine bir esmer bulmuşsun, demedim mi sana, esmerler yaramaz. Bul bir sarışın, soyumuzun rengi açılsın yahu,” deyişini.

Hala, ah hala... Sarışınlar bakmıyor ki bana. Hem hiçbiri ıhlamur çiçeği kokmadı ki onların.

Gece de ıhlamur çiçekleriyle abanıyor üzerime. Anıları ve halamı kışkırtarak.

“O nasıl söz öyle? Niye bakmasınlar sana? Neyin eksik? Kara kaş, kara göz, civa gibi adamsın.”

1991

GİZEM

Anlayamadığım bir şey varsa, gizemli insanlar ve onların tutkunlarıdır. Kolay bir şey olmasa gerek, hem gizemli olacaksın; hem de bu bilinecek. Gizemin kendisinin niçin bir giz olmadığını anlayabilmiş değilim. Üstelik adamın gizemli olduğu bilinir de, gizeminin ne olduğu bilinmez. Yahu, derim bazen, kimse sıkıştırmaz mı bu adamları? Kardeşim, demezler mi, dostum, canım, bir tanem, nedir bu seni hülyalı hülyalı ortalığa bakmaya zorlayan şey? Sevgilileri bile çözemez mi bu gizi, cilveyle, kaprisle?

Bu giz dedikleri, gerçekten büyük bir muamma. Adamın cümlelerini, giysisini, elini kolunu sallayışını bile etkiliyor. Kesinlikle bir bütünlük var bu adamlarda. Gizem parçalı bir şey değil, hani derler ya, "çok gizemli bakışları var". Böyle bir şey olmaz bence. Bakışı gizemli biri pis pis sırtamaz; gülüşü bile, en azından bıyık altındandır. Bilir, o güldüğü kimsenin ya da şeyin ardındaki hakikati. Bu gizemli adamlar, senin benim gibi giyinseler de, bir şey onları farklı kılıyor. Apayrı bir modası var gizemlilerin, hiçbir defilede adları anılmasa da, o yılın gizemli insanları ne giyeceklerini biliyorlar. Nereden öğreniyorlar, nasıl bir iletişim kanalları var, bilemem. Tek bildiğim; bunu ancak gizemli insanların buldukları

yerlere yolum düşerse, görerek öğreniyorum. Onların buldukları yerleri bilmek, beni de gizemli yapar mı? Sanmam, ama bir zamanlar benim için de gizemli diyenler olmuş. Duyunca çok şaşırđım. Üstelik o yıllarda bu adamların buldukları yerleri de bilmezdim, arada sırada sinemada, tiyatrodada falan rastlardım.

Sanırım, suskunluğumdu hakkımdaki söylentinin nedeni. Gizemli insanın kendine güveni vardır, benim suskunluğum güvensizliktendi. Büyük şehre yeni gelmiştim, yeni insanlar tanımış ve ısınmamıştım hiçbiri-ne. Susmaktan başka bir şey gelmiyordu elimden. Bir de akşamları, ötekiler gibi bir yerlere uğramıyordum, sıkılmaktan korkuyordum. Zaten gün boyu sıkılmış oluyordum. Nereden bileyim bütün bunların hakkımda böyle bir söylentiye neden olacağını. Kılıksızın biriydim üstelik, alışık olmadığım soğuklardan kendimi korumak için lahana gibi giyinirdim. Ne bulsam geçirirdim üzerime. Yelekler, ceketler, kazaklar. Meğer bunlar da bir tür gizem belirtisiymiş. Sabahları tıraş olamayışım da. Soyumun bütün erkekleri gibi, kıl açısından bereketliydim ve soğuk havalarda bu kıllarla uğraşmak zor gelirdi. Her sakallı gizemli olsaydı, memleketteki bütün Helvacızadeler gizemli olurdu.

Gerçek bir gizemliyi tanımıştım. Her yanından gizemli olduğu anlaşılacakla birlikte, sözleri kadar, "Ben buradayım," diyeni yoktu. Bir gün onun yanında gülmemek için kendimi zor tutmuşum. "Balıkçıları görüyor musun?" demişti. "Nasıl da tutunmuşlar takanın dümenine. İşte, yaşamla bütün bağları bu tutuş eyleminde. Bırakıvermek ne kadar yakın değil mi?" O zaman yalnızca gülmüştüm, şimdi, gizemli insanlara ilişkin bildiklerime bir yenisini ekliyorum onu anımsayınca. Gizemli insanlar bu dünyada gizemli şeyleri çözmeye gelmiş, ama bu gizeme bulaşıp o gizemin parçası olmuş kimselerdir.

Gerçi tam olarak anlayabilmiş değilim, o arkadaş balıkçılara baka baka, onların ardındaki gizemi çözmeye çalışırken mi o lafi etmişti, yoksa gizemli biri olduğu için mi balıkçılara o tavrı yakıştırmıştı? Neyse, bunlar derin konular, içine dalıp bulaşmak da var.

Benim için gizemli dedikleri zamanlar, böyle konuları da pek düşünmezdim, daha doğrusu düşünsem bile dile getirmezdim. Peki, nereden çıkmıştı bu gizem lafi? Şimdi anlıyorum, başkalarınca gizemli olarak bilinmek isteyen amatör bir gizemliydi bana bunu yakıştıran. Aynı o arkadaşla balıkçının ilişkisi gibi.

Üzüldüğüm bir şey varsa, benimle ilgili bu yakıştırmaları çok sonraları öğrenmemdir. Çaba gösterseydim, birilerinin düş kırıklığına uğramasına engel olabilirdim. Yerlerini, yurtlarını, okuduklarını, gördüklerini, içtiklerini öğrenir, biraz öykünme, biraz çalışma, ben de başarılı bir gizemli olurum. Baktım beceremiyorum, köşe bucağı kaçardım gizemden. Kimse de gelip doğrudan sormamıştı; hep arkamdan konuşurlarmış.

Öğle aralarında, iş çıkışlarında benimle konuşmaya çalışanları anımsıyorum. Galiba gizimi sökmeye çalışıyorlardı. Birisi neden eve erken gittiğimi sormuştu. Ne yanıt verdiğimi hatırlamıyorum, büyük bir olasılıkla gerçeği söylemeyi yeğlemiş, "Yol uzun, bir an önce eve varıp, 'Bir an önce eve varsam' düşüncesinden kurtulmak için," demişimdir. Arkamdan da evde büyük bir çalışmam olduğunu söylemiş olmalı ki sık sık çalışmalarımın nasıl gittiğini sormaya başladılar. İşteki raporlarımı soruyorlar sanıp ayrıntılı yanıtlar verirdim, ne de olsa soruyu soranların çoğu amirim sayılırdı. "Onu demiyorum," demişti bir seferinde müdür muavini, "öbür çalışmalar nasıl?" Anlamamış, "Fena değil sayenizde," demiştim.

Bir de kadın arkadaşlardan biri vardı, hatırladıkça en

çok ona üzülürüm. Sanırım bendeki sözde gizemi ilk fark eden de o olmuş. Bana durup durup sorular sorardı. Zor sorulardı. Uzmanı olmadığı bir konunun karma-karışık sorularıyla, şöyle bir şeyler: “Bir insanın bir başkasına ilişkin bazı duygu ve düşünceleri varsa, bunu her ne pahasına olursa olsun, ötekine söylemeli mi? Onunla ilgili düşünceleri olması, onun dünyasına bir müdahale midir ve bu nedenle öteki bunları bilmek, o bunları anlatmak zorunda mıdır?” Bocalardım, arada sırada verdiğim yanıtlarsa benim gizemimi perçinlermiş, nereden bileyim. Muğlak yanıt, soruyu anlamadığım, yanıtını bilmediğim, konuşmak istemediğim zamanlarda başvurduğum son çaredir. Böyle bir soruyu, herhalde şöyle yanıtlamışımdır: “Anlatmakla anlatmamak arasında bir fark varsa neden olmasın, fark yoksa anlatılmasa da olur.” Düşündükçe yüzüm kızarıyor. Tam gizemlilere göre bir yanıt.

Çoğunlukla susardım. Bu da gizem sanılmış olabilir. Oysa susmamın başlıca nedeni, onun çok konuşmasıydı. O yıllardaki yalnızlığım içinde, onu dinlemek bazen çok hoşuma giderdi. Bilmediğim bir dünya. Ne kadar gizemli olmaya da çalışsa, sürekli kim olduğu belirsiz, genel bir “bir insan” hakkında da konuşsa, konuşmayı çok seven her insan gibi, o da kendisi hakkında çok şey anlatıyordu. Hep sustuğum sanılmasın, konuştuğum da olurdu. Beni konuşmaya sevk eden, çoğunlukla onun çok konuştuğunu sanıp utanmasını istemememdi.

Bir akşam iş çıkışı, sinemadan konuşuyor olmalıyız, ona birkaç gün önce seyrettiğim bir filmi anlatmıştım. Umarsız bir aşk hikâyesiydi. Yılda birkaç hafta görüşebilen bir çiftin dramıydı. Uyduruk bir şeydi, ona anlattığıma göre ya benzer bir şeylerden söz etmiştik ya da onun adına utanıp laf olsun diye anlatmış olmalıyım. Birkaç gün sonra işyerinde arkadaşların bana farklı davrandıkları

rını hissettim. Saygıyla karışık bir acıma. Bunun adını bugün böyle koyuyorum. O günlerde çok çalıştığım için beni beğendiklerini, saygı dediğim şeyin bundan kaynaklandığını sanmıştım. O günlerdeki bazı sözlerin anlamını çok sonra anladım.

Hayatımda bir şeyler hoşuma gitmedi mi, ya evi toparlarım ya da üstüme başıma çeki düzen veririm. O sıralarda da yine temizlik krizine tutulmuştum. Saçımı kestirmiş, her sabah tıraş olmaya başlamıştım. Yağ içindeki kravatımı atmış, yenisini almıştım. Kirli kasketimi de yağmurlu havalar dışında çantamdan çıkarmaz olmuştum. Bu temizlik ve düzen krizi o günlerdeki iç sıkıntımı dağıttı mı hatırlamıyorum, ama işyerindekiler yılda birkaç gün görüştüğüm sevgilimin yanıma geldiğini düşünmüşler. Bizim melodram yaşamöyküm olmuş. Eee, gizemli insan gizemli insanın kurdudur. Gizemli insanın gizemli insandan başka dostu yoktur. Nasıl da anlamıştı sözlerimin ardındaki hakikati. Bir süre, “Saçlar niye kesildi ha? Söyle bakalım”lar, “Erdal’cığım seni bekleyen vardır”lar, sürmüştü. Onlardan mı bıkip kirli kasketi çantadan çıkardım, hevesim mi kaçtı, yeniden eski halime döndüm. Bu sefer de bir, “Allah kavuştursun, zor valla zor,” demedikleri kaldı.

Gizemli insan kurdunun ilgisi o günlerde iyiden iyiyeye üzerimdeydi. “Sevgilisinden ayrılan bir insan için en zoru ilk günlerdir değil mi, sonra alışılır,” gibisinden bir şeyler söyleyip duruyordu. Birkaç hafta sonu beni kasvetli evimden çıkardı, gezdirdi. Şöyle bir şeyler dediğini hatırlıyorum: “Bir yer hem aşk yuvası hem kasvet yuvası olabilir değil mi? Benim de her önünden geçtiğimde karmakarışık duygular duyduğum bir lokanta vardır. Orada bir arkadaşım ile yemek yedik, şimdi onsuzken orası şehrin en kötü yeri benim için. Yine de haftada bir falan yemek yerim orada.” Bana o lokantada karnabahar ısmar-

ladığı gün, “Eyvah!” demiştim. “Bakalım bu işin sonu ne olacak?”

Nereye mi vardı? Bir gün bana zorla sorular sordurttu. Onunla ilgili hiçbir şey sormuyormuşum. Sormadan kafamdan yanıtlar bulmamdan korkuyormuş. Hep böyle olurmuş, birileri onun hakkında sürekli kötü şeyler düşünürlermiş. Sorsalarmış ya. Ben de ona “Nasıl-sın, mutlu musun?” gibi sorular sorabileceksen sıkılmış, “Hoşlandığın kimse var mı?” demiştim. Çoğu insan için böyle konulardan konuşmak yakınlaşmaktır. Gizemliler için de... Ama onlar daha üstü kapalı sormalılar. Kızın yüzü asıldı. Sustu. Birkaç gün hemen hemen hiç konuşmadık. Ona özel bir ilgi duyduğumu sanmıştı. Bunun böyle olmadığını anlatmak için birkaç kez yanına gittim, bir yolunu bulup uzaklaştı. Bu kez de bu çabalarımı yanlış anlamasından korktum. Onu işyerinde yalnız yakalamak da, bunları konuşmak da zordu. Bir akşam birlikte çıkmayı önerdim. Kızardı. Ne yapacağımızı sordu. “Yemek yeriz laflarız,” dedim. “Nerede?” dedi. Bir süre önce ona çerkeztavuğu yapmanın basit bir yolu olduğunu söylemiştim. “Bana gider, çerkeztavuğu yaparız istersen,” dedim.

Gözlerini kısarak bana baktı, “Sen de ötekiler gibisin,” dedi. “Seni gizemli biri sanmıştım. Oysa senin de derdin günün yatmakmış.”

Nasıl utandım anlatamam. Ertesi gün istifa ettim. O gün bugündür gizemden, gizemliden uzak dururum.

1992

YAZAR

Ne yapıp edip bir daktilo almalıydım. Kendimi dışa açmanın zamanı gelmişti. Yıllardır yazdığım, toplamı altmış defteri bulan yazılarımdan seçmeleri dergilere, yazılarımla ilgilenecek derneklere, olmadı, yazarlara, şairlere gönderdiğimde saklı bir cevheri –beni– keşfedeceklerdi. Ünlü olmak gibi bir kaygım yok aslında. İnsanların çoğunun kendileri gibi olanlara gereksinimi olduğunu düşünüyorum. O yazılarda benzerlerini, belki eskimiş, belki ileride ulaşacakları kendilerini bulacak, seviyecekler. Ama bunun için öncelikle bir daktilo gerekiyor bana. El yazısı bir yazının kaderi çok büyük bir olasılıkla çöp tenekesi olacaktır. Ben de başkalarının yazı gönderdiği biri olsam, el yazısı olanları atarım. Tabii, bugün posta kutumdan el yazısı bir yazı çıkınca böyle yapmam, harf harf okurum neredeyse. Bana pek mektup gelmez, seyrek olarak fatura ya da reklam gelir. Yanılmıyorsam, en son bir dil okulunun reklam gazetesi gelmişti. Bir gece, gazete geldikten sonraki üçüncü gece olmalı, her köşesini okumuştum gazetenin. Sonraki birkaç gün sahaflarda eski sayılarını aramıştım gazetenin. Bulmanın imkânsız olduğunu söylediler. Birkaçı gazeteyi neden aradığımı merak etti. Bakışlarını beğenmediğim için yalan söyledim. “İlgimi çekecek bir yazı varmış eski sayılar-

dan birinde,” dedim. İleride o gazeteye de yazı yazabilmek, onlara bir benzerlerinin varlığını müjdelemek için öncelikle o gazetenin eski sayılarını okumam gerektiğini söylemedim, bakışlarını beğenmediğim sahalara. Bakışlarını beğeneceğim babacan bir sahaf bulsaydım anlatırmıydım, bilmiyorum. İlke kararım var; çıkışımı yazılarla yapacağım. “Şöyle bir şey yazdım,” diyeceğim, pardon, yazacağım. Söylemeyeceğim.

Bir süredir ucuz bir daktilo arıyorum. Bu arada bir de yazı yazdım. *Daktilonun gereği ve gereksizliği* diye. Bir gün gazetede ucuz daktilo arayan birisine rastlarsam ve adresi olursa, –çoğunlukla yalnızca telefon numarası oluyor ne yazık ki–, zavallıya, –zavallı çünkü ucuz bir daktilo bulmak çok zor bir şey–, evet zavallıya bu yazımı gönderebilirim. Bazen memur olmadığımı çok üzüldüyorum, memur olsam, iş yerimdeki daktilolara ulaşır, onlarla yazardım. Oysa bir süpermarkette tezgâhtarım. Yazarkasalarla yazı yazılmıyor, hoş, yazılsa bile benim işim meyve sebze tartmak. Geçen akşam, iş çıkışı eskicileri dolaştım. Bir tek daktilo gördüm, o da bozuktu. Ha, bir de daktilo bile denemeyecek eski bir yazı makinesi gördüm. Satıcısı satmak istemiyor olmalı, milyonluk bir fiyat söyledi. Yazıp yazmadığını sorunca, suratını astı, sert hareketlerle makineye kâğıt taktı ve adını yazdı, daha doğrusu bir ad ve soyad yazdı, ben bunun satıcının adı ve soyadı olduğunu düşündüm. Mükremin Yanatar gibi bir şeydi. Mükremin Bey’i sevmiştim. Ona da bir yazı söz verdim kendi kendime. *Malımı seven satıcıların mallarından ayırlanamalarının ekonomik zararlarına karşın insan psikolojisine katkıları* olabilir. Hemen o akşam eskizler, müsveddeler tükettim.

Bir başka gün, adliyenin önündeki dilekçecilerin daktilolarını ödünç alabileceğimi düşündüm. Hafta başında şefle konuşup, iki gün sabah sekiz akşam on çalışır-

sam, cuma günü izin verip veremeyeceğini sordum. Kabul etti. Yorucu iki gün oldu ama sürekli adliyenin oraya gidip dilekçecilerden daktilolarını nasıl ödünç isteyeceğimi kurdum. Geceleri de eskiden yazdığım hukukla ilgili yazıları okudum. Adamlarla sohbet sırasında gerekebilirdi. Üstelik epeydir hukukla ilgili yazılarıma göz atmıyordum. Bunun nedeni de, bir gün markete gelen iki genç avukattı. Portakalları kesekâğıtlarına taneyle koyuşlarından işlerinin pek de iyi gitmediğini anlamıştım. Bir tanesi sürekli çevirmesi gereken dolapları anlatıyordu. Parayı verince verilmemesi gereken dosyaları alabiliyordu, ama para vermeyi, para vermeyi önermeyi beceremiyordu. Bu yüzden verilmesi gereken dosyaları da alamıyordu. Oysa ben neler yazmıştım o güne dek hukuk konusunda. Hepsi pratik anlamını yitirmiş gibi geldi bir an. Yazılması gereken büyük bir reform, büyük bir adli yapı değişikliği idi. Bense yazı yazmaya başlarken böyle şeyleri yasaklamıştım kendime. Böyle bir şey yazılarımın varoluşuna tersti. Hiçbir yerde söz konusu edilmeyen ayrıntılardan söz ede ede, bir şeylerin değişmesine katkı olacaktı. Tabii, bir daktilo bulabilirsem olacaktı bu.

Cuma sabahı erkenden kalktım. Adliyeye vardığımda dilekçeciler çalışmaya başlamışlardı. En yaşlılarına yaklaştım. "Selamünaleyküm," dedim. Aldı selamımı. Aklıma iki yıl kadar önce yazdığım bir yazı geldi. Yazı, tanımadığımız insanlarla konuşmaya başlamanın yolları hakkındaydı. Bir istek için yaklaşıyorsak, dinsel bir selamın daha uygun olduğunu iddia ve ispat ediyordum. Din zaten büyük bir istemdi. Tanrıdan bizi evine almasını istemiyor muyduk? Ya da dualarımız isteklerimizin gerçekleşmesi için değil miydi? Yaşlı dilekçeci adliyede bir işim olup olmadığını sordu. "Aslında işim adliyeden çok adliyenin önüyle ilgili", "Nasıl yani? Vergi falan mı?", "Değil. Hayır. Vergici değilim, sizinle konuşmak istiyo-

rum yalnızca”, “Gazeteci misiniz?”, “Sayılır,” dedim ve anlattım derdimi. Kısaca, “Olmaz!” dedi. Ekmek teknesiydi. İstersem para karşılığı kendisi yazabilirdi. Geceleri veremezdi, aleti tanımıyordum, bozabilirdim. Teşekkür edip evime döndüm. En azından bütün günüm boştu, çalışabilirdim. Çalışamadım, canım sıkılıyordu. Sürekli erteleniyordu, kendimi dışarı açışım. İnsanlarsa farkında olmadan beni bekliyorlardı. Belki “Hızır”, belki “Mesih” gelse, gerçek alıcısına ulaşmış yazılarım kadar etkilemezdi onları. Çıkıp daktilo satıcılarını dolaşmaya karar verdim, bir yandan da ek iş arayacaktım. Ek bir gelirim olursa taksitle alabilirdim. Bir dükkânda deneyip deneyemeyeceğimi sordum. Satıcı “Olur,” deyince, bir yazımın aklımda kalan iki satırını zorlana zorlana yazdım. Harflerin yerini aramak yavaşlatıyordu beni. O iki satır yazıyı saklıyorum. Her giriş gibi konudan uzak, ama konuya yaklaşılmaya çalışan cümleler. Bu girişten yazının tamamının anlaşılacağını bilsem, birisine gönderirim. İki satır yazının sonu çöp kutusu olabilir mi? Sanmam, bir giz, bir mesaj aranır onda; yani ben olsam ararım. Her gün onlarca yazı da çıksa posta kutumdan, iki satırı atmam; anlamını, devamını, yazarını ararım. Kötü bir giriş seçmişim. Oturup *Yazı girişlerinin umulmayan etkileri* başlıklı bir yazı yazabilirdim, ama şevkim kırılmıştı bir kez. Akşamüstü çalıştığım süpermarkete gidip aylar sonra ilk kez şarap aldım. Can sıkıntısını en iyi şarap giderirdi, öyle yazmıştım bir yazımda. O yazıyı aradım, bulamayınca aklıma konular indeksi geldi.

İki haftamı aldı konular indeksi. Artık alfabetik olarak hazırlanmış bir de indeks defterim var. Defterlerim “1” diye başladığı için onun adını “İ” defteri koydum. Beni en çok yoran yazıların hangi konulara ilişkin olduklarını bulmak oldu. Zamanla o yazıya neyi düşünerek başladığımı unutmuşum; üstelik yazılara başladıktan sonra yazı

başka yerlere de gidebiliyor. Aksi gibi başlıkları da çok uzun tutmuşum, başlıklardan konuları belirlemek de yorucu. Yirmi kadar yazı üç ayrı konuya da girdiğinden, "İ" defterinde üç ayrı yerde o yazılara rastlanabiliyor. Hatta bir yazıyı hukuk, yemek ve coğrafya üst başlıkları altına yazdım. Önce bir yanlışlık var sandım, sonra yaşamın bütünselliğini düşünüp doğru olan bu dedim.

"İ" defteri bitince, daktilo sorunuyla yeniden yüze geldim. Yıllardır aramadığım eski arkadaşlarımı düşündüm, bazılarında daktilo vardır belki. Beni hatırlayacaklar mıydı? Hatırlasalar bile daktiloyu niye istediğimi söylemem gerekecekti. Bunu istemiyordum. Yazarlara, derneklere, dergilere bile *söylemeyi değil yazmayı* tasarlıyorken, beni hatırlamaları şüpheli insanlara defterlerimi anlatamazdım. Aklıma yazar dernekleri geldi. Onlar da üyeleri olmayanlara kullandırtmazlardı daktilolarını. Daktilolarını kullanmadan da, onlardan beni üye yapmalarını isteyebileceğim verileri onlara veremezdim. En sevdiğim yazardan isteyebilir miydim daktilosunu? Meşguldür mutlaka. Neredeyse benim kadar çok konu hakkında yazıyor. Ona biraz da kırgınım zaten; şu sıralar televizyon programı yaptığını okudum. O hep yazmalıydı bence. Televizyona program yapmak üzerine yazmalıydı, program yapmamalıydı. Üstelik Allah bilir, programın metnini yazıyordur daktilosuyla.

Daktilo olmayınca verimim çok düşmüştü. Patlaması, dışa açılması gereken biriydim artık, içedönüklük çekilmez geliyordu bana. En iyisi, yine de boş oturmak-tansa eski defterlere çeki düzen vermektir. Kazara bunları yitirsem ya da ben yitsem, bunları bulan temiz çeker çekmesine de, o iyi yürekli insanın beni dışa açarken yolulmasını istemiyorum. Doğrusu, tek bir sayfayı bile daktilo etmeden yitmektense, benimkiler gibi defterler bulan biri olmak isterim. Nasıl heyecanlanır insan def-

terleri bulunca. Kim olduğumu araştırır. Bunları bulacak kişiye araştırmacılığın zevkini yaşatmak için, kendimden söz etmemeye karar verdim. Bir ara yazdığım özyaşamöykümü de yırttım. Kısa bir şeydi. Yıllar önce memurluk sınavına girerken istedikleri bilgilere benzer şeylerdi yazdıklarım.

Şu defter bulma işi beni çocukluğumdan beri heyecanlandıran bir şeydir. Orta sondayken tarih öğretmenimiz her gün ödev verirdi. Kitaptan bir bölüm okunacak ve özeti yazılacak. Sıkılırdım özet yazarken. Bazen yanlış şeyler yazardım. Ya bazı şeyleri atlardım ya da kralları, savaşları, savaş meydanlarını değiştirdim. Yenileri yenilen diye yazar, yenilenlerin hayali zaferlerinden söz ederdim. Bir de düş kurardım bunları yaparken. Dünyada nükleer savaş çıkacaktı. (O yıllarda bundan çok emindim ve çok korkardım.) Bu savaşta insanlığın bütün kültürel nesnelere yok olacaktı. Ne bir arşiv, ne bir kitap... Başka dünyalardan gelenler benim tarih defterimi bulacaklar ve gerçek tarih sanacaklardı. Aslında tarihi öğrendiğimiz yazıtların ve hiyerogliflerin de, arsız ve düşsever bir çocuğun ürünleri olabileceğine inanmayı sürdürüyorum.

Son günlerde bir de acıma hissi kapladı içimi. İnsanlara acıyorum. Benim defterlerimin onlara ulaşması geciktikçe gecikiyor. Belki bir dergi sırf kendilerine benzer yeni bir yazar katılmadığı için kapandı bugünlerde. Bir yazar iyice alkole verdi kendini, yalnızlıktan, anlaşıl-mamaktan ve anlayamamaktan. Ben de artırdım içmeyi. İçerken bir yandan da vicdan azabı çekiyorum, bu şarapların parasını bir köşeye koysaydım, belki bir gün daktilo alabilirdim diye. Parayı borsada çoğaltıp, daktilolu günleri yakınlaştırmam da olasıydı. Ama defterlerin bir yerinde -"İ" defterine göre, yirmi sekizinci defterin üçüncü formasında- borsanın zararları üstüne bir yazı yazmış-

tım. Bütün bir günü endeksleri izlemekle neler kaçırdı insanoğlu ve insankızı.

Bir gece bir kâbus gördüm; defterlerim yanıyordu. Birkaç gün defterlerimi nasıl koruyacağımı düşündüm. Çelik bir kasa daktilodan daha pahalı; defterleri çelikle kaplamak için yeterli becerim yok. En iyisi birer nüsha daha yazıp, onları bankanın kasasında saklamak. Bir süre içkiyi azaltıp mesaiye kalmam gerekecek, kiralık kasalar için. Kalan azıcık zamanımda da, nüshalarını çıkarırım. Zaten yazamıyorum, beni bir zaman oyalar bu iş. Aklıma takılan bir tek şey var: Bir gün defterler bir bankacının, bir banka müfettişinin eline geçecektir. Bankacıları sevmem, alıp atabilirler bir köşeye. Bir sahafa satacak olsa çok mutlu olurum, ama bir bankacı sahafın ne anlama geldiğini bile bilmez bence. Şimdilik başka çare gelmiyor aklıma. Bendeki nüshanın kaderi daha sevimli olabilir, bu avutuyor beni. Belki bir daktilo da bulurum bir gün.

1993

OĞLAN BİZİM KIZ BİZİM

Puslu bir sonbahar akşamı, farklı bir şeyler yapayım diye gittiğim sinemadan çıktığımda içim pişmanlıkla dolmuştu. Aksi gibi yol da gözümde büyümez mi? Söylenip duruyordum kendi kendime. Filme gitmeseydim, çoktan yemeğimi yemiş, kahvem i içmiş olurdum. Bir yandan da, bitişiğe yeni taşınan trikocudan tam bu saatlerde çıkan kızların neşelerini kaçırdığıma yanıyordum. Şu aptal aşk filminden daha seyirlik bir şeydi bu kızların halleri. Şakalaşüyor, gülüşüyorlar. Onları almaya gelen minibüse ilk binen radyoyu açıyor, tekdüze ama ritmik bir şarkı bütün sokağa yayılıyor. Bu şarkıyla kızlar adeta sokağa, "Biz gidiyoruz, hadi allahısmarladık," diyorlar. Sabahtan beri çalışıp da akşamın bu saatinde hâlâ neşeli olmalarına hem şaşırıyor, hem de hayran oluyorum. Evden içeri girdiklerinde, yaşlılarından, cıvıltılı bir müzikten, ana babalarına, yüksek sesle izlenen televizyonun kanlı görüntülerine vardıklarında, gün boyu dikiş makinesinde durmanın, makas sallamanın, tezgâhta dikilmenin yorgunluğunun birden bire bacaklarına, omuzlarına, bellerine yayılv ereceğini onlar gibi, ben de unutup kulak veriyorum seslerine.

Erkeklerden konuşuyorlar, yüzlerinden anlıyorum. Patronları mı, idare amiri mi, her akşam minibüste sürü-

cünün yanına oturan kadın gelince susar gibi oluyorlar. Tam o sıra ikisi bakkala gidiyor, eve mi, kendilerine mi artık ne alacaklarsa. O amir kadın dışında hepsi hayatından memnun. Gün boyu kapatıldıkları floresan ışıklı, yüksek tavanlı yerden çıkıp önce daracık minibüse, sonra kalabalık, kasvetli evlerine girmeden sokaktalar. Annelerin eve çağırıldığı çocuklar, benim gibi eve dönen adam ve az sayıdaki kadınların arasında. Daha belki de geçen sene koşturdukları sokaklardan artık yanlarında babaları, ağbileri, evlenince de kocaları olmadan geçemeyeceklerini düşünmeden, bu ve benzeri kederleri benim gibi pencemeden kendilerini seyredenlere bırakıp gülüşüyorlar. Sonra bakkala gidenler geliyor, homurtuyla minibüsün motoru çalışıyor. Pencere kenarına oturanlar, uzun yolculuklara çıkma düşüyle yola bakıyorlar, "Hep gitsek," diyorlar, "hiç varmasak." Bir ikisi arabalı biriyle evlenmeyi kuruyordur içlerinden. Toz bulutu bırakarak uzaklaşıyor minibüs.

Perdemi çekiyor, çay demliyorum kendime. Bu kızlardan birini sevmek istiyorum. Arabam yok, sıcak ve sessiz bir oda verebilirim. Ona hiç görmediği ve görmeyeceği bir izzet, bir ikram sunabilirim. Utanıverir hep oturmaktan. Hiç iş yaptırmam bana konuk geldiğinde. Çayını demlerim, rahat etsin diye yastık getiririm dolaptan. Yorulmuştur, bütün gün ayaktaydı, ufak ufak omzunu ovuşturur, masaj yaparım.

Caddeler boşalmış, ama otobüsler kalabalık. Bizim kızlar şanslı canım. Bir de böyle tıklım tıklı otobüslere binmek var akşamları. Onlarsa güle oynaya gidiyorlar. İnsan bütün gün yatsa, akşam bu otobüste yorulur. Bir ay oldu trikocu açılalı. Yüzlerini, hallerini belleyemedim hiçbirinin. Yaz olsa, gün batmamış olsa, onlar işten çıkarırken, balkonda oturur, birbirinden ayırırdım her birini. Şu çilli kız en sessizleri derdim. (Neden hep en sessizleri

ilk ilgimi çeken olur? Hep tam tersi olduğu için mi? Sessizliğim, kolay kolay kimsenin dikkatini çekmediği için mi?) Şu uzun etekli süse pek düşkün, en önce o evlenir. Ya gülerek konuşana ne demeli, daha çocuk...

“Merhaba ağbi.”

Mahalleden Selim. Birkaç sene önce beraber top oynardık halı sahada. Epeydir görmüyordum.

“Merhaba Selim. Nereden böyle?”

“Arkadaşlarla gezdik de... Seni daha önce gördüm. Kalabalıktan sana yanaşana kadar sen hiç görmedin beni ağbi.”

“Dalmışım.”

“Ne düşünüyorsun böyle derin derin?”

“Bizim sokakta yeni açılan trikocudaki kızları. ‘Şanslılar,’ diyordum kendi kendime. Bir de böyle kalabalık otobüslere binmiyorlar akşamları.”

Muzipçe güler, “Ağbi sen de mi sübyan peşine düştün?” der, beni utandırır diye korktum. Keşke yalan söyleseydim ya da “Hiçbir şey,” deseydim, diye düşünürken Selim kendisinden hiç beklemediğim bir olgunlukla başını sallayıp, “Ya... ya,” dedi, “haklısın ağbi.”

Sonra öyle şeyler anlattı ki yol tıkalı mıydı, eve varmadan hangi duraklara uğradık anlamadım. Bizim Selim hemen abayı trikoculardan birisine yakmış. Kız da bizimkine bakıyormuş, ama “Evlenmeden seninle gezemem,” diyormuş; uzun saçlı olanıymış, çıkaramadım. Yarın n’apar eder bulurum Seliminkini. Evlenmek bile geçer olmuş oğlanın kafasından, işsizsin falan dedim, bizimki uçuyor, “Bana iş mi yok,” diyor. “Eli elimde olsun kapı kapı dilenek” türküsüne sığınmıyor. Ev kirası, mutfak masrafı, bak ben bile tek başıma geçinemiyorum... Hiçbir şey demedi bunlar ona.

Zamanla trikocu kızlar da sokağın olağan sakinlerinden olunca, onları da, minibüslerini de fark etmez

oldum eve geliş saatlerinde. Kolay kolay da hatırlamazdım bir akşamüstü Selim gelmeseydi.

O kızla evlenmeye karar vermişler. Gelir gelmez bunu söyledi. Bu kadar inatçı olacağını bilmezdim bu çocuğun. Helal olsun, dedim, bütün sorunları çözdü; beni de nikâha çağırıyor sandım.

“Yok ağbi,” dedi, “daha belli değil nikâh günü.”

Küçük bir ricası varmış benden.

“Okumuş adamsın ağbi, halden anlarsın. Malum, bende iş güç yok. Böyleyken vermezler kızını bana. Diyorum ki sen beni yanında yetiştiriyor ol.”

“Oğlum ne yetiştirmesi, ustalık iş mi bizim iş? Hem ben kendim...”

“Yok ağbi düşündüğün gibi değil. şimdi kızını istemeye seninle gideceğiz, patronum olarıktan geleceksin. Senden çekinirler ağbi, verirler kızını. ‘Yanımda çalışıyor, bir yandan da onu memurluk sınavlarına hazırlıyorum,’ dersin. ‘Üç beş de para kazanıyor,’ diye eklersin, olur biter.”

İnsanın akli başından gitmeye görsün.

“Nerede yaşıyorsun Selim? Artık okumuşa kim bakıyor? Değil sana, patronum dediğin bana vermezler kızını. O memurluk sınavını dediğin şeye ben gireceğim neredeyse. İkimizin cebindeki toplam parayla kafa bile çekilmez. Biz burada görüntüyü kurtarıyoruz. Bir davayı yaşatıyoruz. Adam bir gün dünürümün bürosuna uğrayayım dese, sonra beni burada kara kara telefon parasını nasıl ödeyeceğim, diye düşünürken bulşa. Hadi düşünceyi okuyamaz. Adam damadının patronunu öğle vakti hapı hupur kır pidesi yerken bulunca da mı anlamaz vaziyeti?”

“Ağbi mahsusçuktan,” dedi. “Sevaptır,” dedi. Resmen yalvardı. Anladım ki babası falan da karşı. Bir tek beni ikna ederse olur var işin. Sonunda kabul ettim.

Selim beni ikna ettiğini sanır. Oysa o an aklıma, o akşam ona rastlayışım geldi. O akşam bir an o kızlardan

birini sevmeyi, o birinin bir rüyasını gerçekleştirmeyi düşünmüştüm. İçim ısınıvermişti o düşünle. Her zamanki gibi kaçmıştım hayatın o duru, sıcak tadından. Kovalıyormuş hayat meğer. Selim olarak çıktı karşıma. Hiçbir düşünün ardından adamakıllı koşamamış biri olarak kabul ettim. Düş görüyorsa görsündü. Ne kadar geç uyanırsa o kadar iyi. Uyanınca sıkıntıymış, şu bu, onun bileceği iş. Seviyorlarsa belki sıkıntı bile güzel bir şey olur paylaşılınca. Hayat beni kovalamış, yakalamıştı, ama ateş hattına sonuçta ben değil Selim girecekti. Buydu belki de bana cesaret veren.

Bir akşam Selimlere gittim. Adeta Selim'i babasından istedim. "Siz münasip görüyorsanız bey oğlum," dediklerinde zor tuttum kendimi gülmek ya da "Oğlan bizim kız bizim" türküsünü söylememek için. Selim de görücüye çıkmış kızlar gibi sessiz, yanakları al al, bir babasına bir bana bakıyordu. Bu kez gözlerim doldu. Oğlan benden on on iki yaş küçük. Ben bekâr adam, ona kız istemeye gideceğim.

Oradan bir birahaneye gittik Selim'le. Stratejik planlar yapacak, kızın babasını nasıl ikna edeceğimizi kararlaştıracaktık. Ona, "Ya gülmeye başlarsam ne olur?" dediğimde yüzü kararıverdi.

"Yapmazsın değil mi ağbi?"

"Belli mi olur? Gülmek bu. Hem kolay mı? Allahın emri, peygamberin kavli..."

"Yapma ağbi, yanarım."

Sustuk. Selim ağlamaklı oldu. İki bira içince cesaretlendim. Bu işi kabul etmemden, Selim'in babasını ikna etmemden daha saçma değildi ya çikolata, çiçek yaptırıp kızın evine gitmek. Gülmeden buraya kadar geldik, ötesini de hallederiz.

KÜSKÜNLER SAKLAMBACI

Birdenbire, nerede, nasıl başladı anımsamıyorum, tek bildiğim döndüğünü düşünmeye başladım. Ne düşünmesi, basbayağı inandım döndüğüne. Döndün ve beni arıyorsun. Meraktasın. Öyle bir heyecan, öyle bir telaş var ki içimde. Artık çocukluğum kadar uzak gelen, uzak ama çok iyi anımsanan, o eski bekleyişler gibi. Geleceksin, ortalığı topluyorum, aşağı yukarı evden çıkış saatin bellidir, yol da işte yarım saat, kırk dakika, gözüm saatte, geçmez mi bu dakikalar? Demin baktığımda da yirmi vardı, şimdi de yirmi var. Saate göre zaman akmamış, bana sorsan, o kadar çok oldu ki bakmayalı bu aptal saatte.

Rüyamda mı gördüm döndüğünü? Hiçbir rüyamı hatırlamıyorum ki. "Pat" diye uyanıyorum, uyku sersemliği falan yok, "pat" diye uyanıyorum yokluğuna. O keder, gözümü açışımla, saatin ziliyle, sokaktan geçen eskinin canhıraş bağırisıyla başlıyor, geçit vermiyor rüyalara. Tek bildiğim, böyle bir şey değildi gördüğüm. Bu keder yoktu en azından. Nerdeydim, kimleydim, sevinçli miydim, değil miydim, hepsi yanıtız. Bizi kederden en kolay koruyacak şey uyku, ama onu, sığınacak birine, onun omzuna, gözyaşımı silecek eline eşleyince, o da öyle bir naz yapıyor ki. O mu naz yapıyor, ben mi kaçmak-

tan kaçıyorum? Sanki içimde bir uyarıcı, bir bekçi köpeği, ben kımıldadıkça havlıyor, kaçırtmıyor. Kederi koruma ve kollama görevi verilmişçesine, içimde bir şeyler kolay uyutmuyor beni, en ufak sesle “pat” diye uyandırıyor. Belki de tam tersi, bilemiyorum, her şey ansızın o kadar benziyor ki tam da o değildir dediğim şeye. Demin kaçmak dediğim, bir anda kovalamak oluyor. Belki de tüketene kadar, kovalıyorum kederi. Yaşaya yaşaya, acısını duya duya, uykusuzluğu, açlığı, her şeyi bir umutsuzluğa ulayan karamsarlığıyla bitireceğim bu kederi. Bir sabah, belirli ölçekte keder duyup belirli litre gözyaşı akıtınca, aylar yıllar sonra ilk kez, kedere değil de sabah sevincine uyanacağım. Ah, her şey böyle matematiksel olsa, yasaları olsa, kesinlikli, şaşmayan. Nerde... Kaçmak ya da kovalamak. Tek doğru; herşeyin bir kederle birlikte örüldüğü. Zaman kederle akıyor, akarsa; mekânlar bir büyük kederin parçaları gibi uzak, onlar kadar birbirini çağırıyor; her ara sokak, her bulvar, şehrin meydanına çıkıyor, sözleşmişçesine tam zamanında sensizlikle buluşuyoruz. Sensizlik her eylemimi belirliyor. Her şey aynılaşıyor. Her eylem hiçbir şey yapmamaya benziyor. Yine de yemek yiyip işe gidiyorum. Oyalanmak değil, direnememek. Bir şeyin değişmeyeceğini bile bile; bile bile büyük bir yalanın söylendiğini, doğruymuş gibi, öyleymiş gibi ses çıkarmadan sürükleniyorum.

Bu aynılıkların, bu hiçbir şey değişmezlerin arasında, birdenbire döndüğüne inanmaya başladım. Keder yerinden mi oynadı; hayır. Uyku çabuk mu gelir oldu, hiç değil; şimdi bir de telaş var onu kaçıran. Ya şu an bizim caddeden geçiyorsan diye yataktan fırlayıp pencereye koştum önceki gece. Beni gece yarısı cadde cadde arayacağını düşünmüyorum, her düşüme sindi şu uyanıklık. Bir yerden öteye geçit yok, geçit yok sonu daha da acıtacak olan düşse, bir büyük düşse temel olacak, onu ha

bire besleyecek minik düşlere. Peki, bu inanç neyden beslendi? Sanı, kanı, düş, umut değil de inanç olmasından herhalde. Her inanç kendi mantığıyla –ve mantıksızlığıyla– var olmaz mı? Döndüğüne ve beni aradığına inanıyorum. O gece, uzun süre kimse geçmedi caddeden, bu inancımı zedelemiyor. Tam da ansızın aklıma geldiği an geçmiş olabilirsin, geçmiş ve dönmüş olabilirsin bir alt sokağa. Dün de, bugün de sarsılmadın inancım. Bir gün döneceğine duyduğum inancı aşan bir şey bu; döndün ve beni arıyorsun.

Küsmüştüm, küstüğümü sanmıştım gittiğinde. Kırılmıştım, kırıldığımı sanmıştım. O evden taşınırken amacım sana ceza vermek değildi. Bu beklenmedik gidişinle –benim beklemediğim, senin nicedir, benden gizli hazırlıklarını yaptığın gidişinle– neleri göze aldığın ortadaydı. Ceza mıydı, bana atacağın mektubun, “Bu adreste böyle biri yoktur” ibaresiyle dönecek olması? Küsmüştüm. Sen konuşsan bile, konuşmamak için yolumu değiştirmeyi yaptığım. Belki de sana bir hafıye hikâyesi yazdım kaçışımla, her taşındığım evden, bir iki ayda taşınışımla. Kurallarını ne zaman öğrendiğimizi bilmediğimiz oyunları gibi çocukluğumuzun, bir oyundu belki; yardım alınmayacaktı oynamayanlardan. Kimseye nerede olduğumu sormadığını biliyorum. Bir selamın bile gelmedi, bir başkasının eliyle gönderilmiş tek satır almadım senden. Yine de o hileye gelmezliğinle beni bulmanın yollarını aradığına inanıyorum. Bugünlerdeki inancımı besleyen de bu olmalı. Evet, her inanç, ne olduğunu bilmediğimiz, bilmeye korktuğumuz bir şeye varıyor. Onu unutup küçük inançlarla yaşayıp gidiyoruz. Sana, dönmekten başka yol bırakmadığımı düşünürken bu oyunda, bir yandan da delicesine seni aradım. Kolay pes etmeyeceğin, ne yapıp edip bana bir şeyler ulaştıracağın düşüncesiyle. Her gün posta kutusuna bakıyorum. İşin

kolayına kaçmayacağını, senin de bu küskünler saklambacı çağrımı onayladığını bildiğim halde, her gün posta kutusuna elimi sokuyorum, elim sıkışınca hep aynı kemik sürtünüyor, incecik bir yara, hiç iyileşmiyor. Yeni, hiç duymadığım imzalar arıyorum dergilerde, aklıma gelen tek sobelenme biçimi bu. İnsan arayınca o kadar da çoğalıyor ki seçenekler. Sanki bugünlerde herkes gitmek zorundaydı, minik ya da büyük bir parçasını bırakıp herkes gitmek zorundaydı ve herkes bunun şiirini yazıyor. Sanki herkes “aynı bildik sulara gezinmekten” bıkmıştı da, “çalınmış bir gül gibi dalından”¹ uzaklara açılmıştı. Ben yine aynı sokaklarda, aynı su birikintilerinde üzerimi batırarak geziniyorum ve kimse çalmıyor beni, kimselelerin koparmadığı bir gül gibi, ya solmayı ya kurumayı bekliyorum. Kuru bir çiçek olup kitap aralarına konmayı ve unutulup orda, bir gün sana ulaştırılmayı. Ya da solmuş bir gülün çürürken karıştığı toprakta, yeniden canlanıp fişkınlarla dirilişi gibi...

Dün, her kapalı köşede ‘ya karşıma çıkarsa’nın heyecanını, her ayak sesinde arkamda yürüdüğünü duydum. Her gördüğüm siyah kabanlı kadın yüreğimi hoplattı. O son akşamüstü, “Gidiyorum,” derken üzerindeki kabanla mı çıkıp geleceksin? Her şiirin bir gidişi açıklayışı gibi, bu kış, her siyah kabana dallı güllü desenler işlemişler. Neyse ki bütün kadınlar tam üzerlerine göre almışlar kabanlarını, kimse kolunu kıvırmamış, kimse ninki birazcık taşmamış diz altına. Bir süre sonra, hava kararıp da renkler seçilmez olunca, kabanların boyuna bakar oldum. Beni, benim genellikle bulunduğum yerlerde mi arayacaksın? Yoksa bugünlerde bu saklambacın sonuna geldiğimizi bileceğimi, başka bir yere saklanmak

1. Bu dizeler, Zehal Sıdar’ın “İnanç Kesinsizliği” adlı şiirinden alınmıştır. *Yazılı Günler*, Sayı: 16, Temmuz-Ağustos 1992.

adına seninle gezdiğimiz yerlere kaçacağımı anlayıp oralarda mı bakınacaksın bana? Sen bilirsin benim nerelerde olmayacağımı; aylarca, zorda kalmadıkça her köşesinden anıların göz kırptığı yerlerde dolaşamadığımı, elimin ayağıma dolaştığını oralarda.

Her geri dönüşün nasıl da acı olduğunu bilirsin. Kimse sana dönmedi ve sen de daha bu şehre dönmeden, nasıl, nerede öğrendiysen öğrendin bunu. Her geri dönüşün, hiçbir şey yapmamışçasına, gidişin inkârı olduğunu. Bu dönüş acısına, bu dönülen yerde insanın başını öne eğdiren kedere rağmen, belki de tam da bu yüzden, senden önce yalnızken gezindiğim yerlere döneceğimi bilirsin. Zaten, her ayrılık, birliktelik öncesine geri dönüş değil mi? Acının büyüklüğü bunda. Bakarsın, ta en baştasın. Onca yaşanan yaşanmamış gibi. Kimse inandıramaz geri döneni, bir zamanlar bir dolu şeyin yaşandığına. Bir şey hatırlansa bile düştür, o tutku, o sensizliğin paniğini duyan kız. Dönmemek üzere çıkamıyorsan yolculuklara, hep bir geri dönüşün seni beklediğini biliyorsan, tek yapabileceğin dönülen yeri farklı kılmaktır. Bu fark, geri dönüşü, uyduruk muyduruk bir başka gidişe döndürür. Şimdi, bu eski mahallede de değişen tek şey umudun yokluğu. Seni tanımadan önce, bir gün seninle karşılaşacak olmanın umuduyla gezindiğim sokaklarda, umutsuzluğun nasıl güzel bir şey olabildiğini öğreniyorum. O eski, umut dolu, yaşamaya aç, yirmilik çocuk irisinin yerinde bir yenik var. Yenilgisi yaşadığının kanıtı, umutsuzluğu böylece yaşama sevincine dönüşmüş... Beni o çocuk irisiyle bulduğum bu kavşakta bulacaksın.

Denizsiz bir ülkede yapamazsın, ne yapıp edip gidiyorum dediğin o ülkeden, bir başkasına geçmiş olmalısın. Yoksa çoktan dönerdin. Bana değilse, denize dönerdin. Denizli bir ülkede bile kalmış olsan, şu vapur yolculuklarını özlemişsindir. Özgürlük tutkunu, tutsak genç

kızların banliyö trenlerinde pencereden başlarını uzatıp, saçlarını rüzgâra bırakışları gibi, sen de, yüzünü iyice yaklaştırmış olmalısın denize. Bir kez dokunabilmek için millerce yol aşabileceğim yüzüne minik damlacıklar vuruyor. Benim günlerce gözümü ayırmadan baktığım, suç ortağım, yoldaşım deniz dokunuyor sana. Nasıl da minicik paylaşımlarla yetinmeyi öğreniyoruz. Senin elinden çıkmış, senden bir şeyleri bana getirecek mektuplarını reddetmiş olmanın sızısı olmalı boğazımı düğümleyen. Bir su damlasıyla yetin bakalım, koca inatçı. Biraz da korktum, oradan yazacaklarının, o son mektuba benzecek olmasından. İki sayfa televizyonda seyrettiğin bir filmi anlatmıştın. Bir de, bulaşık yıkadım, saçım kirli, falan filan. Senden tek satır yoktu. Şimdi hak veriyor da olsam, bir yandan uzak yolculukların hazırlığını yapıp, bir yandan bana içini açamayışına, seni haklı çıkaracak gerekçeler de bulsam, “belki de gidememek korkusuydu,” da desem, öyle ikinci bir mektuba dayanamayacağımı düşünmüştüm. Şu an bir pusulada el yazına rastlamak nasıl mutlu eder beni. Hani şu o gün yapılacak işleri yazdığın minik pusulalarından biri, bugün fotoğraf çektireceğini ya da bilmem kimi arayacağını söyleyecek bana ha! Düşünmesi bile güzel, ama en güzeli döndüğüne inanmak, bir yerlerde bana bakındığına. Vapurlardan inip vapurlara bindiğine. İskelelerde, kalabalıklarda bana bakmıyorsun biliyorum. Bir vapurda rastlaşacağız. Rastlaşmasak bile, rastlaşma olasılığı, rastlaşabileceğimizi düşünmek heyecanlandırıyor beni. Buluşma yerlerini, zamanlarını yanlış hatırladığımızda duyduğum “ya ben tam öbür iskeleye giderken o gelip vapura binerse” korkusu yok bugünlerdeki bekleyişimde. Bir şey. bizi aynı noktaya getirecek, inanıyorum. Yıllar önce, aynı bahçede, aynı çaycının çayını bize içirten şey, bizi aynı vapura bindirecek. O gün konuştuğça, anlattıklarımızın da öte-

sinde birbirimizi tanımiştık. Zaman zaman aynı yerlerde, aynı sinemada, aynı mitingde olmuştuk. Bu bir rastlantı değildi. Aynı insanlarla dost oluşumuz da. Biz yine rastlayacağız birbirimize, aynı saatte, aynı vapurda, aynı yerde. Su damlaları ikimizi de ıslatacak, inancım arttıkça artıyor.

Şu saklambaç bitse artık. İnsan bu vapurdan. Yalnız olman bile şart değil, yanında bir başkası olsun. Sana bakmam, allak bullak olur gözlerim, seninle konuşmam ilk anda, dilim düğümlenir. Yanındakiyle konuşurum. Yalnızsan uzun süre susalım. Göz göze gelip gülüşelim. Bunu söylememe gerek yok, inanıyorum, tıpkı böyle olacak. Vapur bütün yolcularını indirdi, yolcu alıyor yeniden. Vapur, seni almaya gidiyor karşı kıyıya. Kaptan, asıldı düdüğe, ta karşı kıyıya, sana, “elma dersem çık, elmaaa-aaaa,” diye bağıyor. Aceleye gerek yok kaptan. Akşama çok var, daha saatlerce ebe olup ararım onu, telaşa gerek yok. Hem kaptan, sen bu oyunun küslerarası bir saklambaç olduğunu unuttun. Bu oyunun kuralları çok farklı. Kaçan ufak ufak kaçır. Ebe bütünüyle yummaz gözünü. Hafifçe kapar gözlerini, kirpiklerinin arasından yok oluşunu görür. Önce bir durgunluk, aynı bildik sular, sonra söze dökülür bir şeyler; “Bir şey ifade etmiyor artık bana”, sonra ona bir şeyler ifade eden biriyle, uzaklara gider saklanan. Ebe, bunları görür, kapalıymışçasına yakındır kirpikler, ne açar ne kapar gözlerini, ağlar. Bu, oyunun kederli yanı kaptan. Bir de keyifli yanı var. Ebe de minik minik bulur saklanana. Bir sabah bir telaştır, bir akşam kahredici bir keder. Haftalar sonra, bir de bakar, umutsuzluğu bile güzelleyen bir şeyler kalmış içinde. “Sobe.” Yavaşça bir inanca döner her şey, her ayrıntıda inancı pekişir. Bulmak bile denmez buna. Bulmak için yitirmek gerek. Yiten bir şey yok aramızda, dönüşen bir şeyler var. “Sobe”, anladım demektir sözlerini. Zaten

giderken son sözüyle, saklanan kendini sobelemiştir çoktan. “Döneceğim, kaçtığım sen değilsin. Belki de yanımda götürüyorum kaçtığım şeyi. Seni, hep temiz kalasın diye, burada, bu anıların yanında bırakıyorum.” Kaptan hem kim bilebilir ki, kaçan kim, ebe kim küskünler saklambacında. Habire değişir.

1993

CANIM KARDEŞİM HALİL

Her adımda karşıma daha çirkin bir yer çıkıyor. Olduğum yerde kalsam, çirkinleşiveriyor ortalık. Ne yürüyebiliyor, ne durabiliyorum. Eskiden bir yerlerde kalmanın da tadı vardı. Müthiş keyif alırdım alçak bir duvarın üstüne çöküp gelene geçene, kuşkucu bir polisten ya da az sonra yolu kesecek eşkıyadan daha dikkatlice bakmaktan. Herkesi bir güzel süzüp aklıma gelenleri o an yanımda kim varsa, ona anlatırdım. Amirine rapor sunan bir memur kadar ciddi, onun gibi hiçbir ayrıntıyı atlamadan. Birinin kazağının rengi carttır, birinin yürüyüşü ördeği andırır, öteki eski bir mahalle arkadaşıdır. Rapor yanımdakiyle ortak bir konu bulana dek sürer. Ola ki kazaktan başka bir konuya, diyelim iplik fabrikasında mı konserve fabrikasında mı çalışmanın daha iyi olduğuna atlayabilmişsek ne iyi. O sırada yanıımızdan yöremizden geçenler, "memur"un raporunda adlarının ya da kazaklarının renginin geçmesinden kurtulurlar. Sonra, "Lan, şu adam ne kadar benziyor babana!" benzeri bir başka rapor, babası, babam, Ali'nin babası, Ali'nin ablası, onu geçen gün bilmem nerede gördüğümüz... Bugün çekici gelmediği gibi, içimi bulandırıyor bütün bir öğleden sonrayı duvar üstü sohbetleriyle geçirmek. Yaşlanıyor muyum? Soru yanlış. Yaşım yıllardır uygun değil duvar

üstü lallaklarına. Zamanında adam yerine koyup da yanımızda istemediğimiz çocuklar, çoktan bizden aldılar duvar üstü nöbetlerini. Yine de sağ olsunlar, yanlarına çöktüm mü rapor vermemezlik etmezler. Yaşlılarım, ya “Herife bak, karı kız kesiyor çor çocukla,” ya da “Ulan Arif’e bak, yorgunluğunu atmak için kahveye kadar sabredememiş,” denmesinden korkar. Sahi ya, Arif ne âlemde acaba? Epeydir görmedim çocuğu. Şimdi yanımda biri olsa, Arif’ten girerdik söze. İyi ki yanımda biri yok, kendi zevzekliklerim çekilmez geliyor, bir başkasını hiç çekemem. Hem bana ne Arif’ten, hayırsız it.

Yolda da durulmaz ki ansızın, nedensiz. Sözlü bir yasak var yayalar trafiğinde. Biri gelir çarpar, biri söz atar: “Adam uçmuş be!” Yürümek bir işkence, her yanı çekiliyor bacaklarımın. Hasta mı oluyorum, karnımda da bir sancı sabahtan beri gidip gidip geliyor. Eve dönüp yatılmaz, yatak iyice hasta eder beni. Tamam, yaşlılık, kesin kes kapıda. Yıllardır çocuğuyla “Evdeyseniz babamlar yatıya gelecekler,” diye haber gönderiyordu da, bir yolunu bulup savıyorduk haberciyi. Habersiz gelmeye başladı, yüzüzlük ediyor. Bu sabah olduğu gibi, her şeyi, herkesi, her yeri çirkinleştirerek. Şimdi anlıyorum, yaşlıların neden sürekli söylendiklerini. Zavallı Abdullah Amca, boşuna kızarmışım adamcağıza, meğer onun oradan her şey böyle görünürmüş. Adamı anlayışsızlıkla suçlarken çok haksızlık etmişim.

Hava iyi olur insan gezmek ister. Alıp başını yürümek ister, hiç yürümediği yerlerde. Gözü kesse, varlığını unutmamışsa, varlığına ihtimal veriyorsa, şehir dışındaki kırlara vurmak ister. Ya da hava bozar evinden çıkmak istemezsin; sobanın üstünde fokurdayan çaydanlıktan çay koyup şekeri biraz hızlıca karıştırdığında aklına dışarıda yapman gereken bir iş gelmesinden korkarak, yavaş yavaş karıştırır, dışarıda olmayışına sevinirsin. Hadi, bi-

raz daha ileri gidelim. Hava güzeldir, sen yine de evde oturmak istersin. Zor gelir bir şeyler, ne bileyim, güneşin bir görünüp bir yitmesine göre ceketini giyip çıkartmak, hava güzel diye ipini koparıp kendini dışarı atmış insanlara çarpa çurpa yürümek. Bunu da anlayışla karşılamalı. Hatta bizim güzel dediğimiz havayı çekilmez bulan ruh durumlarına da eyvallah, ama benimkine ne demeli? Bu güzel havada yürümek istememem neyse de, bu niye canımı sıkıyor? Yaşlılık mı? Kahretsin, yaşlılık, kimsenin dönüp bakmayacağını bildiğin halde, yalnız da olsan ağlayamamak olmalı. Ağlama öncelerinin burun sızısı, el titreyişi var üstümde, bir de ağlayamamanın öfkesi.

Bizim lokale yaklaşmışım. Orası da sevimsizdir. Masalarda bir parmak toz, yaşlıların mırmır, gençlerin şamatası. Sevdiğim bir iki insan varsa, belki... Onlar da olmasa. Kimseye nasıl olduğumu anlatamam. Millet de bir türlü kabullenmez insanın kimseyle konuşmama hakkını. En anlayışlısı, bana ikide bir, "Derdini anlatmayan derman bulamaz," diyenlere kızıp, "Rahat bırakın adamı," der. Sevinirim, tam ona minnetle bakarken, sandalyesini sürüyerek yaklaşır; "Bilirim bu duyguyu," der, "geçenlerde ben de..."

Kapıya, tanıdık biri girecek diye korkarak bakmasam, güneşin alnımın çatına vuruşu, uykunun yavaştan bedenimi fethedeceğini müjdeleyen minik esnemelerim hoşuma gidecek. Yerli yersiz uyuyan yaşlıları daha iyi anlayacağım. (Taktık bu yaşlılara bugün, hadi hayırlısı.) Hata ettim, beni tanımayacakları bir kahveye çöküp oturmalıydım. Artık çok geç, güneşi bırakacak direncim kalmadı... Halil mi o içeri giren? Galiba o; cümleten selamladı herkesi, cümlenin minik bir parçası olarak, selamlamakla selamlamamak arası bir el hareketiyle geçiştirdim. O da Süleyman Ağbilerin masasına çöktü. Fazla muhabbetimiz yoktur Halil'le. Bir zamanlar onunla da

duvar üstünden gelene geçene baktığımız, hatta o gün önümüzden çok tanıdık geçtiği için gün boyu susmamışsak akşamında birlikte meyhaneye gittiğimiz olmuştur; hepsi bu. Sessiz çocuktur. Onun gelmesi rahatlattı beni. Kapıdan girmesini beklediğim belanın o çıkması, kendimi iyiden iyiye güneşe ve hızla yaklaşan uykuya vermemi sağladı. Nedensiz bir korkunun nedensiz yok oluşu. Bu kez bir anlayışlılık abidesi dalabilir içeri. Az sabır, ne olur azıcık daha, sana “çek git” diyecek gücü toplayayım, o zaman gel Bay Haldenanlayan. O zaman sevimsiz ve çekilmez damgasını yemiş olmanın rahatlığıyla ister konuşur, ister susarım. Veresiye hesabını kapatmış gibi özgür olurum. Cebimdekine göre seçerim alacağımı.

Halil bana mı doğru geliyor? Sanmam. Aaa, gerçekten da bana yaklaşıyor. Bir şey söyleyip gidecektir. Telaşa gerek yok.

“Merhaba ağbi.”

“Merhaba Halil.”

“Seni yalnız bulduğum iyi oldu.”

Kesin, ev sahibi mahkemeye verdi çocuğu. O da bana bir şeyler danışacak. Yüzünden belli. Yaşlılık, biraz da insan sarraflığı sanatında ustalık mertebesine ulaşmak olmalı.

“Ben ne yaptım ağbi?”

“N’aptın Halil?”

“Bilmem... Selamı sabahı kestini de artık.”

Hayda! O kadar da yaşlanmamışım, kalfayız daha sarraflıkta.

“Yok canım. Uykum var da... Hiç bir şey yapamıyorum. Sana selam verdimdi. Ya sen görmedin ya da ben yaptığımı sandım, ama kolunu kıpırdatamamışım.”

Hani eyvallahımız olmayacaktı kimseye.

“Bu ilk değil ki ağbi. Bugün selam verdin. Gördüm de cesaret alıp yanına geldim. Yoksa gelip soramazdım.”

Hay vermez olaydım!

“Vallahi sana küs müs değilim Halil.”

“Yok ağbi, var bir şey. Eskiden arardın. Gördün mü daha yakın konuşurdun. İçerdik arada sırada. Aynı mahallede büyüdük, şimdi tanıdığın tanıdığı gibiyiz.”

“Güzel kardeşim, vallahi bu senin kuruntun.”

“Varsa bir kusurum söyle yüzüme. Bir daha yapmam.”

Gel de tersle böyle birini. Anlatılmaz da; bazı günler insan kimseyi görmez. Görse de görmez. Selam verse de başka yeredir, unuttur kime selam verdiğini.

“Yok bir kusurun Halil, seni severim bilirsin.”

“Öyle davranmıyorsun ama. Bazen eski hikâyeler düşüyor aklıma. Kardeşine bizim baldızı vermedik diye mi? Hem kız başkasını seviyordu ağbi.”

“O çok eski hikâye Halil, niye kızayım sana, ne suçun var, kimin ne suçu var?”

“Öyleyse yeni hikâye ne?”

“Ne yeni hikâyesi?”

“Niye tavır alıyorsun bana?”

Bugünden sonra alacağım tavrı Halil, bugünden sonra.

“Halil, canım kardeşim, hiç keyfim yok bugünlerde. Üzerine alınma. Şimdi bile konuşam yok.”

“Bak yine. Derdini açmıyorsun. Biz eskiden en küçük dertlerimizi bile açmaz mıydık?”

Çok eskiden, tüysüz delikanlılarken belki.

“Anlatmıyorsun ağbi. Anlamayız sanıyorsun. Konuşmak istemiyorsun bizimle. Severim seni, sayarım. Yardım etmek isterim. Sense kapıyorsun kendini. N'oldu yengeyle mi sorunlar var?”

Ah Halil! Benden yanıt beklemeden, razıyım böyle ipe sapa gelmez şeyler söylemene. O ezik sesin nasıl da ninni gibi geliyor bana.

“Halil, kardeşim, söz sana, yarın buluşalım her şeyi anlatacağım; niye kötü olduğumu, neden konuşmak istemediğimi. Ama şimdi bırak, biraz kestireyim, olur mu?”

“Başından savıyorsun. Eskiden böyle değildin. Değiştin. Mahalleden birkaç kişinin işini yaptın böyle oldun, şımardın. Selami de böyle böyle diyordu da inanmıyordum.”

Ceketimi kaptım, fırladım çıktım lokalden. Bir an sindiğini gördüm Halil’in, döveceğimi sandı. Fena olmazdı hani. Uzaklaşmak istiyorum, alabildiğine uzaklaşmak istiyorum. Tanıdık yüzler, dükkânlar azaldıkça, Halil’in geride kaldığına daha çok inanıyorum. Kâbustan uyanmış gibi, korkulu, tedirgin, ama sevinçliyim. Ayıp olmasa koşacağım. Halil’e bağırmadığıma yanıyorum yalnızca. Hak etmişti, ama ben yeterince yaşlanmamışım. Daha var “çekilmez” damgasını yememe. Şimdi olsa olsa, Halil gibi birileri “ukala” diyorlardır. Bu da, orta yaşa yaklaşıyorsun dikkat demek olmalı.

1993

BİR MEKTUP

Sayın Selma Karpel,

Kuvvetle muhtemel, posta kutunuzdan ya da size mektuplarınızı kim ulaştırıyorsa, onun elinden, bu mektubun bittikten sonra içerisine konulacağı zarfı alıp sol üst köşedeki "Burma Apartmanı Yöneticiliği" kaşesini görünce resmi bir tebligatla karşılaşacağınızı sandınız. Aramızdaki en son telefon konuşması, her ne kadar tarafların karşılıklı yüksek ve kızgın sesle söylenmiş, kırıcı olabilecek sözleriyle son bulmuş olsa da, bugüne kadarki sayısız telefon görüşmelerimizin yarattığı hukuka dayanarak, bir kez de bir mektupla bütün hakikati ve keyfiyeti anlatma gereği duydum.

Sayın Hanfendi,

Ben dört yıl beş ay on sekiz gündür bu apartmanın yöneticisiyim. Siz bu apartmanın on numaralı dairesini satın alana kadar, iyi kötü pek de canım sıkılmadan işleri görüyordum. Her ne kadar aidatlar gecikse, bu nedenle bazen cebimden faiz yatırmak zorunda da kalsam, hatta bir ay nedenini bilmediğim bir miktar açık verip kahrolmama rağmen –bu mektupta size anlatmak istediklerimin yanında yeri olur mu bilmem, ama gelir durumu çok iyi olan birisi değilim ve böylesi açıklar, haliyle canımı sıkar– kavgasız gürültüsüz yaşayıp gidiyorduk. Şimdi

sanmayınız ki yukarıdaki cümlelerimle sizin bütün bu kavgaların başlangıç nedeni olduğunuzu iddia ediyorum. Katiyen böyle bir şey söz konusu olamaz. Siz, bir telefon konuşmamızda yurtdışına gitmeden önce çocukluğunun bu muhitte geçtiğini, Burma Apartmanı'nın arka sokağındaki özel kolejde okuduğunuzu söylemişsiniz. Böylesine seçkin bir eğitim alan birini, parasız yatılı okumuş biri olarak ben, kesinlikle "kavgacılıkla" itham edemem. Kavgacılık daha çok bizimki gibi liselerden yetişen, küçük yaşta yokluk ve yoksunluk içinde yaşamak zorunda kalanlara hastır. Şimdi size anlatmak için bir olay aklıma geldi. (Bu cümle düşük ve gülünç oldu, kusura bakmayın, mealen anladığınıza güvenerek ve özü mü kabul etme inceliği göstereceğinize inanarak bu cümleyi silmiyorum. Beni bağışladığınızı umarak, bütün sayfayı yeniden yazmaktan beni kurtardığınız için de, hassaten teşekkür ederim.) Anlatacağım olayın bu mektubun yazılma nedeniyle hiçbir ilgisi yok zannedebilirsiniz. Halbuki var, hem de çok kökten bir ilgisi var. Benim bazı söz ve davranışlarımı anlayamamış olabilirsiniz. Beni tanımaz etmezsiniz. Bugüne kadar defalarca telefon konuşması yaptık, ben size iki kez faks çektim, ama yüz yüze konuşmak kısmet olmadı. Anlatacağım olay, benim bazı terbiyesizliklerimi mazur görmeyi sağlayabilir. Benim yetişme koşullarımı bilerseniz, daha anlayışlı olacağınızı ve karşılıklı anlayışların, aramızda var olduğu sanılan bütün ihtilafları gidermeye yeteceğini biliyorum. Henüz orta sonda okuyorduk. Rıfat adında yakışıklı yapılı bir beden eğitimi öğretmenimiz vardı. Her derse tiril tiril bir eşofmanla gelirdi, pırıl pırıl spor ayakkabılarından gözlerimizi alamazdık. Ben, şahsen bu Rıfat Bey'le numunelik olarak dahi bir saat olsun spor yaptığımızı, eğilip kalktığımızı, koştüğümüzü bilmem. Her dersi bir özür konuşmasıyla bitirme inceliğini gösteren öğret-

menimiz hep şunları derdi: “Çocuklar, ben sizinle nasıl spor yapayım? Benim ayağымda Adidas var. Sizdeyse Salı pazarından alınma ucuz lastik. Ayak terler bu lastiklerde. Hem kokar, hem yara yapar. Ya eşofmanlarınız. Terinizi almaz bu adi şeyler. Hani okulumuzun duşu olsa, gam yemem. Nerde. Ben akşam gidip evde duşumu alırım, ama bilemem ki sizin evde sıcak su var mı? Kıyamam size. Hasta olursunuz sonra. Söyleyin bakayım ne yediniz sabah? Kaç kişi bal yedi? Portakal suyu içen oldu mu? Anca simit, poğaç. Sizin simit, poğaçayla doyurulur gibi yapılmış bedenlerinize yüklenemem, çocuklar.”

Sevgili Selma Hanım,

Eminim artık sadede gelmemi bekliyorsunuzdur. İşin doğrusu şu, bazen sizi Rifat Bey'e benzetiyorum. Neden mi? Anlatayım: Bizim apartmanda daire aldınız ve tamirata başladınız. Kat Mülkiyeti Kanununa göre bu en doğal hakkınızdır ve kimsenin, yönetici olarak benim bile bir şey söylemeye hakkım yoktur. Bazı komşularınız, gürültüden ve apartmanın ortak kullanımına açık yerlerine dökülen molozlardan ötürü bana şikâyete geldiklerinde, onlara da bu tamiratın er geç biteceğini ve komşularının bu sıkıntısına ortak olmanın erdemden sayıldığını söylemiştim. Ne var ki bu tamirat bir türlü bitmedi. “Peki,” dediğinizi duyar gibiyim, “bu tamiratın Rifat Bey'le ne ilgisi var?” İzin verin geleceğim. Daha bu tamiratın bir gün biteceğine adım kadar emin olduğum günlerde, beni telefonla aradınız ve evin badanasına benim hayatımı kurtaracak bir meblağ ödediğinizi ve bu nedenle çatıdaki su deposunda meydana gelecek herhangi bir sızıntıyı duvarlarınızda görmek istemediğinizi beyan ettiniz. Üşenmedim, tanıdığım, tanımadığım bütün boyacılar 120 m² evin bu fiyata boyanıp boyanmayacağını sordum. Hani nerdeyse kenar mahallelerden birinde, orta halli bir evi alacak paranın yalnızca badana-

ya gitmesine boyacı arkadaşlar sevindiler. Piyasalarının arttığını düşündüler zahir. Benimse günlerce kafamı karıştırdı. Ne oluyordu bana? Para sizin paranızdı, ev sizin eviniz. Belki de bir önseziydi benimkisi. Evin badanasına servet döken bir kat malikinin, apartman yöneticisinden taleplerinin de abartılı olacağını önsezisiydi herhalde. İşte ilk kez o günlerde sizi Rıfat Öğretmen'e benzettim. Sizde de olur mu bilmem, bazen iki şeyi birkaç kez birlikte andım mı, artık sürekli biri, ötekini hatırlatır. Yazıtura gibi bir şey olurlar. Şunu da itiraf etmeliyim, birkaç kez rüyamda kendimi lise yıllarımda, Rıfat Bey'in deresinde gördüm. Hem de yirmi yıl sonra. Her seferinde terler içerisinde uyandım.

Sonra bu boya, badana parası beni de umutlandırdı. Sizin gibi birinin oturacağı apartmanın yöneticisinin komik bir ücretle çalışması şanınıza dokunurdu. Benim maaşımın tartışılacağı toplantıya daha birkaç ay vardı, ama birden umutlanmıştım. Saflık. Halbuki geçen seneki toplantıyı hatırlasam... Ama hafıza-i beşer nisyan ile malul. Biz de, kendi adımıza beşerden olmanın her türlü cefasını yıllardır çekmekteyiz. Tuhaf bir toplantıydı. 6 numaradaki Selahattin Bey, toplantıya üniversitede okuyan oğlunu göndermişti. Bir süredir Selahattin Bey, aidatlarını ödemiyor ve huzursuzluk çıkarıyordu. Onun yerine oğlunun gelmesi, hiç de tahmin edeceğiniz gibi ortamı yumuşatmak için değildi. Bu oğlan birkaç ay önce, üniversitedeki olaylardan sonra gözaltına alınmış ve gece yarısı bir grup sivil polis, apartmana gelip evlerini aramış. O günden sonra bütün kat malikleri bu oğlandan korkar olmuşlardı. Kapıcı Hamdi Efendi'yle "siz"li konuşan yegâne insandan korkmalarına hiç anlam veremiyordum. Birkaç kez bana gelip, bu oğlan yüzünden apartmanın adının çıkmasından, hatta maazallah bir operasyonda çatışma çıkarsa serseri kurşunlara hedef ol-

maktan korktuklarını, bu konuda yapılabilecek bir şey olup olmadığını sorduklarında kat maliklerini sakinleştirmem bayağı zaman almıştı. Toplantı sırasında bu oğlan, kapıcının maaşını fazla bulduklarını söylemez mi? Çevredeki bütün apartmanlarda kapıcılar asgari ücret alıyormuş, biz ne demeye, neredeyse bunun iki katını veriyormuşuz. Bunları söylerkenki halini görmeliydiniz. Kıp kırmızıydı ve sesi bir kız çocuğununki gibi çıkmakta zorlanıyordu. Karar defterine yazdırdığı çekincenin altını imzalarken eli titremiş ve bir ara kulağıma eğilip, “Ben vekilim, babam böyle söylememi istediği için bunları söyledim,” demişti. Sonuçta bu olayın bu oğlana bir faydası oldu, apartmandakiler onun “öcü” olmadığını anladılar. İşte bu olayı hatırlasaydım, boşu boşuna umutlanmazdım. Umudumun kırılması için toplantı gününün gelmesi gerekmedi. İlk aidatınızı iki ay geciktirmeniz ve kapıcıya bazen aldirttiğiniz şeylerin parasının üstünü son kuruşuna kadar istemeniz gözümü açtı. Neyse ki bu umuda kapılıp açılmamıştım.

Değerli Hanımefendi,

Farkındayım, sözü çok uzattım. Bundan sonra haftada en az üç kez telefonda konuşur olduk sizinle. O güne değin su deposu çatıdaydı, ama siz deponun su sızdırmasından korkuyordunuz ve çatıdaki su deposunun aşağıya, kalorifer kazanının yanına indirilmesini istiyordunuz. Biz de sizi haklı bulup bu konuda karar verdik. Ama bu iş o kadar kolay değildi. Bu işin tamamlanması süresince, evlerde su akmayacaktı; kadınları ikna etmem hiç kolay olmadı. “Ne yani,” diyorlardı, “bir hafta ben bulaşık, çamaşır yıkayamayacak mıyım?”, “Ne güzel işte, bir hafta dinleneceksiniz,” de denmiyor ki. En sonunda, boyalarına bir servet yatmamış da olsa, duvarlarının rutubetten karmasını istemeyeceklerini düşününce onları ikna edebildim. Bu sefer bu iş için ihale açmak gerekti. Bana kalsa

karşı sokaktaki tesisatçılara yaptırırdım, ama bu ekstra masrafı zar zor kabullenen komşularınız, ısrarla en ucuz biçimde yaptırmak istiyorlardı. Yedi ayrı firmadan fiyat aldık, dört akşam toplandık. Üçünde yeterli çoğunluk olmadığı için kahve içip dağıldık. Dördüncü toplantıda işin ihale edileceği firmayı seçtik. Bunları hep biliyorsunuz, yine de yazıyorum. Bu kadar tersliğin üst üste gelmesinin benim (eminim sizin de) sınırlarımı yıpratmış olabileceğini görmeyi istiyorum. En ufak bir kusurum olsa yanmayacağım. Genelde apartman yöneticiliği ek iştir. Oysa benim tek uğraşım budur; yıllar süren işsizliği ve gizli işsizliği sırasında, en yorucu işin çalışmamak, sürekli yapacak bir şeyler aramak olduğunu öğrenmiş biri olarak, bu işi ne kadar ciddiye aldığımı bilmenizi isterim.

Söyler misiniz hanfendi, seçtiğimiz firmanın iş yükü benimki gibi seyrek değilse ve altından kalkamayacağı işleri üstleniyor, bir işten aldığı kaparıyla bitiremediği bir başka işin cezai şartını ödüyorsa, bunda benim ne suçum olabilir? Sizin akşamları beşi arayıp en az yarım saat, tamiratlarınızın bitmemesi nedeniyle uğradığınız zararı bana anlatmanızın firmayı hızlandıracağını mı sanıyordunuz? Sonuçta fikir değiştirdiniz. Harekete geçmeye karar verdiniz, apartmanın suyunu kesecektiniz. Bununla bizim, sizin ihmal ettiğimizi düşündüğünüz su deposu işini ciddiye alacağımızı sandınız. Ödemiş bulunduğumuz kaparonun hesabını komşularınıza anlatmakta güçlük çekerken, birdenbire susuz kalacaklarını nasıl anlatabilirdim? Bu konuda bir kez bile sizin doğrudan öbür maliklerle görüşmenizi istemedim. Yönetici olarak bu arabuluculuk değil miydi benim görevim? Evet, çıkacak bir kavgadan korkuyordum. Herkes benim gibi profesyonel bir alttan alıcı değildir ki. Üç saat süren bir telefon konuşmamızın ardından, size bir faksla bunu yapmaya hakkınız olmadığını bildirmiştim. Faksı alır al-

maz beni aramış, üslubumun sertleşmesinden müteessir olduğunuzu, her zaman beyefendiliğini takdir ettiğiniz bir insandan tehdit almayı beklemediğinizi söylemişsiniz. O akşam da, bir kez olsun, aslında sizin yaptığının tehdit sayılabileceğini söylemedim. Şimdi bile bunu çekinerek ifade ediyorum. Sonuçta sizin tehdit, benimse görev ve hak telakki ettiğim faksım bize bir hafta süre tanımanızı sağlayınca, firmaya gittim ve onları gerçekten, bile isteye tehdit ettim. Tehdide mi pabuç bıraktılar, halime mi acıdılar, sonunda gelip işe başladılar. Tam ben rahat bir nefes almışken geçen akşam beni aradınız. Sesinizi duyunca beni takdir edeceğinizi düşünerek sevinmiştim. Oysa siz, her zamanki hoşnutsuz, ama alabildiğine kibar sesinizle, “Beyefendiciğim, bu nasıl firma?” deyince ellerimin titrediğini hatırlıyorum. Sonrasını ise, o sıra yanımda bulunan arkadaşımın öğrendim. Size bağırarak ve “Ne demek o marka borularla döşenen bir tesisatı evinize sokmazsınız,” demişim. Peşinden de arkadaşımın abarttığını düşündüğüm, şu an hatırladıkça hicap duyduğum ayıp sözler sarf etmişim. Bu sözleri etmişsem, sizden özür dilemeye bile dilim varmaz. O anı hatırlamamamın verdiği bir cesaretle sizden özür diliyorum ve bu mektubu bitirince öbür kat maliklerine de kısa birer mektupla bildireceğim istifamın kabulünü ilk olarak sizden istiyorum.

En derin saygılarımla.

Yıldırım Seyitgazi
Burma Apartmanı Müstafî Yöneticisi

1995

BİR FENOMENDİ O

Buraya yalnız gelmemeliydim. Birisi daha olmalıydı yanımda. Döndüğümde bu faciayı tam olarak anlata-mam. Yılmaz olsaydı mesela. Gülmekten kırılırdık. O benim gibi değil, tutamıyor kendisini, basıyor kahkahayı. O kadar gülüyor ki bir yolunu bulup vaziyeti kurtaramı-yor. Ben nê kadar, eveleye geveleye “Yani, şimdi sen de benim gibi o maçı hatırladın değil mi?” desem de, gül-mesini kesip “Evet” bile diyemiyor. Neydi o paneldeki hali. Sen tut konuşmacıya soru sor, sonra da adamın saç-ma sapan yanıtlarına saatlerce gül. Konuşmacı bozultur, onun saçmaladığını anlayanlar kıkırdar, konuşmacının hayranları söver, biz onu salondan çıkarmaya çalışırız. Yine de burada olmalıydı. Benim gibi gizli saklı gülmez-di, burnunu siler gibi yapmazdı. Hele hırtlığı üstündey-se, üstüne üstüne giderdi, dayanabildiği son noktaya ka-dar. Sonra... karşı mahalleden duyulacak bir kahkaha. Bense bir kez üstüne gidebildim bu spor yazan arkada-şın. Kebapçıya girerken, “Buraya kasabanın en kalburüs-tü insanları takılır,” dediğinde, kendisinin buraya ne sık-lıkla geldiğini sordum. “Haftada üç beş akşam beni bura-da bulabilirsin,” dediğinde, “Üç beş akşam kalburüstü, üç beş akşam kalburaltı,” diyemedim. Yılmaz olsa derdi. Eğlenirdik.

Benimse dudaklarım sarkıyor adam konuştuğuşa. Kabahat bende. Rahat mı battı da kaçtım oradan. Hadi kaçtın, bu kasabaya gelmek zorunda mısın? İyi ki çocukken yıllarca oturdun burada. Geldin, eski arkadaşları aramanın ne âlemi var? Onları bilye oynarken mi bulacaksın? Gez, dolaş sokaklarda, tanıdık binalar ara. O da zor ya, koca koca binalar var top oynadığımız, gezmeye gittiğimiz yerlerde. Mahalleler, sokaklar değışmiş, adamlar aynı kalır mı? Düşcü sen de! Nerede, nasıl oluştu o kasabalı imgelerin bilmem ki. Evet, vardı güzel insanlar. Pederin akşamları eve dönerken selamlaşmadığı bir Allahın kulu yoktu, herkes tanırdı birbirini. Tamam da, bu selamların ardında hiç mi, "Yürü bakalım Ahmet Bey, icrada işimiz olmasa nah alırdın bu selamı," diyen yoktu. Annemle iyi geçinen, güneşiri evinde ne pişerse gönderen komşu teyzeler hep dünya iyisi, tonton teyzeler miydi? Annemin soğukluğundan, beceriksizliğinden dem vurup, babama acıyan yok muydu aralarında? İşte kasaban, tepe tepe gez. Dinle dur bu adamı, saygıdeğer spor yazarımızı.

"Kaç kere yazdım. Özel olarak yazdım. Eleştiri, dedim, bu toplumun en büyük eksigi dedim. Spor eleştirisini bırakıp eleştiri nedir bunu anlattım. Anlamadılar. Bu normal ama. Bu kavram yok ki bizde. İstiyorlar ki illa öveyim. Bir gün bir takımı övdüm diye, öbür gün de öveceğim anlamına gelmez ki bu..."

Yazdıklarını görür gibiyim. "Maç çok tempoluydu. Kebapçı Hilmi'nin beyti bıçağının soğanları doğradığı tempoyla Kiremitgücü maça asılıyordu." Of, of... Adam, susmamın ne anlama geldiğini anlayamayacak kadar çok konuşuyor.

"Çok iyi oluyor. Bazen kebabçıda bir bakıyorum, iki ayrı partinin önde gelenleri oturmuş, içiyorlar. Damlıyorum hemen masalarına. Fotoğraf çantam yanımda. Bir ikram, bir davet. Her şey onlardan. Biliyorlar, bir fotoğ-

raflarını çeksem işleri biter. Altına bir şey yazmam gerekmez...”

Bu herif yarın benim için ne yazar esnaflara zorla sattıkları gazetede. “İstanbul’un önde gelen işsizlerinden Beşir Uçar, Hilmi Usta’nın yerinde yıllar önceki huzuru bulduğunu belirterek, ‘Nerde böyle lokantalar, eskidenmiş,’ dedi.” Oh! Bir ay bedava yer burada. Gerekmez gerçi, her akşam birisini buluyordur. Bakalım bu akşam hesap kime yıkılacak?

“Benden korkarlar. Duyuyorum. ‘Şu Erol’u sustursak,’ diyorlarmış. Bense hiç korkmadan yazıyorum, çünkü ben... halktan yanayım. Hem ben bu gazetenin en çok okunan yazarıyım. Bazen çarşıya iniyorum. Soruyorum, en çok kimi okuduklarını. ‘Seni,’ diyorlar. Severler beni, korkarlar da...”

Senden çok vardı be İstanbul’da. Her yerdeydiniz. Burada da rastlayınca şaşırılmamalıydım. İyi yönü de var bu akşamın. Bir güzel düşlerimi dağıttı. Umutlarımı, kaçışlarımı... Hepsini tuzla buz etti. Hep, “Dayanamazsam, alır başımı giderim, bir kıyı kasabasına yerleşirim,” diyordum. Güçsüz, bir işe yaramaz, her eline aldığını paçavra ya çeviren biri duyumsadığımda kendimi, bu düşünce bir kıpırtı olurdu içimde. Artık bu düş de çekip çıkaramaz beni o bataktan. Dünyanın neresine gitsem bir Erol’a, ne biri, onlarca Erol’a rastlayacağımı sanıyorum. Yaşanır mı be! Adam yine amirini, cartını curtunu övüyor.

“Kaymakamıma laf söyletmem. O bir tanedir. Bana hiç karışmaz, ‘Basın hürdür,’ der. Kaç kez kaymakamlığın kütüphanesinden kitap aldım, tek söz etmedi...”

“Amirlerine dostum.”

“Şakacısın Beşir’ciğim.”

Erol konuşuyor, ben içiyordum. Bir an ayağa kalkmasıyla irkildim. Erol üç adamı masamıza çağırmış, benimle tanıştıyordu.

“İşte kasabamızın entelicensiyası.”

Ötekiler gelince söyleşi de değişti. Benimle konuşurken açtığı üçkâğıtları, bedavaya getirdiği yemekleri, tanıdığı “büyük” insanları anlatan Erol, şimdi son okuduğu romanı, onunla ilgili bilmem hangi yazarın yorumunu, tanıdığı yazarları falan anlatmaya başlamıştı. Doğrusu ya çok bozulmuştum. Benim de az buçuk mürekkep yalamışlığım vardı, ama bana bunlardan söz etmemişti. Saatlerdir anlattıklarıyla etkileyeceğini sanmıştı. Eskisi gibi bahçelerden portakal çalan, mahalle aralarında “şans-kader” çektiren, kazandığı parayla seks sinemalarına, bul karayı al parayıcılara giden biriydim onun için.

“Geçen yıl belediyede açılan serginin ressamını anımsadınız mı? Bir fenomendi herif. Ne içmişti o akşam sünger gibi çekiyordu.”

Ressamın adını duyunca hatırladım. Gerçekten de ayık kafayla çizilecek gibi değildi gördüğüm resimleri. Mahalle arkadaşı, sivilceli Beşir’i aratmayacak ses tonuyla sordum.

“Fenomen içkiye dayanıklı anlamına mı geliyor?”

Güldüler. Yanıtlayan çıkmadı sorumu. Erol gülmeyi sürdürüyordu. Sigaradan kahverengileşmiş dişleri, genizden gelen kahkahasıyla müthiş çirkin göründü gözüm. Gülerken bir yandan da masaya vuruyordu, gülmesi gibi yapay mimiklerle. O masaya vurdukça dökülmesin diye bardağımı elime alıyor, kocaman yudumları mezesiz mideme gönderiyordum.

O çirkin ağız büyüdükçe büyüyordu. Her yanı kaplayacak gibi oluyor, kaplamıyordu. Durduramadığım bir şeyler kımıldanıyordu içimde. Ağız büyüdükçe kımıltı hızlanıyor, o hızlandıkça ağız büyüyordu.

Kusmaya başladım. Erol’un yüzü asıldı. Sabahtan beri ilk kez kendimi iyi hissettim. Onun utanmış yüzüne utanmazca baktım. “Pardon” bile demeden lavaboya git-

tim. Lavaboda, aynadaki yansımla konuşmaya başladım. Yalnız yıllarımın vazgeçilmez dostu, "İşin ne burada?" diyordu. Daha fazla duramazdım. Sıvışmaya karar verdim. Nasılsa onun bakkaldan çiklet çalan arkadaşıydım, böyle yapacağım belliydi, düzeldiğimi sanırmış, ama yanılmış.

Dışarı çıkınca hemen otogara koştum, ilk otobüse bilet aldım. Otobüs kalkana dek tedirginliğim sürdü. Gelebilirdi, otobüs yolculuklarını, otobüs lastiği markalarını, neden yerli markaları yeğlediğini, babasını, babasının asker olduğunu, valinin bile onu kıramadığını, idealindeki gazeteyi, yazdığı haberleri, bir gün yazacağı şaheser romanı anlatabilirdi. Gelmedi.

Otobüs kalktı. "Bir fenomendi o," diyerek güldüm ve rahat bir nefes aldım.

1991

DIŞARIDA

“... ve mehtapta dışarı çıkmak
Bekleyenin yoksa değmiyor”

Cesare Pavese

İçeride daha çok üőüyordu ya da ona öyle gelmişti. Hızlı mı yürümüştü? Hız mıydı içini ısıtan? Çıkabilmiş olmak mı? Ayağa kalkar kalkmaz ferahlamıőtı. Ötekilerin Şaşkın, “Nereye?” diyen bakışları altında çıkmış, loş, rutubetli, sıvası çokça dökülmüş merdivenlerden hızla inmiőti. Hava çoktan kararmıőtı. Buz gibi bir soğuk, atkısı ve sigarası vardı. Atkıyı boynuna dolayıp bir sigara yaktı. Ara sokaklarda insan kalmamıştı. Birilerinin görünmesiyle yok olması birkaç saniyeyi geçmiyordu. Bir an, havadan da soğuk, floresan lambalı bir pastaneye takıldı gözü. Sabahtan, hatta dün, belki de önceki sabahtan kalma çörekler, pastalar albenisiz, umutsuzca dizilmişlerdi vitrine. Böyle bir pastanede tezgâhtar olsa, böyle bir yerde karnını doyurmak zorunda kalsa... Ürperdi. En az, askerde akşamları çay içmek için sığındıkları, gürültülü yemekhane kadar soğuk ve iticiydi içerisi. Küfretti. Bir anda aklına gelen bütün soğuk mekânlara: Yağmurlu bir günde ortaokul, sınav günü olmalı, “ihtiyaç molası” veri-

len bütün lokantalar, Orta Anadolu'daki otelin lobisi... Az önce çıktığı toplantı salonu. Çıkış olduğunu hatırlayınca yeniden içi ısındı. Peki, yarın ne olacaktı? Sormayacaklar mıydı "Neden?" diye. "Olmadı," demeyecekler miydi? "Varsa bir eleştirin söyledin. Olur mu böyle çekip gitmek?" Olurmuş ki olmuştu. Sahi, ne diyecekti? Söylenen bir söz, bir tavır değildi ki çıkması için onu dürten. Belki hepsiydi. En son kimin konuştuğunu, masadaki adamın neler dediğini hatırlamadığını fark etti. Pencere kenarındaydı. Durup durup penceredeki yansımasına bakmıştı. Anlamsız bulmuştu suratını. Çirkin ya da yorgun değil, anlamsız. Bir çirkin sevinebilir; elbet yorgun birisini dinlendirmekten zevk alan kadınlar vardır. Peki, neye yarar anlamsız suratlı adamlar? Onları kim, niye sever? Evde olsa, sabah yeni uyanmış, dişlerini fırçalamak için banyoya girmiş olsa, asla yüzünü yıkamak için değil, hele böyle bir kış günü, aynada fark etse anlamsızlığı, gülümser, surat asar, bütün mimikler sahteleşene kadar suratıyla oynar ve anlamsızlığı unutup çıkardı. Orada da yapmış mıydı o mimikleri? Gülümsedi. Ciddi ciddi tartışan adamlar arasında, yüzüyle adeta bir çocuğu eğlendirmeye çalışır gibi tuhaf hareketler yapan biri. İleri götürdü bu düşü. Tam o anda bir baskın. Telsiz sesleri, paltolu, asık suratlı adamlar. Herkes donup kalmış, bir tek onun yüzünde hareket. En çok dayağı o yerdi herhalde. "Bir de gülüyordu itoğluit," diyerek, suratını bütün anlamsızlıklardan kurtaracak şekilde döverlerdi. Dayak mı yemek istiyordu? Bazen olurdu. Sıkı bir dayak yese, kendine geleceğini düşünürdü. Toplantıdan çıkmak o etkiyi yapmıştı, fazladan bir de dayak yemesi gerekmezdi. Baskın düşüncesi canını sıktı. Şimdi, tam o çıktıktan sonra baskın olursa, ömür boyu atamazdı üzerine binecek sıfatı. Büyük şanssızlık olurdu doğrusu. Yarın ne soracaklarından, ne diyeceğinden çok, bu son olasılığa

canı sıkıldı. Bir kulübeden telefon açsa, toplantının sürdüğünü öğrense rahatlardı. Bu da sevimsiz göründü gözüne.

Hiçbir yere gitmek istemiyordu. Soğuğa, belki az sonra yağacak yağmura ya da kara yağmın sokaklarda yürümek istiyordu. Vitrinlere bakıyor, görmeden geçiyordu, kazakları, ayakkabıları, ne işe yaradığını bilmediği ıvır zıvırları. Telefon kulübelerinin önünde bekleyen insanlar vardı. Esmer, bıyıklı, uzak bir şehirdeki yakınlarını arayan. Bağırarak konuşuyorlardı. Bir an kendi uzak şehrini aramak geçti içinden. Televizyon karşısında çoktan uyuklamaya başlamış anası ve babasıyla konuşmak. Onları telaşlandırmaktan korktu. Hem ne diyecekti. "Nasılısınız? Ben iyiyim." Birileriyle konuşmak istiyordu. Bu saatte hâlâ kapanmamış gazete bayiiinden bir gazete aldı. Ateş istedi satıcıdan, sol cebinde, elinin ısıyla ısınmış çakmağı vardı. "Soğuk," dedi. Satıcı başıyla yanıtladı. Küsmedi, kırılmadı adamın konuşmak istemeyişine. Az ötedeki, çiçekleri kurumuş çiçekliğe oturdu. Rüzgâr çıkmıştı. Yağmur yağmazdı. Belki kar. Eski bir karlı sabah geldi aklına. Daha kocaman sitelerin yapılmadığı yıllar. Evlerinin çevresi ağaçlık. Yazları ceviz, sonbaharda böğürtlen yiyebildikleri yıllar. Ufacık bir çocuk. Okul çok uzak. Hızlı hızlı yürüyerek geçirdi ağaçların arasından, çamurlara bata çıka. Bir sabah, karda adım attıkça duyduğu çıtırtılara vurulmuştu. Okula gitmeyip, akşama kadar, habire karda ayak izleri yaratmak istemişti. Ablası yoktu yanında. Ablasının ortaokula başladığı yıl olmalı. Korkea korkea, korktuğunu kimseye söylemeden giderdi okula. Kimse de sormazdı, "Korkmuyor musun?" diye. O korkuyu, o çıtırtıların verdiği hazzı aynen duydu içinde. O sabah okula istemeye istemeye gitmiş olmalı. Bu gecede, er geç evine dönecek, sobayı yakmadan, belki elbiseleriyle yatağa girecek. Yarın da istemeye istemeye işe gi-

decekti. Gitmese. "Hastayım," dese, yollara vursa. Hatta onu arasa...

Onu hatırlayınca gülümsedi. Epeydir görüşmemişlerdi. Ne yapar, ne ederdi? Ana ve babası gibi, o da kocasıyla televizyon seyrediyor olmalıydı. Durmuş durmuş, sonra da tutup evli birini özler olmuştu. Özlemek denir mi? Şu an aklına geldiğine göre. Yanında olmasını isterdi, isterdi ya, onun yanında da sıkılabiliyordu. Bazen hoş bir sohbete dalıyorlardı. Son aylarda, gelip ona dünyasını açan bir o vardı. Koşturmacasız oturuyorlardı yarım saat, bir saat. Çay içiyorlardı, işin tuhafı, o kadının kocasından ayrı hoşlandığı bir başkası daha vardı. Galiba o adamdan yalnızca kendisine söz ediyordu kadın. İyice sıkıldı. Ne yalnızlık, ne kendine acımaydı bu. Kadının o adamı yalnızca rastlaştıkça görebiliyor oluşuna kızmıştı, sıkılmıştı. Aklına çıktığı toplantı geldi. "Özgürlük," deyip durmuşlardı. Kim bilir kaçının karısı, kız kardeşi, o özgürlük savaşçısından çekindiği için, kendisine kapalı bir dünya yaratmıştı. Bu bile bir şey, diye düşündü. Tutsaklığın dışarıdan gelmesi. Kendisi gibi, o toplantıdakiler gibi insanın kendisine engel koymasından iyiydi. Ben çıktım, diye geçirdi içinden. Nereye kadar? Yarın, öbür gün yine gidecekti. Süklüm, püklüm, "Niye çıktın dışarı?" diye sormalarından çekinerek.

Gittiğinde bu geceyi, o kadını, çocukluğunu, ötekilerin hiç bilmedikleri yüzünün evdeki hallerini anlatabilse, koşa koşa giderdi. Kitaplar güzeldi. Büyük laflar etmek eşsizdi. Kitaplarda yazılanları paylaşmak... yetmiyordu.

Bir sigara daha yaktı. Daldı karanlığa.

ŞU HAYAT TUHAF ŞEY!

Ateş'e

"Ağbi," diyorum.

"Sus," diyor.

Herkes yatmış oluyor. Ani bir darbeyle televizyondaki liderleri, şovları karanlığa gönderip teybi açmış oluyorum. Her seferinde Joe Dassin.

"Çay?" diyor.

"Konyak var mı?"

"Cin var."

"Toniksiz içemem," diyorum. Küfredecek gibiyken, "O da var," diyor. Tek kelime Fransızca bilmeden saatlerce dinliyor.

"Tercüme etsene," diyorum.

Başparmağıyla kendisini göstererek, "Beeen?" diyor. Gülüyoruz gevrek gevrek. Yine susuyoruz. Tam o an:

"Ağbi," diyorum.

"Sus," diyor.

Nasıl uyuyoruz anlamıyorum. Birkaç kez konuşurken dalmışım. Günlerce dalga geçti benimle. Kolay kazanmadık bu hakkı. Kızdılar önce, "Sizi merak ediyoruz," dediler. Sustuk, "Etmeyin," diyemedik. Kendi adıma, bi-

risinin beni merak etmesi hoşuma gidiyor. Sanırım onun da. Onların geleceği akşam, gündüzden iki battaniyeyi salondaki divanların üzerine koyuyorum. Merak etmeleri gerekmiyor. O da, “Çocukların hoşuna gidiyor, aynı odada yatmak,” demiş. Çocuklar söz konusu olunca susuyorlar. Biz de rahatça sızıyoruz.

Bazı geceler, hatta daha da sonra sabaha karşı uyanıyorum. Hafif hafif hırıldıyor oluyor.

“Ağbi,” diyorum.

“Sus,” diyemiyor. Kıs kıs gülüp aklıma geleni söylüyorum. Merak ediyorum o da ben uyurken konuşuyor mu?

Her cuma mutlaka telefonlaşıyoruz. Ya ben çeklerle, senetlerle uğraşırken o; ya o özne, yüklem, tümleş savaşındayken ben.

“Yarın çarşıya inelim,” diyorum.

“Niye?” diyor gönülsüzce.

“Gardırop bakacağım bitpazarında. Kazak, gömlek üst üste evde.”

“İyi,” diyor.

Öğlenden buluşuyoruz. Birer lahmacun sardırıp keyifle yiyoruz. Saatlerce dolaşıyoruz bitpazarında. Kulpuz fincanlara, kadife ceketlere bakıyoruz. İstedğim gardırobu bir türlü bulamadım.

Akşam ya onlardayız ya bizde. İki ufaklığın adı da Co.

“Ne olacaklar?” diyorum.

“Namussuz olmasınlar da.”

“Ya olurlarsa?”

“Mirastan mahrum bırakırız.”

Gevrek gevrek gülüyoruz.

“Büyüyorlar,” diyorum. Susuyor.

“Biz de büyüyoruz, bak şakaklarında siyah kalmadı.”

“Sen kendine bak domuz gibi oldun.”

Her pazar sabahı rejime başlama düşüncesiyle uya-

nıyorum. İçtiğimiz akşamlar, aksi var mı, en erken ben uyanıyorum. Onlarda kalmışsak, en çok, çayı koyduktan sonra onun kitaplığına bakmayı seviyorum. Sarrazin'leri, Balzac'ları, *Örnek Alınacak Hikâyeler*'i okşuyor, kokluyorum. Kitapların başındaki tarihlere her seferinde şaşıyorum. Geçen sabah uyanmış, gözlükleri takmadan silu etimi seçmiş kitaplığın önünde.

"Ne o?" dedi. İrkildim.

"Antihistaminiklerimi," dedim, "yatmadan buraya bir yere bıraktımdı."

"Benimkiler buzdolabında, onları al."

Neyse ki ötekiler anlaşıyorlar. Yani çoğunlukla. Bazen yarışıkları sanısına kapılıyor. O ne almışsa, ben de alıyorum. Bizim yarışımızsa ayrı. Ayın on beşinde o, aybaşlarında ben öne geçiyorum. Kimin borcu az oynuyoruz da. Her seferinde aynı mızıkçılık.

"Bana olan borcunu unuttun. Önce onu öde sen."

"Sen o kargacık burgacık yazını bir daha oku. Görmedim mi, bir sıfırı attın."

"Attıksa, tüketmedik ya şükür."

En güzeli, yine de masayı toplayıp çay içtikten sonrası. Benim ona "Ağbi" dememden yarım saat öncesi. Onlar uykuyu seviyor, yatıyorlar. Her seferinde yüzlerinde "Ne haliniz varsa" sözü.

Halimiz? Konyaklı çay, tonikli cin... Yanında, evde ne bulursak. Yumurta, buzluktaki et, yeşil zeytin... Geçen gece yüreğimiz ağzımıza geldi. O mutfaktaydı, yumurtaları çırpıyordu, ben kaseti çeviriyordum. Telefon! Eminim, benim gibi o da zıpladı yerinden. O mu? O kim? Hangisi? Hangi Co? Yoksa?

İşyerinden biri. Bir şey soracaktı. Kısa kısa yanıtladım. Bana ne o saatte çeklerden. Ben esmer bir sesi beklerken, dolar yeşili bir metal. "Beşir Bey rahatsız ettim."

Bir de yaz projelerimiz. Çadırı Alaattin'den ödünç alacağız. O oltaları, ben mangalı. Çocuklar güneşe doycak. Biz balığa.

“Ya tutamazsak?”

“Benim bildiğim bir balıkçı var o köyde.”

Haritaları seriyoruz önümüze. Assos mu? Kıyıköy mü? Akdeniz'e insek. Olmaz.

Bu akşam da önce projeleri konuştuk. “Arabamız ol- sa,” dediler. Biz aynı anda cip almayı taahhüt ettik. Onlar yattı. Biz hortladık. Bu akşam İhlara Brendi var. O sek, ben çayla içeriz. Hesap makineleri çıktı çantalardan. Sı- fırlar ikimizi de yordu. Bu gece kimse kazanamadı yarışı.

“Pata kaldık.”

“Öyle oldu.”

“Joe Dassin mi?”

“Tercüme edeceksen.”

“Been?” Başparmak yine onu gösteriyor. Başparmak bizi gösteriyor.

“Ne olacak bizim Co'lar?”

“Allah kerim.”

Tek kelime bilsem *Salut*'dan gayri şu Fransızcada.

“Ağbi,” diyorum.

“Sus...” diyor.

Kabahat şu gariban yumuşak ge'de. Ona bu meyme- netsiz harf olmadan, adıyla seslensem, “Efendim,” diye- cek. Diyemiyorum. “Ağbi,” diyorum, “Sus,” diyor.

1995

ESİN: NARİN BİR RÜZGÂR

Bu sokaklar benim değil. Benim değil bu içime, dışıma, gözlüğüme, ellerime, tam adım atacağım yere yağın yağmur. Hiçbir anım yok bu yapıların önünde. Şu duvara sırtımı verip soluklanmadım; eğilip şu kuytu sokak arasında kimseyi öpmedim. Soluğumu dolduran kömür kokusu tanımadığım insanların sobalarından geliyor. Hiçbir sobanın üzerinde, ben varınca sofraya alınacak bir tencere inceden fokurdamıyor. Otobüsler, taksiler bildiğim yerlere gitmiyorlar. Atlayıversem birine hiç kimse tanıdık bakışlarla bakmayacak, sürücü selam verir gibi olup son anda çevirmeyecek başını. Yol, ben birilerini nereden tanıdığımı düşünürken bitivermeyecek, hep sürecek, kıvrılacak karanlık sokaklara, ışıklı caddelere.

Otobüsün penceresinden, yağdığı yerleri ıslatmayıp yapış yapış yapan, bilmedik, tuhaf yağmura bakıyorum; insanlar, paltolarının yakalarına ya da şemsiyelerine sığınmış, hızlı hızlı yürüyorlar. Eski yağmurlar düşüyor aklıma. İnsanı kaçırmaz, suyla kucaklaşmaya çağırırlardı. Bu, pencereden bakarken bile çekilmez. Penceredeki yansıma takılıyor gözüm. O da yabancı. Bu bakışları tanımıyorum. Bu bakışlardaki kaygı yerli, bizden bir kaygı değil. Nice kaygı gördüm bu yüzde. Telefon beklerken yerinde duramaz, sık sık banyoya giderdi. Aynaya bakar,

kendi kendisinin soytarısı ve kralı olurdu. Mimikleriyle kaygısını örtmeye çalışır, kral da o yüz hareketlerine, büzüşen dudaklara, pörtlek pörtlek açılan gözlere gevrek gevrek gülerdi. Bu gülüşler yüzde gülücük, dudaklarda ince bir kıvrım ve son bir “hıh hı” ya da “Şu işe bak, Allah Allah” sözleri bırakmadan pat diye kesilirdi. Kaçiverirdi banyodan. Yanındakinin gözlerinden bulaşan, elinden hiçbir şeyin gelmediği, hatta elindeki üç beş şeyin de ellerinden kaydığını duyduğu anlarda, sanki sokaktan bir keder giderici geçermiş de, o çağırınca hemen gelirmiş gibi alnını cama dayadığı zamanlarda, camdaki yansımasında gözüne çarpan keder de böyle değildi. O bakışı, o kederi bir başkasında da bulacağını bilir, “Bu kederi de duymayabilirdik, buna da şükür,” dercesine bir kavuşma, gözlerinden keder akan o insanla kucaklaşmışçasına sevinç duyardı. Bu keder hiçbir sevinç barındırmıyor, paylaşılacak bir şey değil. Tuzu fazla kaçmış yemek gibi, saklamayıp dökmeli.

Hangi durakta inersen in, bir çift söz bulamayacaksın. Sesleri donmuş bura insanların ya da bu saat insanların. Tanıdık hiçbir ses yok. Lanet! Adam, benim saptamalarımı boşa çıkarırcasına nasıl da elleri ve kollarıyla konuşuyor telefon kulübesinin içinde. Bu kulübenin kapısı açık olsa da, hiçbir şey duymayacağım. Birisi nasıl aranır ki bu kulübeden, önce hangi numaralar çevrilecek, ya sonra, üç, iki? Adam kulübeden çıkarken ellerini paltosunun ceplerine soktu, yok etti. “Sustum,” diyor bana, “ona görmese de sallayıp durduğum ellerimin sana diyecek hiçbir şeyi yok.”

Hani ortak bir dili vardı insanlığın? Her yerde aynı gamzeyle gülümserdi çocuklar. Aynı dili konuşmayanların aşklarını anlatıp durdular. Belki de var ortak bir dil. Dilsiz olmayanlar çok iyi biliyorlar bu dili. Dilsizlerin bile, evet onların bile elleri kolları var, gülüşleri, yüz ha-

reketleri, kaş kaldırıp göz kırpmaları. Benim dilimden yalnızca heykeller mi anlar?

Gündüz olsa. Işığın, çocukların ve kadınların vakti. Belki benim gibi *dil-dışı* birisine rastlarım. Topu çalınmış bir çocuk, penceredeki kadın. Şaşıyorum bu içimdeki umuda. Her anı, her yeri yadırgamalarla, kimsesizliklerle dolu bu şehirde yine de elimden tutuyor, “yalan da olsa” yüzüme gülüyor. Bu umut, şu bitmeyen tıptırtısından besleniyor olmalı gövdemin. En hareketsiz anımda bile içimde bir koşu, bu dilsizlikte bana bir şeyler diyen o olmalı. Umut ve tıptırtı birlikte yok olacaklar. Biri, ötekini de alıp gidecek, bakalım kim kimi çekip götürecektir?

Ne çok lokanta, ne çok kalabalık, ne çok yiyorlar, sanki bütün şehir bu akşam, “Hadi dışarıda yiyelim” önerisine el çırparak “Yaşasın!” dedi. Kadınlar ellerini önlüklerine silip soluklandılar. Adamlar içecekleri içkinin bugusunu evden çıkmadan soludu. Bu camlar niye bu kadar büyük, bizim mi onları, onların mı bizi rahatça görebilmesi için? Topluca yemek yenilen yerler, bu akşam, ağrıları, kırlara yayılmış sürüleri anımsatıyor. Kedi uzanamadığı ciğere... Aynı anda alınıyor lokmalar, aynı dişler, aynı sıvılarla yumuşatılmış etleri, sebzeleri çiğniyor. Birazdan orkestralar, yemek müziği yapanlar, böyle lüksler yoksa, şef garsonlar, aşçılar “bir ki üç” diyecekler ve hep bir ağızdan gizli geçirmeler çıkacak. Belki de eski şölenleri, törenleri yeniden yaşamaktır bu topluca lokma çiğnemeler, eski bir oyunun yeniden oynanmasıdır. Ama ben bu oyunun çok başarılı sahnelenmelerini anımsıyorum. Yediklerimin hiçbirisi, damağında eski bir sofranın, sıcak bir odanın, bir mangalın, yerde gazetelerin üzerinde hazırlanmış kahvaltılarının, benim için evden aşırılmış bilmedik bir tadın nasılsa kalmış izleriyle sarmaş dolaş olmayacak. Bir şeyler yiyebilirim tabii.

Evlerden ışıklar sızıyor sokaklara. Kış olmasına rağmen

men gülüşler sızıyor, en çok televizyon sesleri. Konuşuyorlar. Birileri fısıldarcasına beni ilgilendiren kararlar almıyor, çekiştirmiyorlar beni. Ne çok yanlışım var oysa. Tembelliklerim kimsenin işini aksatmıyor, hırçınlıklarım kızdırmıyor kimseyi. Kendine bile benden artık sıkıldığını söyleyen kimse yok. Eh bari bununla yetinelim bu akşam. Şimdi yoluma çıkan, yoluna çıktığım insanlara “O adamı gördünüz mü?” deseler, “Kimi?” yanıtını alırlar. Hiçbiri gözlüklü, ıslak, esmer adamı görmedi. Yine de içimde herkes bana bakıyormuş, ellerini tahtaya vurup sevdiklerine sarılıyorlarmış, en yalnız olanlar bile çaylarını yudumlarırken derin bir “oh” çekiyormuş gibi bir his, bir utanç var. Kaçmalı buralardan. Kuytuları yok mu bu şehrin? Bir park bulunmaz mı, insanların seyircilerden kaçıp birbirlerine sarıldıkları. Bu yağmurda mı? Bu yağmurda. Kafelere, arkadaş evlerine değil de yağmura, yaşa bakmaksızın parklara sığınmış iki genci var mı bu şehrin? Olsa ne olacak? Kiskanacağım onları. Bakamadan, göz göze gelirse ya ürkerler ya acırlar diye başımı kaldırmadan geçip gideceğim. Onlar için sevinecek miyim? Bunu merak ediyorum, o kadar dışına çıktım mı varlığımın?

Yoklar! En azından bu parkta yoklar. İri yarı bir delikanlı oturuyor bir bankta. Benim gibi görünmemek için mi, sakinlerinin yalnızca en yakınlarındakini görebilecek kadar miyop olduğu bu parkı seçti? Bu miyop da sevgililere pis pis bakıp onların en azından kendisini görecektir kadar iyileşmelerini sağlayan onursal doktoru mu yoksa bu parkın? İnsanları rahatsız edecek bakışları yok; görmedi bile beni. Yalnızım diye mi? Dilin yanı sıra gözün de mi dışına düştüm bu akşam? Kocaman ellerini dizlerinde kavuşturmuş, ayak diplerindeki ıslak yapraklara bakıyor. Bencileyin dışında mı bir şeylerin? İçinde, gitmek istediği uzaklar yerine bambaşka bir uzaklığa sürülmenin ezikliği mi var? Yanına varsam:

“Nedir?” desem.

“Kederdir,” der mi? Bomboş mu bakar gözlerime, “Dilinizi bilmiyorum” mu der?

Şu yere bakışı ne kadar bildik. Bir de insanların temel gereksinimlerinden dem vururlar. “İnsanların çıkarları,” derler, “aynıdır ve bu yüzden ortaklaşamaz, savaşlar, açlıklar bu yüzden çok doğal.” Hayır! O topluca yemek yiyen güruhla hiçbir akrabalığım yok. Adem mi? İnanmıyorum Ademinize. Benim Havvam da, Ademim de bu iri yarı adamla ortak, ama sizinle değil. Yere bakışımız aynı ve bu ortaklaşabilir. Barış da –olursa– bunun sayesinde olacak. Tam onun baktığı yere bakıyorum işte. Kestirmek zor, baktığı o ıslak yaprak mı; yoksa yanındaki kırık dal mı onu eski bir yerlere taşıyor? Her ikisini de görüş alanıma yerleştirdim. O da gördü beni sonunda. O hareket utangaç bir gülümseme miydi? Ha cesaret!

“Nedir?”

“Esindir.”

Sanatçı mı bu? O ellerde fırça düşünemiyorum. Belki gitar. Yine de zor.

“Hayır. Sporcuym.”

Hadi! Top peşinde koşturan salaklardan biri. Allah bilir, takımdan kesildiği için bu parkta sıkıntılı sıkıntılı oturuyordur. Dildaşıma bak! Belki o otobüs sürücüsü evinde vitray yapan saklı bir sanatçıydı, biz onun yerine tuttuk bu hödüğe selam verdik, “Nedir?” dedik. Peki, ne demek ola ki bu “Esindir”? Takımının mı adı?

“Nasıl anlatılır ki?” dedi. Dudaklarını aşağı çekip kaşlarını kaldırdı. “Esindir işte.” Buyur. Konuşma özürlü bu da, ama bizden değil. Bu şehrin bana sunabildiği, benim bu iklimde tek bulabildiğim o. Kalkıp gideyim. Umudumu da tükettiler, varıp yatayım odama, uykuma sığınayım.

“Narin, nazlı yetiştirilmiş bir rüzgârdır. İnsanı sarıp

sarmalayiverir. Bir soluk havadır boğuntulardan sonra, ciğerine dolar damarlarında gezer insanın. Esindir işte!”

“...”

“Varlığında değil de yokluğunda akli başına gelir. Tren kaçınca anlarsın, binmen gerekiyordu, gitmen gerekiyordu.”

Yağmur dindi. Bekçi şöyle bir bakınacak parka. Ne gözlüklüyü ne topçuyu görecek. Şehrin hiçbir yerinde, ne lokanta önlerinde, ne loş meyhanelerde, rastlamayacak kimse bu ikisine. Otobüsler son seferlerine onları almadan çıkacak, uykusu kaçmış kadınlar pencerelerinden onları görüp düşler kurmayacak.

Soğuk bekâr odalarına bakmayın bu ikiliyi göremezsiniz. Yasadışı sokaklar, kuytular, namussuz, kimse-siz, hırsız ve hırssız bir dolu ikili barındırıyor bu gece. Katiliyle konuşan kadınlar, son öpücüğü uzatan sevgililer, –alınıp satılan ne olursa olsun– alıcı ve satıcılar. Bu ikisi hariç her tür ikili yani.

Yalnız başına sızmış ayyaşlar, “Ne arıyorsun gecenin bu vakti?” sorusuna yanıt bulamamış bir gecelik misafirleri karakolların, onlar hakkında bir şey bilmiyorlar, boşuna yorulmayın. “Bizden,” demeyecekler. Belki aynaların sırları, “Hatırlıyorum sanki, kocaman elli bir soytarıydı, çok güldürmüştü beni yüz hareketleriyle ama nicedir görmedim,” diyebilir. Bir de saklı bir kuş varsa içinizde ona sorun. Bir an hatırlayabilir, “İçimdeydi, her şeyin içindeydi, sonra çıktı gitti,” der. Kim bilir, belki de o anın hatırına size bir şarkı söyler, Jillendir.

1994

HER ŞEY YAŞANIR

Yağmur sesiyle uyumuştum, telefonla uyandım. Yılmaz'dı. "Günaydın, merhaba, şu bu," demeden, "Ne güzel hava değil mi?" dedi. "Hı hı," dedim sabah mahmuru sesimle. Gerçekten de oda puslu, yağmurlu günlerde rastlanmayacak kadar aydınlıktı. Ben bir yandan perdeyi aralamaya çalışırken, Yılmaz ne yapacağımı sordu. "Bilmem," dedim, "İstersen ben seni yarım saate kadar arayayım", "Olmaz, bu numarayı bir daha yutmam, uyuyacaksın yeniden." Ne dediysem dinletemedim. Günün planını sabah güneşi görür görmez yapmıştı. Kaç zamandır anlatıp durduğu kırık dökük bir ev vardı, oraya gidecektik.

Günlerin uyuşukluğunu üzerimden otobüste de, Yılmaz'larda yaptığım kahvaltıda da atamamıştım. Mahallenin sevimli çocukları, sevdiğim sokaklar, hiçbirisi sabah telefonu kaparken bir an içimde kimildanan şeylerin devamını getiremedi. O. bir anda, güneş kışın bittiğini müjdeliyor sanmıştım. Oysa bu güneş, "Hevesinizi iyice alın, bir daha zor bulursunuz beni," diyen parlak, ama ukala güz güneşiydi. Yılmaz, bu yanılısamayı sürdürüyor gibiydi. Neşeliydi, ya benim tembelliğime söyleniyor ya da gideceğimiz yeri anlatıyordu. Asfalttan çıkıp önce eski, taş merdivenlerle yukarılara kıvrılan bir sokağa,

oradan da toprak yola düşünce, kışı da, güneşin ukalalığını da unuttum.

“Kışı da sevebilir insan, hava erkenden kararsa da. Pencereden yağmuru seyretmek gibisi var mı?”

Yılmaz’a, bu kış artık bir işe girmemiz gerektiğini, işyerlerinin soğukluğuna bir de yağmurun ekleneceğini, sabahları tıkış tıkış bir otobüse binmenin tek başına bir günü berbat etmeye yeteceğini anlatmadım. Yılmaz’ı üzmenin âlemi yok; hem düşü bana da sıcak geliyordu. Nasıl gelmesin? Öyle bir yerde yürüyorduk ki. Çöldeki vaha. Birdenbire karşımıza çıkan, yaprakları kızarmış bir sarmaşığın, beyaz, incecik çiçekleriyle insana ilkyazı anımsatan bir ağaçla birbirine geçmiş, “vuslat” halleri, “Her şey yaşanır!” diyordu. Az önce gördüğümüz kara kazanlarda çamaşır kaynatan kadınların bizi gördüklerinde duydukları endişe de bu görüntüden etkilenip, mutlak bir evcimenlik, doğallık ve saflık halini aldı; onlarla birlikte bu gecekondulardan birinde yaşanabilirdi. Eminim, daha da huzurlu olurduk. Böyle bir kadına âşık olmak, saçları dipten kesilmiş çocuklarla birlikte yaşamak istedim. Biraz yürüyünce karşımıza sapsarı bir tarla çıktı. Eski bir yolculuk, firezlerin yanışı, benim otomobilin arka koltuğunda hülyalı hülyalı bu sarı-siyah manzaraya bakışım geldi gözlerimin önüne. Ne ezgisini ne sözlerini çıkarabileceğim bir türküyü söylemek istedim. Uzun yol şoförü de olunabilirdi. Ya da yol kenarındaki haymasında üzüm satmaya çalışan biri... Çevremizi saran incir ağaçlarının kokusu, yalnızca sarhoş olduğum zamanlar duyduğum bir acıyı depreştirdi. Yitip gidenin peşinden bakmaya benziyordu. Artık göremeyeceğini bildiğin bir dostu, gece rüyada görüp, sabah ağlayacak gibi uyanmaya. Haymada oturan adamın ufkuna bir iki incir ağacı yerleştirdim. İnsan neler düşünür böyle bir haymada, bir yola, bir ufka bakarken?

Tarla dik bir yokuşla bitiyordu. İki yandaki kavaklar, yokuş tırmananı daha az yorsun diye mi dikilmişti? Yokuş bir mezarlığa ulaştırdı bizi. Ardıçlarla çevrili, bakımsız, mezartaşlarının bazısı eski, bazısı yeni harfli bir mezardı. Güldük o taşlara. En çok da ölüm tarihi yazılmamış olanlara. Anlamaya çalıştık ölmeden mezar yaptırınları, anlayamadık ve güldük. Bir de sıfatları vardı insanların, mezara kadar yanlarında taşıdıkları.

“Kör ölür, çakır gözlü olur,’ derler bir de. Baksana, adam ölmüş, ama yine de emekli icra memuru.”

Mezarlıktan sonra bayır aşağı inmeye başladık. Yürümeye başlayalı arkama bakmaya korkuyordum. Evet, güzel yerlerden geçiyorduk, ama o çirkin yapılar arkamızdaki tepeden bize sırtmayı sürdürüyordu. Belki de buralar bu yüzden kederli bir utangaçlık taşıyordu. O çok katlı toplu mezarları yapan yapsatçıların sararmış dişlerini göstererek, arsız arsız laf attıkları gecekondulu genç kızların utancına benziyordu utançları. Yapraklar bu yüzden kızarıyor, dallar öfkeyle bilenerek, daha bir iştahla büyüyor, birbirine geçiyordu. Bayırdan inerken, artık arkama bakabiliyordum. Bu kez ardımızdaki, dünkü yağmurun rengini koyulttuğu, mis gibi kokusuydu çürük dalların ve toprağın.

Yürüdüğümüz yerlerden daha yeşil bir düzlükte bayır bitti. Yılmaz, bahçesi otlarla dolu, panjurları kırılmış ya da sarkmış bir evi gösterdi. Yıkılmış çitlerin arasından daldık bahçeye. Yıllardır kimse uğramamış olmalıydı. Başımıza çökeceğe benzemiyordu ya, yine de ürkerek ve usulca girdik içeri. Girişteki odanın penceresinden bahçeye baktık.

“Ben masamı bu pencerenin önüne koyacağım.”

“Ne romanlar yazılır bu masada.”

Yılmaz’ı masası ve penceresiyle bırakıp mutfağa geçtim. Tam tezgâhın üstündeki pencerenin manzarası

da büyüleyiciydi. Ağaçlıklı, çalılı kıvrılan bir yol.

“Burada patlıcan kızartırken başlarınız içmeye.” Evi birdenbire pek çok benzerinin önünden geçerken duyduğum kızartma kokuları doldurdu. “Her şey yaşanır” duygusu büyüdükçe büyüyordu. Üst kat, çatı katıydı. Yılmaz’ın odasının üstündeki odayı seçtim. Burada ölüm de katıldı “yaşanır”ların arasına. Haymanın altındaki adamı da çağırmalıydık. Yaşlanmıştı, bırakmalıydı üzüm satmayı. Biz ona bakardık. O da bize yola bakarken düşündüklerini, duyduklarını anlatmalıydı günler geceler boyunca. Bedeni bir incir ağacının öz suyuna katılmayı beklerken, bilinci de bizim bilinçlerimize katılmalıydı.

Yılmaz çağırana kadar kaldım yukarıda. Yılmaz yanımızda getirdiğimiz peynir ve ekmeği bahçedeki düzlükte yemeye başlamıştı. Bir süre birbirimize evin bize çağrıştırdıklarını anlattık. Ev, içimizdeki vazgeçilmez sandığımız “uzaklar” düşünüy bir kenara itmiş, evcimenliği, dinginliği çıkarmıştı su yüzüne. Biz bunu düşünürken iki adamın bahçemize girdiğini gördük.

“Selamünaleyküm gençler.”

“Aleyküm selam. Buyurun.”

Yılmaz, sanki buraya ikinci kez gelen biri değil de, yıllarını burada geçirmiş bir ev sahibi gibi “Buyurun,” demişti. Yılmaz ısrarla gözlerini benden kaçırıyordu. Gülmemek için kendisini zor tutuyor olmalıydı. Bense terdirgindim, aklımdan fakültede okuduğumuz “konut dokunulmazlığını ihlal suçu” geçiyordu. Yılmaz, o “buyurun” sözüyle bizden alıp adamlara ikram etmiş gibiydi yabancılığı.

“Buralısınız değil mi?” deyince adamların şaşkınlığı iyice arttı.

“Evet ya siz kimsiniz?”

“Biz Rezzak Hoca’nın torunlarıyız. Ben Yılmaz, bu da ağabeyim Beşir.”

“Çıkaramadım bu Rezzak Hoca’yı,” dedi yaşlıca olanı. Ben de çıkaramamıştım.

“İnebolulu Rezzak Hoca. Bu evin sahibi.”

“Öyle mi? Biz burayı Suat Bey’in sanırdık.”

“Suat Bey kiracımızdı.”

“Öyle mi?” dedi adam yeniden. Yılmaz, onlara hayali iskemleleri gösterir gibi yapmıştı, yanımıza çöktüler. Yılmaz, bana bakmamayı sürdürerek:

“Dedemiz burayı yaptırmış, ama oturmak nasip olmamış ona. İnşaatın bittiği günlerde yazdığı bir kitaptan dolayı tutuklanmış. Sahi hiç duymadınız mı İnebolulu Rezzak Hoca’yı? Suat Bey hiç söz etmedi mi?”

Adamlar başlarını salladılar.

“Belki de Suat Bey’in işine geliyordu evin sahibi gibi olmak.”

“Olabilir. Pek kibirli biriydi hatırlarım,” dedi baştan beri hiç konuşmayan adam. “Neden tutuklandı dedeniz?”

Yılmaz öteki adamı da yola getirmenin sevinciyle gülümsedi.

“Dedim ya, bir kitap yazmış. *Şems-i Avam* diye. Dört koca cilt. O zamanların meşhur bir eşkıyası var, asıl o sebep olmuş derler. Bu eşkıya, adı galiba Karadeli’ymiş, bir kız kaçırmış ve şans eseri dedemin evinde saklanmış.”

“Dedem o zamanlar bir dağ başında inzivaya çekilmiş. Cide taraflarında. Gündüzleri oturur kırlara bakar, geceleri de kitabını yazarmış.” Yılmaz, bu söylediklerim üzerine ilk kez bana baktı. Gözleriyle “aferrin” diyordu. Susmamdan yararlanıp o devam etti:

“İşte o eve eşkıya, bir kızla beraber gelmiş. Kız bir ağanın beslemesiymiş ve ağa ondan yararlanır dururmuş. Tabii, ağa hemen adamlarını salmış Karadeli’nin üzerine. Neredeyse bir alay adamı varmış. Bütün bir kış üçü o dağ başında köhne bir evde yaşamışlar.”

“Dedem yılların suskunluğuyla anlatmış ha anlatmış. İlbaharla birlikte Karadeli kendi adamlarını bulmuş, ben babamın yalancısıyım, dedemizin fikirlerini yaymak için bir isyan başlatmış. Ama köy köy dolaşırlarken kızı tanıyanlar, bir punduna getirip yakalamışlar.”

“Kız sevdalandığı eşkıyanın yerine dedemizin adını verince, o da buralara kaçmış. Karadeli'nin ona bıraktığı altınlarla bu evi yapmaya başlamış. Çok çalışkanmış. Gündüzleri amelelerle çalışır, geceleri kitabını yazarmış. Karadeli de zaman zaman onu ziyarete gelirmiş. Kitabı da zaten o bastırmış, dedemize olan gönül borcundan.”

İnebolulu Rezzak Hoca'nın hikâyesini daha da sürdürürdük, anlattıkça ben de inanmaya başlamıştım bu efsaneye. Zaten efsaneler böyle doğmaz mı? Bilmediğim bir yerde, tanımadığım birilerine, sonunu bilmediğim bir hikâyeyi anlatırken rahatlıyordum. İçimi kemirip duran bir şeylerden arınıyordum. Ancak adamlardan biri bizim kadar sabırlı çıkmadı.

“Ne yapacaksınız şimdi burayı?”

“Bilemiyoruz,” dedi Yılmaz. “Babamla amcam anlaşmıyorlar. Amcam buraya dört katlı lüks bir apartman yaptırmak istiyor. Babamsa para bulup burayı tamir ettirmek, burayı yazlık yapmak istiyor. Babam dedeme çekmiş, parada pulda gözü yok. Ehli keyf biridir. Ona kalsa bütün emekli maaşını buraya yatırır. Bu tartışma yüzünden burası metruk kaldı zaten.”

Yılmaz'ın pasını değerlendirmeliydim. Kerata adamların gözüne girmenin yolunu bulmuştu.

“Biz de burası yıkılmasın diye amcama duyurmadan ufak tefek tamiratlar yapmayı düşünüyoruz. Yıkılırsa, kimse amcamı durduramaz. Çirkin bir apartman diker buraya, bütün güzelliğini bozar. Ağaçları keser, dükkânlar açar.”

Adamlar bizden izin isteyip kalkarken hem ba-

bamıza hem de amcamıza selam söylediler. Arkalarını döndükleri an Yılmaz eliyle ağzını kapattı. Kıkırdamasını duyacaklar diye korktum. Oysa adamlar bizim arkamızdan korkusuzca konuşuyorlardı.

“Amcanın dediği olsa ne iyi olur. Bizim arsalar da değerlenir.”

“Haklısın. İnşallah bu aptalları kandırır amcaları.”

Yılmaz'ın gülmesi dondu kaldı. Küfrettim, yakışmasa da *Şems-i Avam*'ın yazarının soyuna. Bir efsane sona ermişti.

“Kış gelecek,” dedim, “istesen de istemesen de bu böyle.”

1992

MEDAİM GELMESE

Tahsilat dönüşü büroya kendimi zor atmıştım. İnsanların bin bir yalanı bir yanda, doğru söyleyenlerin sefaleti öteki yandaydı gün boyu. Bir de trafik tüy dikmişti hepsinin üzerine. "Ben haciz memuru olmam," deyip bıraktığım fakülteyi hatırlayıp durmuştum. Bahçesinde aylak aylak çay içişlerimizi, dünyaya biçim veren afra tafralarımızı, sevdalarımızı; aylaklıklarımızla birlikte orada kalan... En azından çay içer, sekreter Nurhayat'la çan çan ederiz diye kendimi avutup, koşar adım büroya dönmüştüm.

Nurhayat gülümsedi. Bu iyiye işaretti. Kısacık bir sevinç dalgası boynumu doladı. Ben de gülümsedim. Hatta ileri gidip, bir de göz kırptım. Suratını asmadı. Bu kız ya benimle ilgileniyor ya da çağdaş insanın berbat ruh halinden anlıyor, avutuveriyor anında. Mesainin bitmesine kırk beş dakika var. Şöyle keyifli bir konu bulsak, hele bir de Emin Amca yeni çay demlemişse. Şu işe bak, nelerle mutlu olacağım. Bunu düşünmek bile canımı sıkmadı. Çantamdakileri ağır ağır masanın gözlerine yerleştirmeye başladım. Nurhayat'la söyleşiyi geciktiriyor, bundan, çocukluğumda yemeğin en sevdiğim kısmını en sona saklarken aldığım zevke benzer tuhaf bir zevk alıyordum. Geciktirdiğimin bir düş kırıklığı olabileceğini düşündüğümdeyse geç kalmıştım.

“Seni Medaim Bey aradı, az sonra gelecekmiş,” deyiverdi Nurhayat. Bana “sen” demesinin şaşkınlıkla karışık keyfini nasıl da bozmuştu Medaim. Elveda Nurhayat, elveda seninle konuşarak gezdiğimiz çarşı, elveda sevimli dedikoduların, elveda duman savuran dudakların, elveda... Hoş geldin Medaim.

“Yok, deseydiniz, gelmeyecek deseydiniz.”

Ah Medaim, “sizli bizli” ettin Nurhayat’la söyleşimi. Oysa onunla vapurdan indikten sonra ekmek arası döner yemek vardı, geçen günkü gibi. Somurtarak beklemeye başladım. Az önce geçmemesini istediğim kırk beş dakika bir an önce geçseydi, Nurhayat’la birlikte çıksaydık.

“Bu Medaim Bey’e borcunuz mu var?”

“Keşke Nurhayat, keşke. Öyle olsa öder kurtulurum. Gevezenin biri. Günündeyse öyle bir boğar ki adamı.”

Bakalım bugün ne yumurtlayacak? En son politikaya atılacaktı. Yarım saat kaldı. Trafik sıkışsa, önünde biri düşse, onunla ilgilense, beni unutsa. Kaza olsa, tanık yazsalar keratayı. Biz de uzun uzun yürüsek Nurhayat’la dönerciden sonra. Onu sinemaya davet etsem. Eve telefon açıp, “Mesaiye kalıyorum,” dese. Geçen ay topluca gittiğimizde öyle yapmıştı. Yanında yalnızca ben varken de yapar mı bunu? Bir öneririm. Sinemalarda ne oynuyor, bilmiyorum. Kaç gündür gazete almadım, önünden geçerken de dikkat etmemişim. Hay Allah, şöyle romantik bir film olsa, filmi seyrederken başını omzuma yaslasa. Omzu tutulmuştur, gün boyu daktilonun başında. Ne oynuyor ki sinemalarda, bilsem.

Lan Medaim, yap be şu iyiliği. Arayıver, “Ağbi, gelmiyorum,” de, “unutmuşum, bugün bizim toplantımız vardı.” Söz, ben seni arayacağım. Bira bile ısmarlarım bir başka iş çıkışı. İstedığın kitap için de tavan arasını alt üst ederim.

Nurhayat ikide bir saate bakmaya başladı. O da

bekliyor mesainin bitmesini. Beni bekliyor. Önce döner, sonra sinema...

“Saat sanki bu saatlerde duruyor.”

“Haklısınız.”

Her akşam bu söz en az bir kez söylenir burada. Bugün sıra bendeymiş, yarın Nurhayat der, öbür gün Sezai ya da Fatma Hanım. İlk zamanlar iğrenç geliyordu, şimdi, “Bakalım bugün kim söyleyecek?” diye bekliyorum. Oyun gibi bir şey. “Sobe,” demek gibi. Bugün beni sobelediler. Ben yandım bugün. Nasıl yanmam şu güzelliğe bak. Biraz daha az makyaj yapsa, koku sürmese bu kadar, birazcık dağıtsa saçlarını, üç gün ütölemese lacivert eteğini, hatta etek yerine pantolon giyse, konuşurken yuvarlamasa dudaklarını, sesini inceltmeye çalışmasa, özenmediği anlardaki boğukluğunun içimi titrettiğini bilse, hep korusa bu boğuk tınıyı. Âşık bile olabilirim. Gelme şu Medaim. Sinemaya gitsek ya da bir kafeteryada oturup konuşsak, tanısam onu. Ne güzel kaldırıyor dosyaları. Hazırlanıyor günü bitirmeye. Az kaldı, Medaim gelmeyecek gibi. Bir konu bulup başlamalı sohbeta. Hay aksi, böyle durumlarda da aklıma bir şey gelmez ki.

Ah Medaim, hep senin yüzünden. Ulan bu kaçınıcı kazığın bana. Ne güzel havaya girmiştim. Kim bilir, ne gereksiz bir şey için geleceksin. İşin gücün bir şeyleri araştırmak. Bir dala kon artık, teğet geçme. Kimdi o geçenlerde aradığı? Hüseyin Fahrettin mi ne? Bütün eserlerini bulunca, muhteşem bir makaleyle edebiyat dünyasına kazandıracakmış. Üç romanını bulmuş, harikaymış. Sıradan insanları çok iyi anlatıyormuş. Anlatmayan var mı sıradan insanları. Türk Stendhal’iymiş, zamanında anlaşılammış. Ne konuşsak sözü Hüseyin Fahrettin’e getiriyordu. Bir gece aradığında, o başlamadan ben sormuştum, “Hüseyin Fahrettin nasıl?” diye. “Bırak yahu, adamın ideolojisi yanlış,” demiş, bir daha da adını anmamıştı.

“Ne o? Çıkıyor musunuz Nurhayat Hanım? Bekleyin birlikte geçelim karşıya.”

“Özür dilerim, bu akşam teyzemlere gideceğim. Taksim’de teyzeminoğluyla buluşacağım.”

Ah Medaim!

“Hem sizin de arkadaşınız gelmeyecek miydi?”

“Bu saate kadar gelmediğine göre işi çıkmış olmalı.”

“Neyse. İyi akşamlar.”

Teyzeoğluyla buluşacakmış. Senin yüzünden Medaim. Senin yüzünden somurttum durdum. Korktu kızcağız, kendisine yonttu. Ona kızdığımı sandı. Sinema yattı Medaim. Döneri de yalnız yerim. Of of... Yine soba başında ıhlamur. Bitiremediğim lanet kitap. Televizyonu da üç aydır yaptıracağım. Radyoda piyes var mıdır bu akşam?

Belki de Medaim’le iki tek atar, laflarız. Bu kez iyi bir şeyler araştırıyorsa. Bazen süreci iyi yakalıyor. Bu “süreci yakalamak” da onun lafı, dilime pelesenk ettim. Bir seferinde, “Yalanı, abartmayı araştırıyorum,” demişti. Sabaha kadar yakaladığı yalanları anlatmıştı. Ona göre, en çok yalanı birbirini tanımayanlar söylüyormuş. Özellikle otobüste, minibüste, içkinin dibini bulduğumuz, kalkıp yatmaya bile mecalimiz kalmadığı sırada kendi yalanlarını, abartmalarını itiraf etmişti. Eğlenceli bir geceydi doğrusu.

“Ağbi hayatı yakalayamadık, ondan oldubittiye geldi yaşamımız. Ben böyle hayatı yakalıyorum,” demişti. Haklıydı Medaim. Hüseyin Fahrettin de yakalayamamış olmalıydı hayatı. Bunu fark edince bırakmış olmalı onu. Peşinde ama Medaim, iz üstünde. Bunaltıcı sorularıyla. Beni de bir şey sanıp sorup durur. Ben yakalamış olsam böyle mi olurdu? Kaçırır mıydım Nurhayat’ı? Nereden çıktı bu Nurhayat. O teyzeoğluna gitsin. Ben de ıhlamura varırım. Lan Medaim, lan hayırsız, orta sahaday-

ken bile kendimizi saha dışına atıveriyoruz. Aaa, hiç fena bir söz olmadı bu. Bir kenara yazayım. Akşam Medaim'e söylerim, sever böyle sözleri. Sen de arayacaksan ara artık Medaim. Kimse kalmadı büroda. Çıkmadan ben mi arasam Medaim'i?

“Alo Medaim. Hani gelecektin oğlum, n'oldu?”

1991

ÜÇ ÇAY BAHÇESİ

Sisin şehri bir tül gibi sardığı, bütün manzaraların üzerine suyla seyreltilmiş beyaz bir boyanın vurulduğu bahar sabahlarında; memurlar, öğrenciler, bir yerlere mutlaka yetişmesi gereken işadam ve kadınları, iskelenin önünde bekler, konuşur ve söylenirken o tepeye kaçar, o çay bahçesine sığınırdım. Kaçardım. Ansızın karşıma çıkacak bir tanıdığa, benim gibi mutlaka bir yerlere gitmesi gerekmeyen bir tanıdığa rastlayıp sabahın ilk sis düdükleleriyle tasarladıklarımın kaybolmaması, laf olsun diye yapılan konuşmalarla vapur beklememek, hepsinden önemlisi o çay bahçesinde beni beklediğini bildiğim kızla yalnız kalabilmek için kaçardım. Tül çekilmeden şehre bakmanın, önce güneşin tülü yırtışını, sonra camilerin, kulelerin sıyrılışını, sarsak beyaz dumanların süzülüşünü seyretmenin tadına doyamazdım o çay bahçesinde. O zamanlar bir tül de gözlerimin önünde vardı. Yalnızlığın tülü. Yırtmak için canımı dişime takabileceğim, ama kimselere de kolay kolay dokundurtmadığım o tülü sis kaçkını liseli bir kızın yırtacağını düşlerdim. Çayı, simidi ve sevdiğim yazarları severdi. Yalnızdı. Şimdiden düş kırıklıkları ve ihanetlerle örülü bir tül de o çekmişti. Belki okulunda sevip de açılmadığı bir oğlan vardı, belki sevdiği oğlan ona haksızlık etmiş, bir ögle arasında bir başka

çocukla konuştuğu için ona kızmış, bağırmış çağırmişti.

Pek çok şey gibi birisiyle tanışmayı da filmlerden öğrenmiş ve öğrenememiştim. "*Sait Faik'i seviyorsunuz!*" Bir kez bile kullanmadığım bu zavallı cümleyi, bir başka tepede, tülün yırtılışını seyreden bir kadının benim gibi biri için ağzının içinde çevirip durduğunu düşünmek, bugün bile beni heyecanlandırmaya yetiyor. Yılda kaç kez sis olur? Üç beş. Uzun bir süre başka günler, başka sabahlar gitmedim oraya. Bir şey olacaksa sisli bir sabahta olacaktı. O da ben de kaçmış olacaktık.

Liseli kız okulu bitirdi, ben bu şehirdeki yabancılığımдан kurtuldum. Tül aralandı, yırtıldı, lime lime oldu. Liseyi yıllar önce bitirmiş, ama çayla simidin yan yanlığını bilen bir kızı sevdim. İyi kötü büyüdük onunla. Tuhaf şeydir büyümek, sis düdüklü kaçma tasarıları kurmaya yetmez olur. Bekleşmeye, söylenmeye başladım iskele önünde. Kaçmak düşünce aklıma içim ezildi, ama "sis ya hemen dağılırsa" kaygısıyla çıkamadım o çay bahçesine. Akşamüstleri, hafta sonları gittim. Tülsüz de güzeldi görünenler. Tülün adı sise döndükten sonra geri si çok da önemli değil.

Karanlık sabahlarda, göğün yere indiği, günün öğle olmadan geceye dönmesinin beklendiği, herkesin "yağsa artık" dediği, ama yağmurun bir türlü yağmadığı, yağmadığı sabahlarda o çay bahçesi yeniden girdi yaşamıma. İşsizdim, terk edilmişim. Belki de bunlardı bütün karanlığın nedeni. Hatırladığım bütün sabahların, aynı kasvetli bulutların allak bullak ettiği sabahlardan olması olanaksız. Kim bilir, kaç sabah buluşup gittik o çay bahçesine, kaç sabah zorlana zorlana çıktık sığınaklarımızdan, hep karanlık sabahlar mıydı? Bence öyleydi. Aydınlık, kuş sesleriyle, günün ilk kalabalığından sonra sokaklara dökülen emekliler ve okul kaçaklarıyla dolu hiçbir sabah anımsamıyorum. Hep ıssızdı orası. Bulutlar kolu-

muzu kaldırsak değeceğimiz yakınlıktaydı ve hiçbir gün gücümüz olmadı kolumuzu kaldırmaya.

Birileri, çok sevdiğimiz birileri ikimizi de yıkıp gitmişti. Biz de çok hazırdık yıkılmaya. Hazırlıksızdık. İi çürümüş ağaçlar gibi koftuk belki de. Evlerimizden pek çıkmıyor, ayrı yerlerde benzer duyguları yaşıyorduk. Her Şey çok zordu ikimiz için de; insan içine çıkmak, gülmek, konuşmak. Kendimizi dışarı çıkmaya, birilerini görmeye, "hayata dönmeye" zorladığımızda aklımıza ilk birbirimiz geliyordu. eken bilir. Ben sana imrenirdim, sen benim yalnızlığıma. Bütün bir gün evde hiç bir Şey yapmadan; radyodaki aptal Őarkılardan bile rahatsız olmadan oturdum ve kimse karışmazdı. Senin bu lüksün yoktu. Yaşlı bir kadın sana kh oğtler veriyor kh kızıyordu. Sabah "Zavallı kızım," diye acıyarak sevmiyorsa, "Kalk da bulaşıkları yıka," diye söyleniyordu. Sıcaktı eviniz. Her nasılsa ıkmışsan, akşam döndüğünde evi, birilerinin değiştirdiği, ısıttığı, yemek kokusuyla doldurduğu, tozları aldığı, ortalığa attığın eşyaların kaldırıldığı yeni biçimiyle bulurdun. Bense bıraktığım gibi. Yer değiştirebilsek derdik. Ben birkaç gün yaşlı kadınla dertleşeyim, sen odamın duvarlarıyla.

Bahar ağaca iek, ırmak yataklarına sel, Şehre de kuş sesleriyle gelir. İnsana sevinçle, sabah erken evden çıkma-yı sağlayan anlaşılmaz bir güçle. Hiç yeri değilken gülmekle. Bize korkuyla geldi. Bahar gelirse ne yapacaktık? Nasıl dayanacaktık çiçeğe, böceğe. Birbirine sarılarak yürüyen kadınlar ve erkekler sanki bize kfredecekti. Kuşlar tepemize pisleyecek, iek tozları bizi hapşırtacaktı. Evde kış boyu oturduğum gibi oturamayacaktım. Dışarısı da ekmeyecekti. Bir süre bu korkuyu konuştuk seninle. Bahar geldi geçti. Bu kez Őařkındık. Bahar bizi öldürmeden, srndrmeden geçmişti. Ne zaman gelmiş ne zaman yaza dönmüştü. Sahiden gelmiş miydi bahar?

Bahardı, korkuydu, şaşkınlıktı, yazdı. Hepsi geçti. Bulutlar sonraki kış hiç o kadar yaklaşmadılar yere. O sabahlar anı olmanın verdiği payeyle onurlandı. "Ne kıştı," der olduk o günleri konuşurken. Özledim o karanlık sabahları. Yaşıyorduk çünkü. Tek başına bu o kadar önemli ki başka bir şey söylemek gereksiz. Her şey gibi yaşanıp bitince kederi bile anımsamak sevinçli oluyor. Sürekli şöyle olmasaydı da böyle olsaydı der dururuz. Bütün bu varsayımlar yaşananın yanında o kadar güdük ki. Yaşanan o kadar farklı bir yerdeki yaşanmayandan. İkisini birlikte anmak çok saçma. Gök başımıza geçecek gibiydi, her şey bitmişti sanki. Evet, bitenler oldu. Biz kaldık. Eksildik belki. Bir daha yıkılmamak için kendi kendimizi budadık. Yine de kaldık, bizimle kaldı o sabahlar, o yıkım, o kış.

Kalanlardan birisi de o kışki kadar olmasa da karanlık kış sabahlarında birbirimizi anmak oldu. Açıp telefonu "Tam seninle çay içilecek bir sabah," der olduk. Sık olmasa da görüşüyorduk. Her buluştuğumuzda aynı şeyleri konuşur olmuştuk. Üç ay sonrası, altı ay sonrası. Senin bulacağın iş, benim tasarılarım. Bu tekdüzelik sıkıcıydı, ama sana söyleyemezdim. Aynı şeyleri konuşmak yorucuydu, ama seni görmeme engel değildi. Akşamları ayrılırken, belli belirsiz aklıma takılan "Neden böyle oluyor?" sorusu, bir zaman sonra seninle buluşmaya gelirken de başını kaldırmaya başlamıştı, ama bu seni görmekten alıkoyamazdı beni. Yeni bir şeyler söylemek gerekiyordu. Bu söz bir şarap şişesinin dibindeymiş.

"Yanıma gelsene." Yepyeni sözler getirdi bu cümle.

O son akşamda, floresanların iç bulandırıcı bir ışık saçtığı bu çay bahçesinde susmuş bakışır, birbirimizden gizli gizli, "Acaba bir daha ne zaman görüşürüz, o zaman ne halde oluruz?" diye düşünürken karanlık sabahları anımsatmıştım sana. Gözlerini kısıp bakmıştın. Yaşanan-

lara bir teşekkür müydü? Ben bunu gördüğümü kurdum gözlerini kısışında. Sonra sana o sisli sabahları anlattım, liseli kızı falan.

“Ne kadar farklı iki çay bahçesi,” demiştin. Şimdi bu satırları yazarken aynı yerde bir de üçüncüsünün, floresanlı, aptal, tam da ayrılıklara, otogarlara yakışır ruhu olan bir başka çay bahçesi daha olduğunu fark ettim. Çay bahçeleri yaşadıklarımız kadar çoklar. Düşsel çay bahçesi diye de bir şey yokmuş, öğrenmedik mi beraber?

Geçenlerde belediye bir çay bahçesini kapatmış buralarda. Derdim mi? Benim canım sıkıldığında gidip çay içip, simit yiyebileceğim üç tane çay bahçem var.

1995

MAHALLENİZDEN GEÇTİM

Mahallenizden geçtim, sokağınıza girmeden. Anene falan rastlarım diye korktum. Mahallenizin başı örtülü kadınlarına, inanılmaz derecede esnaf adamlarına baktım. Mutsuzdular bu öğle vakti. Nerede nasıl mutlu olacaklarını bilemeyen insanlar arasında çocukluğunu aradım. Ne pencerelerde kız çocukları vardı, ne çeşmeden bidonlarla su getiren, bedenlerindeki değişimden ürken genç kızlar. Minibüse koşup yetişen genç bir kızın ardından ben de atladım minibüse. Saçları kıvrıkcık değildi, dudaklarındaki belli belirsiz rujun, çiçekli eteğinin, hele o minicik ayaklarındaki sandaletlerin seninle hiçbir ilgisi yoktu. Benimle buluşmak için yıllar önce aynı hızla, aynı külüstür minibüse bindiğini düşündüğüm için takıldım peşine. Onun da bir erkek arkadaşı vardır. Belki esmerliği benziyordur esmerliğime. Merak ettim nerede buluşacaklarını. Eski iskelede mi? Güzelce bir kızdı. Uzun süre soluk alıp verişini düzelmedi. Saçlarını, az önce bulaşık yıkadığı, yumuşamış elleriyle arkaya ittiği sıra, parayı uzatıp, "Şoföre verebilir misiniz?" dedim. Bir şey demeden aldı. Teşekkür ettim. Bir ömür boyu ona söyleyip söyleyeceğim bütün sözcükler bunlardı. Anasından, kardeşlerinden, bulaşıklardan sıkılmış, nasılsa dışarı çık-

manın yolunu bulmuş bir kız olmasını istedim. Bilemeyeceğim bir biçimde sürseydi konuşmamız. İnince bir yere çöküp laflasaydık. Ona seni anlatsaydım, adını, sokağınızı söylemeden. Ola ki tanıdıkır. Bakamıyordum bile gözlerine. Gözlerim, bütün iyi niyetime karşın bir tehdit olurdu. Ürkerdi. Son durağa varmadan indi. Daha anlatacaklarım vardı oysa.

“Bir vefasız seviyorum,” diyebilirdim. İlgilenir miydi? Anlattıkça benden mi yana olurdu, senden mi? Önemli mi? Dinlesin yeter. Sana kızsın istedim. Ben kızgınım ya sana. O da kızsın. Bu kez ben savunayım seni. “Zorla olmaz ki. Tutkun değilse bana, ne diyebiliriz ki?” Seni savunurken, yeniden vurulayım sana. Kızgınlığım dinsin. “Aramazsa aramasın. Bir gün ararsa, beni bıraktığı yerde bulduğunda utanıp, ‘Nasıl böyle değişmeden bekledin beni?’ der. Ben de en kendini beğenmiş halimle gülümseyip, ‘Başka türlü olmazdı, olamazdı,’ derim.”

Sandaletli kızıdan bir durak sonra indim minibüsten. Daha önce hep kenarından köşesinden geçtiğim, adı bana oldum olası çekici gelen mahalleye girip, sokak sokak seni aramayı düşündüm. Çok uzak bir şehirde olduğunu unutup. Son konuşmamızda sesin ne kadar uzak ve sertti. Bunu hatırlayınca vazgeçtim. Güzel adlı mahalle adıyla kalsın. Ciddi ciddi kızmışım sana farkında olmadan. Söylenip duruyordum. Biliyorum bir “merhaba”nla yumuşayıverecek yüreğim. Değil senin, kimsenin “merhaba”sı yoktu sağda solda, minibüslerin vızır vızır aktığı E-5’te. Deli gibi terliyordum. Gömleğim sırtıma, pantolonum bacaklarıma yapışmıştı. Yörunmuşum, açtım, sabah bir çay bile içmeden çıkmıştım evden. Kıyıda olmak, hasır iskemlelerde oturup çay içmek, kaşarlı ekmek yemek, dinlenmek vardı, istemiyordum. Hep yürümeliydim tükenene kadar. Kendimi mi cezalandırıyordum; bir fırsatını bulup sana anlattığımda üzüleceğini düşünüp,

seni cezalandırmak mıydı amacım? Nerede bulacaktım seni de anlatacaktım. Bulsam bile anlatacağım onca şey varken, bu aptal yürüyüşe, bu terli, yorgun öğleye sıra mı gelirdi? Yoruldukça sesini özlüyordum. Tınısı, serin bir gece rüya bile görmeden uyuyup ışıklı bir sabahla uyanmışçasına dinlendirirdi beni. Kızgınlığım geçiyordu. Güldüm. Kendi kendime kızıyor, bir başıma yaralarımı sarıyordum. Vay be, ne maceralı, ne inişli çıkışlı bir sevdandı bu! Tek başına böyleyken, yanımda olsan yüzyılın sevdası olurdu. Küfrettiğini duydum sanki, saçmaladığım zamanlar gülerek küfredersin ya işte öyle. Ben de sana sövdüm. Saçını çektim, surat astım.

Yol kenarındaki yeşillikte, nasılsa kesilmeden kalmış çam ağacının altına yorgun bir ihtiyar çöküp kalmıştı. Bir iki kızı vardır bu adamın. Oğlan çocuğu bulana dek bir iki kızı olmuştur. “Kızlarının sevdalarını biliyor musun amca?” desem, akşama kızlarını sıkı bir dayak bekler. Kızamadım amcaya (bir sana, bir kendime öfkem), uyuklar bıraktım onu gölgede. Aklım onun yanına, o serin gölgeliğe uzanıp uyumakta, yürüdüm hızlanarak. Minibüsler akıp gidiyordu.

Neler yapabilirdim şehir merkezine varınca? Sinemaya girip, aptal bir Amerikan komedisine gülebilirdim. Bir kitap alıp serin bir kıyı kahvesinde, sağıma soluma, kalabalık gruplara, çiftlere, yalnız kızlara bakmadan saatlerce okuyabilirdim. Benim sandaletli kızı görürsem ayrı. Onu uzun uzun, göz göze gelmeden seyredebilirim. Bir yolu olsa tanışmanın, bu kez o anlatsa. “İyi çocuk, hoş çocuk, ama üzerime çok düşüyor. Hep yanında olayım istiyor. Bu da değil hepsi. Bazen canım sıkkın olur. Konuşmak istemem. O ise bütün gün çalıştığı yerde susmaktan bıkmış, söyleşmek ister. Ben sustukça kızlar bana. Şimdi buraya yalnız geldiğimi, seninle oturup konuştuğumu duysa, dünyayı zindan eder bana.”

Yerin dibine geçerim. İyi ocuk, hoş ocuk olmanın yetmediği bir kez daha işlenir kafama. Birkaç olay anlat-sam seninle aramızda geçen, eminim taraf değiştirir. Bana kızmaya başlar. “Siz erkekler,” der. Utancımdan ko-nuyu dağıtmak, sulandırmak ister, “Siz kızlar,” derim. Kaşları atılır. Pekiişmiştir erkeklere ilişkin duişünceleri. Sağa sola bakarak, afili afili yürüyen her genci onunki zanneder, ürkerim. İyi ki buraya gelmedi sandaletli kız. İş aardık başımıza.

Sahi iş asak başımıza. Birbirimize tutulsak. Vefasız da, anlayışsız da bıraksak kendilerine. Birbirimizin göz-lerinde, yitmeyi göze aldığımız yolculuklara ıksak. Her yolculuk bitmeyecek mi bir gün? Pazar günü plaja gidip dönmüş yeni evliler gibi daha yorgun, “Bir daha mı asla,” diyerek kendimizi yalnızlığın rahat duişeklerine atmaya-cak mıyız? Yolculuğun tadı daha ilk saniyede unutulma-yacak mı? Atalardan kalma saklı bir defineyi arar gibi hafızalarımızda o yolculuğu araya araya, bulamamaktan yorgun, keyifsiz günleri gecelere, geceleri sabahlara taşı-mayacak mıyız? En iyisi tembelce oturmak, iş miş açma-dan başa.

Sakınılan, insanın kendisini koruduğu sevdası olur mu? Sevdalandın mı duişyayı alacaksın karşına, pışıp saklanarak sevilir mi? Buişle sevda olur mu? Olursa bu sandaletli kızla benimki gibi bir Şey olur. Ya da benim mahallenizden geçip de sokağınıza girememe gibi.

1995

İKİ DELİ DERVİŞ

dağlara da küsmek gerekir
canı sıkkın, haylaz bir tarla faresi de olsak
değirmenler mi dayanır
ikimiz iki deli dervişi yaşasak

deli derviş dostlarıma,

ELİMDEKİ İZ

Atakan'a

Bu akşam ayrılacağız. Aylarca birbirimizi görmemesine. Sıradan olmasını istemiyoruz bugün. Oysa her şey öyle sıradan ki. Her zamanki parkta buluştuk. Bu parkı severiz. Kaçacak deliğimizdir. Okuldan kaçtığımızda ya da evden kapıyı hızla çekip çıktığımızda kendimizi ilk buraya atarız. Birbirimize burada rastladığımız da olmuştur. Pek bakımsız bir parktır. Çimenler hiç biçilmez, kendi kendine bitmiş, engelleyen olmadığı için alabildiğine uzamış otlarla kaplıdır. Banklar kırık döküktür, tek tük çiçekler koparılmış... Parkın insanları da kırık dökük ya da koparılmıştır sanki. Dalgın bakışlı köylüler, geçmişte bir şey arayan yaşlılar... Şen şakrak çocuklar da gelir, ama çok oturmazlar. Hiçbir zaman samimi, mutlu bir çifte rastlamadım.

Parkta oturamayız bugün. Yürümeye başladık. Pek konuşmuyoruz. Tek tük yorumlar yapıyoruz günlük yaşamdan, güncel olaylardan. Kararlaştırmadık, ama her zamanki yerlere gidiyoruz. Ayaklarımız sürüklüyor sanki. Kentin en sevdiğim sokağına geldik. Adı Çelişki Sokağı. Biz koyduk bu adı. Gerçek adı var mı bilmem; belki

bir numarası vardır. Sokak tam bir çelişkidir, iki ana cadde arasında ufacık bir sokak... Hatta bir yerinde o kadar daralır ki uzaktan çıkmaz sokak sanılabilir. Oysa iki adam geçecek kadar bir ara vardır. Üstelik sefalet akar o sokaktan. Çamur içindedir sürekli. Kadınlar hep yorgundur, çocuklar hep çıplak. Sık sık bağırp çağırın birilerine rastlarız. Sokaktaki evler birkaçı dışında ahşaptır. Kararmış tahtaların arasından kimi evin içi görünür. Geçerken şöyle bir bakarız. Biraz önce de birinin içine baktım. İri yarı şalvarlı bir kadın ocağı yakmaya çalışıyordu.

Bütün evler tek katlıdır, oysa üç adım ötede bütün yapılar dokuz on katlı. Kimi zaman başka arkadaşlarla geçeriz Çelişki Sokağından, inanamazlar böyle bir sokağın varlığına. Oysa kentin en yüksek yapısı olan otelin yanı başında buna benzer nice sokak vardır. Aynı sefalet, aynı asık yüzler...

Her zaman bir utançla çıkmışımdır bu sokaktan. Yalnız bundan değil, buna benzer bütün sokaklardan. Bir yandan da bir şeyler yapma isteği dolar içime. Bu asık yüzleri güldürmek... Bu yüzden karışırım çocukların oyununa. Aylar önce patlamış, ama hâlâ peşinden koşulan toplarına bir de ben vururum. Gülüşür çocuklar. Ama yetmez ki çocukların gülüşü. Şu biber kurutan kadınla oturup biberleri ayıklayasım gelir. Elim alev alev yanacak ama işi kolaylaşacak kadının. Pantolonumu hep şu terziye getiririm. Yetmez, hiçbiri yetmez. Onlarla konuşmak, kimi zaman soytarılık yapıp onları güldürmek, üç beş liralık bir yardım... Hiçbiri yetmez. Aslolan bu sokağın adını değiştirmek. Çelişki olmamalı adı. Ne bileyim, Biberci Kadının Sokağı, olmalı ya da Saydam Evler Çıkmazı...

Yeniden anacadedeyiz. Güneş batmak üzere. Tam karşımızda iki yapının arasından turunculaşmış göğü görüyoruz, içimiz sevinç doluyor. Bir şiir okuyor, uzunca

bir şiir. Nasıl ezberlediğine şaşırıyoruz. Bir türküye başlıyoruz sonra. Elini omzuma atıyor. Hep böyle yürüdük bu kentte. Yağmurlu gününde ayrı, güneşli gününde ayrı. Ne çok konuştuk, neler anlatmadık birbirimize. Anlatacak bir şey kalmayınca düş kurduk, ipe sapa gelmez şeylerden konuştuk. Güzel kızlara dönüp bir kez daha baktık. Dayanamayıp laf attığımız oldu. Ama bitiyor hepsi. Bu gece o ayrılacak bu kentten, yarın gece ben. Bunu unutmuş gibiyiz. Ne geçmişten konuşuyoruz, ne gelecekten...

“Bence şu adam hapçı, yürüyüşe bak.”

“Cemil kıza demiş ki...”

“Dün kız kardeşime bir söylev çektim.”

“Şu şiiri bilir misin. Yaşadıklarımın öğrendiğim bir şey var...”

“Sigaraya zam geliyormuş, artık bırakırsın.”

“Zaman bulsam da gitar çalmayı öğrensem.”

“Sedat Ağbi’yi gördüm. Tam kerhane sokağının köşesinde.”

“...”

Hava karardı. Caddeler iyice kalabalıklaştı. Bu kalabalık yarım saat daha sürer. Şimdiyse kalabalık mı kalabalık her yan. Koşturanlar, oflayıp puflayanlar, alışveriş yapanlar. İşportacıların, dolmuş değnekçilerinin bağırıtılarına klaksonlar, motor homurtuları eşlik ediyor. Birahaneye gitmeye karar verdiğimizde kalabalıkta sezilir bir azalma olmuştu. Her gelen otobüs tıklım tıklım gitmiş, durakta beş on kişi kalmıştı. Durağın arkasındaki simitçiler artık gündüzki fiyatın yarısına satıyorlar. Tatlıcı Hacı'nın tatlıları özellikle taş kadayıfları bitmek üzere. Asık suratlıdır Hacı Amca. Gri beyaz karışımı sakalı neredeyse göbeğine varacak. Ama tatlısına diyecek yoktur. Onun da az bir zamanı kaldı. Kalabalık iyice azalınca torunuyla birlikte seyyar tezgâhlarını dikkatle iterek

uzaklaşacaklar. Gazeteci Ali de oflayıp puflamaya başladı. Arkadaşları gelince o da gazeteleri toplayıp içeri alacak, sonra iki tek atmaya İstanbul Birahanesi'ne...

Birahane sigara dumanıyla kaplı, gürültülü ve kalabalık. Televizyona uzak bir masa bulup oturduk. Biralar gelince bardakları kaldırdık. Yalnız! Bir sorun var, neye içeceğiz... sağlığa / insanlığa / dostluğa / yaşama / ölüme / yarına / sevgiye / seven herkese / barışa / özgürlüğe / bilime / sana / yoo, sana / sevdiğimiz kızlara / ...

Neyse ki birahane kimse başkasına dikkat etmiyor. Elimizde bardaklar, bizi biri böyle görse çok şaşırır. Bunu söylüyorum. Tokuşturuyoruz.

“Dostluğa.”

“Dostluğa.”

Kocaman birer yudum aldık. Tam o sıra garson televizyonu kapattı. Biz tam “oh” diyecekken ağlamaklı bir ses şarkı söylemeye başladı.

“Efkârımız bize yeter be! Ne bu?”

Biraları hemen bitirdik. Son yudumları “sessizliğe” içtik. Hesabı ödeyip kendimizi dışarı attık. Yine sokaktayız. Kol kola yürüyoruz. “Efkârımız bize yeter,” dedi. Evet efkârlıyız. İkimiz bunu yeni anlamış gibi sessiz dalgın yürüyoruz. Caddeler iyice boşalmış, kimseler yok. Kaldırım taşına oturduk. Bir yorgunluk çökmüştü içime. Biradan ya da efkârdan olacak.

Karşiki otelden bir orospuyla bir adam çıktı. Karanlıkta tam seçilmiyor, ama kadın aşırı boyayla eski güzelliğini bozmuş olmalı, adam da sarhoş. Adam hovarda değil, garibanlığı buradan seçiliyor. Haftalardır bu kadın için biriktirmiş olmalı parasını. Biraz da içince kadın artık bir sevgili olmuştur onun için. Yıllardır özlemle beklediği.

“Hiç böyle olmamıştım. İlkokuldan beri hep birisi vardı gönlümde. Şuradan bilirim... Geceleri yattım mı uyumadan önce çeşit çeşit düş kurarım. Sevgi üstünedir

hep. Küçüklüğümdeki düşleri anımsıyorum. Sevgilisi için kavga eden biri. Hele o gün bir film izlemişsem, o film imgelemimde yeniden çevrilirdi. Başrolde ben ve o... O yok şimdi. Kimi geceler zorluyorum, birinin düşlerime girmesi için. İsimler, yüzler geliyor aklıma. Yok! Hiçbiriyle düş kuramıyorum. Düş kurmanın da bir mantığı var. Gülme, gerçekten var. İnsan bazı gerçeklikleri bilince düş kuramıyor. Artık film yıldızlarıyla birlikte olduğum düşler kuramam. Ama Ekin'le ilgili düş de kuramam. Henüz doğru dürüst tanımadığım biri. Belirsiz birini düşünüyorum. Herhangi biri. Onunla birlikteyim. Daha kolay biçimlendiriyorum, ama yok, öyle biri yok... Geçen gün Cem'le içiyoruz. Birden bir türkü söylemeye başladı, sesi de güzeldir hani. Yanık yanık 'Beni yaktın aykız'ı söyledi. Onu yakan birisi var. Bilirsin Merva. Hep anlatır. Şimdi evlenmeyi bile düşünüyor. Oysa beni yakan kimse yok. Peşinden koştuğum, anlamadığım, kıskandığım kimse yok... Olmayınca da öyle boş ki yaşam."

Sustu. Sessiz oturuyoruz. Söylemiş olmak için söz söyleyemeyiz. Hele birbirimizi avutmamız olanaksız. Kimse de gelip bizim sessizliğimizi bozmuyor. Ne bir polis gelip kimliklerimize baktı, ne de bir alkolik ekmek parası diye şarap parası istiyor bizden.

Az bir zaman kaldı. Birazdan evlerimize döneceğiz. Sonra o bir otobüse binecek, gidecek. Üç sokak ötede ayrılacağız. Yürüyebileceğimiz en yavaş biçimde yürüyoruz.

Sevgisizliği düşünüyorum. Sevgiye özlemi, olmayan, olmuş erişilmemiş sevgilileri, çelişkileri, bir şey yapamamayı, "Efkârımız bize yeter" sözünü...

Birlikte geçmiş günler geliyor aklıma, sayısız, eşsiz günler...

İşte yolağzına geldik. Elini uzattı. Sıktım. Sımsıkı.

Sarıldık sonra birbirimize. Sigarası elime değdi. İrkildim.
Elim yanmıştı. Sesimi ıkarmadım.

O doğru yürüdü, ben sağa döndüm. Durdum. Ardı-
ma döndüm, baktım. Biraz sonra o da durdu. Güldük.

Elimde izi kalmıştı sigarasının...

1987

GÖZLERİ GECE

Bir arkadaşına uğrayacağım. Kaç kez haber göndermiş. Canım hiç istemiyor oysa. Başka zaman olsa giderim, ama bugünlerde hiçbir şey yapasım yok. Evden çıkmak istemiyorum. Yürümek, birileriyle selamlaşmak, bir büfede bir şeyler atıştırmak, kitapçı vitrinlerine bakmak, bir bankta oturup geleni geçeni incelemek, hep birilerini birilerine benzetmek... Hiçbiri çekmiyor beni. Ondan uzaktayım. Gözleri Gece'den. Nasıl da özledim. Gözleri gece... gözleri gece... Bin kez yineleyebilirim bu iki sözcüğü. Onun gözlerinin bakmadığı her yerde elim kolum bağlı, başım çatlayacak gibi.

İşte arkadaşımın adı. Kat dokuz. Büronun kapısını sekreter açıyor. Adımı söylüyorum. "Bekleyin," diyor. Bekleme odası başıma geçecek. Görmeden gitmek istiyorum eski arkadaş. Gözleri Gece kurtarıyor beni.

Sekreter kızda seni görüyorum. Aylarca sekreterlik yapmıştın. Çekmecende romanlar ve günlüğünle. Gözlerin o şehrin en kalabalık sokaklarında, o yığılımlığın ortasında, eski bir evde. Bir arkadaşından makinesini alıp fotoğrafını çekecek, seni görmeye gelenlere hep gösterecek kadar seviyordun o evi. Neydi seni çeken? Ayrıksı duruşu muydu, yıkıldı yıkılacak çatısı, bacasıyla? Yoksa huzur verici bir devinimsizlik mi egemendi o evde? Yıl-

lardır özlemini çektiğin dinginliği mi bulmuştun, o eski püskü, koca yapılar arasında sıkışmış, yarı ahşap yarı beton, kırmızı kiremitli, cumaları pencerelerine çamaşır asılan evde? İşyerindeki telefonlar, "buyurun"lar, "evet"ler, "efendim"ler, "burada yok deyin"ler arasında o eve bakman, benim bu büroda beklerken seni, işini, gülüşünü, hüznünü anımsamam gibi miydi?

Kalkıp gitmek istiyorum, kalkamıyorum. Sekreter kız "Buyurun efendim," diyor. Arkadaşımı önünde bir şeylere bakarken buluyorum. Az önce kendisine haber verilen o değil sanki. Başım dönüyor. Girdiğim kapıdan kaçabilsem. Asansöre binmeden, merdivenlerden atlaya atlaya insem dokuzuncu kattan. Bu yapıdan kurtulup derin bir nefes alsam.

"Vay sen ha!"

(Ben ya...)

Gülümsüyorum, el sıkışıyoruz. Kocaman bir masası var. Üzerinde yazı makinesi, dosyalar. Gözüm boynuna takılıyor. Altın bir kolye, kıllar arasında uyumsuz ve pahalı. Bir an önce kalksam. Sadece bu var kafamda. Yine de konuşuyorum. Nasılmışım, ne yapıyormuşum, ne düşünüyormuşum... Anlatıyorum, ben değilim anlattıklarım. Bir başkası; onun duymak istediği belki. Benim anlatmak istediğim değil. "Bir an önce kalksam"ın yanına bir de pişmanlık konuyor. Kendimi anlatsam. Gücüm yok. En ufak bir gerginliği, bir tartışmayı kaldıramaz kafam.

Kolumu kıpırdatamam, uzatamam elimi. Dokunacağım Gözleri Gece'nin yüzü olmayacak ki. Becerebilsem gözlerimi yumacağım. Bütün yapabildiğim, gözlerimi karşıdaki zevksiz tablodan, onu oraya asandan kaçırabilmek. Yerdeki halıda, sehpadaki gazetede gözüm. Bir yumabilsem... Gözleri Gece canlanacak. Kapkara gözleriyle gülümseyecek. Gülümsemese de olur.

Şehrin gürültüsünün, can sıkkan görüntüsünün umutsuzluğu, korkuyu, dehşeti çizdiği an bile güzeldir gözleri. Bir yumsam... Bir görebilsem o gözleri.

“Ne dersin?”

(Allah derim...)

Konuşuyorum. Bir söylediğim ötekiyle çelişiyor, o farkında değil. Ciddi ciddi dinliyor beni. Yalan diye haykırırsam şimdi, kulaktan dolma bilgilerin, üç sütun gazete haberleriyle öğrendiklerin hep yalan. Doğruyu ben de bilmiyorum, ama bu denli kolay değil. O masada oturup, önüne geleni kandırırken bulunacak denli kolay değil.

“Valla, bence ne desek yalan olur, yanlış olur.”

Benim sesim mi bu? Nasıl da benzetti beni kendisine. Onun vurgularıyla konuşuyorum. Şimdi anladım niye alçakta olduğunu konuk koltuklarının böyle bürolarda. Neyse ki o konuşmaya başladı. Konuşurken yorumluyorum. Zor, çok zor sözü en kısa yoldan tüketecek, odayı sessizliğe gömecek, beni uzaklara götürecek tümcelerini seçmek.

Susuşlarını sevmiştim. Alıp başını gidişlerini canını sıkkan her yerden. Gözlerin daldardı. Şaka yollu “Dünyaya dön,” derdi birimiz. Gülümserdin. Gözlerinin kıyısında yaş ya da yanaklarında hüznü imleyen gamzelerinle. Konuşan susar, adeta özür dilerdi seni gittiğin yerden aldığı için. Kaç kez ben de yerin dibine geçmiştim. Senden öğrenmiştim sözün yetersiz olduğunu kimi anlarda. Sevinçte ve hüznünde, sevişmede ve çatışmada. Tam susma anıdır şu an. Öyle susabilsem, “boş anam anlattıkların,” dercesine. Gücüm yok. Senden uzakta. Her şeyim sende, bütün gücüm. Ne susacak, ne konuşacak, ne baş sallayacak halim var. Yeni bürosuna hayırlı olsun için bir heykel alsam. Benim oturduğum gibi bu rahat koltuklarda oturacak, dinlediğim gibi onu dinleyecek, ben bilirimceyi, işte böyleceyi, hadi canımcayı iyi bilen heykeller alsam.

Birbiriyle çelişen, kimi zaman zorlanarak, kimi zaman bir çırpıda çıkan, çoğunda “merhaba, ne haber” denli güdükleşmiş, ama içinde barındırdığı sözcüklerin yüzü suyu hürmetine bir şeyler söylediğim sanılan tümceleri art arda sıralarken tükenmişim. Başımdaki ağrıdan ve “Hadi bana müsaade” bile diyemeyişimden anlıyorum. Sekreter kız yardımına yetişiyor. Bilmem ne beyin bilmemnesi gelmiş.

“Hadi bana müsaade.”

“Ne güzel konuşuyorduk.”

“Hi...”

“Neyse, arada uğra, görüşelim.”

Sana ulaşmış, seni kucaklamışçasına özgürüm, insanı hırpalayan sıcığa karşın dışarıya sevinçle koşuyorum. Sensizlik, aramızdaki uzaklık, bir otobüse atlamama engel olan her şey beni bunaltırken, şu yapıdan kurtuluş, posta kutusundan çıkan bir selam sanki...

Az sonra, “şöyle yanıtlasaydım, böyle deseydim, şu örneği verseydim”ler yüklenecek üzerime. Niye o yapıda kalmıyor orada yaşananlar. Günlerce yanıtlayacağım onu. Oysa Gözleri Gece’yi yanıtlamak istiyorum. Bir çocuğun önüne çıkan her şeyi sorduğu gibi sorduklarını yanıtlamalıyım yeniden yeniden. O ilk soruyu hiç unutamam. Her şey o soruyla başladı. “Dünyayla aran nasıl, ya yaşamla?” Gündüz dörtten gece dörde dek bunu konuşmuştuk. Kesilip durmuştu sürekli. İsteksiz gittiğim, canımızı sıkan bir toplantı, onun hiç görmediği bir dostunu görüşü, o dostuyla konuşurken can sıkıntısından başladığımız bir tartışma bir arkadaşla. Hep yeni bir soru sorsun diye beklemiştim. Çok konuşmuştum, sık sık kendime “yeter” dememe karşın. O tatlı tatlı soruyor, istekle dinliyordu. Nasıl anlatmam. Nasıl kaptırmışım kendimi. Gece ikide, kıpırtısız bir denizin kıyıdaki şırıltıları bir sevda türküsü olabileceksen, anlattıklarım fon

müziği olmuştu. Susmayı bilseydim, daha erken anlasaydık o dinginlikte sevdamızı. O sorular, o yanıtlar olmadan sevebilir miydik ki? Yine o kıyıda olsak, bu kez susarak. Dinlesek sevda türküsünü. Belki o kıyıda yürüyor dur şimdi. Şimdi yürümez, akşamüzerini bekler, en sevdiğimiz saatlerini günün. Hüzünlenir mi ben yokum diye, söylenir mi, "Niye yok, niye?" diye. Kim bilir, söylenmiyor olabilir. Unutmuştur beni. Nereden çıktı bu kuşku. Ondan bile kuşkulaniyorum, ona bile güvenemiyorum. Bir zamanlar kadeh tokuşturup, enseye tokat şakalaştığımız birisinden kaçışın etkisi mi?

Söylenip duracağım, "Niye yoksun?" diye. Senden öğrendiğim kaçışlarımda, susuşlarımda. Hafta sonu gittiğimiz plajda anladım, öğrenebilmişim kaçabilmeyi. Denize kaçmaktı aslında amacım. Açılacaktım iyice. Teninin tanımadığı denizi sana getirmek için. Tenime deniz sinene dek yüzecektim. Tenlerimiz buluştuğunda, çok sevdiğin, ama ancak çay bahçelerinde, iskelelerde, vapurun en tepesinde gözlerini daldırabildiğin denize bulayacaktım seni. O şiirdeki gibi "tenimizden akacaktı" deniz.

"Koli basili," dediler. Yıkıldım.

"Acı patlıcanı kırağı çalmaz, atın ölümü," dediler. Şaşırdım kaldım.

Yürüdük uzun uzun. Konuşanları duyuyor anlamıyordum. Gözleri Gece'yi dinliyordum. Sorularımızı yanıtlıyorduk. Onlarsa satın almayı düşündüklerini, aldıklarını anlatıyorlardı. Onlara bakınca ister istemez bir gece garajlardan uğurladığım dostumu düşündüm. O olsa, ona anlatırdım Gözleri Gece'yi.

"Gözleri Gece, yıldızsız, aysız, karanlık. Şehir ışıklarından uzak. Gözleri bir dağ başının içinde kaybolma isteği uyandıran gecesi," derdim. Oysa dostumu bir gece, yapış yapış sıcak, puslu bir gece yolculamıştım. Otobüs yola koyulduktan sonra da saatlerce ayrılamamış, her an

gidecekmişçesine dolaşmıştım otobüs bürolarının arasında. Birine girip bilet ayırtmıştım. Gözleri Gece'ye giden. Ekspres, sigara içilmeyen yerden...

"Suskunsun," dedi biri.

(Suskunum tabii. Size Gözleri Gece'yi anlatamam. Korkarım, "Seviyor musun", "Seviyor mu"dan önce başka sorular sormanızdan...)

"Hı hı..." dedim. Gözleri Gece'den öğrendiğim gibi. Şaka sanıp güldüler. Onlara senin "hı hı"larını anlatmamıştım ki...

"Yalnız yaşamaktadır," dedi öteki.

Diyemedim:

"Gözleri Gece... bir evde yedi sekiz kişi arasında..."

"Hı hı," dedim yine. Güldüler. Sırtıma vurdu biri. Âlem adammışım, çok hoşmuşum, daha sık görüşseymişiz, iskambil oynar mıymışım.

"Hayır... Hayır..."

Geri döndüler, yeşil çuhanın başına geçmek için. Kumlara oturmuş, ufka bakmıştım. Belki o da orada ufka bakıyordu. Ufku aşsam, ufku aşsa, buluşsak ortalarda. Bu koca su eninde sonunda oraya da ulaşıyordu. Bir ara kıyıya takıldı gözüm. Çırılçıplak bir çocuk vardı. Yan yan yürüyordu, yere bakarak. Bir yengeç olmalıydı yerde. Bakıp öykündüğü. Başımı çevirmiş iskambil oynamaya gidenlere bakmıştım. Dümdüz yürüyorlardı. "Bilmesem sizin de bir zamanlar yan yan, düşe kalka, yalan yanlış yürüdüğünüzü..." diye söylenmiş, ufaklık gibi yürüyerek yanına gitmiştim. Şimdi de bu kalabalık caddede yan yan yürüsem yengeç gibi, o çıplak ufaklık gibi. Sonra da olacakları, dostlarımla gittiğim tatlıcıda oturup, Gözleri Gece'ye yazsam. O da yan yan yürüse orada, dostlarıyla...

1990

DENİZDİ...

Denizdi... Adını ne koymuş olurlarsa olsunlar. O denizdi. Ne mavi gözleri vardı, derin bir denizmişçesine içinde boğulmayı düşlediğim, ne dalgalı saçları rüzgârla yüzüme yüzüme değen. Kıyıda yürüyen adamın ürküntüsünü duymazdım. Dalgalarla ıslanmak istemeyen adamın. Bir çocuk olurdum. Tek bir dalganın pat diye yıkaçağı küçüklükte, saatlerce denizden çıkmayan, suyuyla, dalgasıyla oynayan bir çocuk. Çocuk olmak yetmez. Akdenizli bir çocuk olmak gerek. Buğday tenin kapkara da olsa güneşten kaçmamak, denize serin diye değil, deniz diye girmek gerek...

Denizdi... Kimi gün coşardı. Yerinde duramaz, koşar, sıçrar, bağırır, ağlardı. Kimi günse susardı. Durulurdu deniz o gün. Hafiften şıpırdardı kıyıdaki çakıllarda. Öyle sessiz yürürdük ki en sessiz sokaklarda, adımlarını duyardım. Sabahtan diline takılan şarkıyı da bazen. Sessiz ama duru olurdu. Her şeyi görünürdü. Her şeyini görürdüm sessizliğinde, her şeyi duyardım. Acıyı, üzüntüyü, yitirmeyi, hasreti, öfkeyi, çılgılığı, hepsini bilirdim onda. Herkes bilirdi yalnızca ben değil. Herkes dostuydu. Dostuna anlatırdı durulmuş bir denizin bütün çakıllarını, yosunlarını, balıklarını...

Denizdi... Birisinin “deniz” dediğini mi duydu, öğlen

güneşi vururdu dalgalara, gülümserdi. Göz kırpardı bana. Denizli bir şiir mi okudu, bağıra çağıra okurdu bir kez daha, çok kez daha. En soğuk günde, kara kışta, ayazda vapurda içeri sokamazdı kimse onu. Hasta da olsa görmeliydi denizi. Ona o kadar yakın, ama hiçbir Kadıköy-Karaköy yolculuğunda ulaşılmayacak denli uzak olduğunu duyumsamalıydı. Bilmem acıları mı dinerdi bu acıyla? İnanın acıydı; elini bile sokamaması denize. Damlacıklar vururdu arada sırada. Kıkırdardı, başkalarının hoşnutsuz ve şaşkın bakışlarını umursamadan.

Denizdi, ama uzakta kalırdı kaldığı olurdu kendisinden. Onca kara insanının, kara işinin içinde, onca bulanık suların, pisliklerin içinde unutturdu.

Ama bir berraklıkla, bir pırıltıyla anımsar, "Günlerdir vapura bile binmedim," derdi. Zamanı da varsa bir saatçik; vapura biner, gider, yine aynı vapurla dönerdi. Ders-ten kaçmış ya da arkadaşlarına şaka yapmış bir çocuğu görürdüm iskelede... Bütün pisliklere nanik yapardı.

Denizdi deniz olmasına; damlası, dalgası uçururdu sevinçten onu, ama asıl şenlik kendisini yaşamasıydı, özdeşleşmesi, yüzmesi, çırpınmasıydı... O kadar azdı ki böyle anlar. Yalnızca cumartesi öğleden sonralarında kendisi olabilirdi. O şenliği birlikte yaşamıştık bir yaz boyunca.

Her cumartesi öğleleri buluşurduk. Hızlı hızlı, çoğunda konuşmadan yürürdük. Apar topar soyunur, atlardık denize. Bir süre yüzerdik, iyice açılırdı. Uzaktan kulaçlarını görürdüm. Bilirdim şimdi çok özlediği bir dostuyla dertleşmekte. Ya da baş başa kalabilmiş sonunda kendisiyle. Bütün hafta boyunca geriye attığı her şeyle boğuşuyor. Yardımcısı yine deniz. Birkaç saat sonra yanıma gelirdi. Birlikte uzanırdık güneşin altında. Kafa kafa verir konuşurduk.

"Şimdi bu kalabalık plajda değil de, bomboş bir

kumsaldaymışız. Kumsalın az ilerisinde bir tepe yükseliyor. O tepenin tepesinde bir kulübecik. Bahçesinde bin bir çiçek var. Sonra bir dolu meyve ağacı. Bir de kuyu. Kuyuları çok severim biliyor musun? Karanlıktan, bilinmez derinliklerinden gelen serin suyla sabahın köründe yüzümü yıkamak istiyorum...”

Birdenbire kalkar, denize atlardı. O düşün hiç gerçekleşmediği, gerçekleşmeyeceği gelirdi aklına. Kim bilir kimlerin gözyaşıdır deniz... Ağlar mıydı o da denizde bilmem. Az sonra rahatları ağlamışçasına. Bana seslenirdi. Koşardım yanına. Çocuklar gibi oynardık. Nereden aklına gelirse, hangi çağrışımla anımsarsa, yeniden sürdürdü anlatmayı. Belki de hep aklındaydı, uygun bir zamanı kollardı anlatmak için.

“Güneş tepedeyken bir ağacın altına oturup bir şeyler okuruz. Bir yandan da altına oturduğumuz ağacın meyvelerinden yeriz. Bir cümle okur yarım saat tartışırız...”

Biz ikimiz değiliz. Çok daha fazlayız. Öyle kalabalıktır ki düşleri...

“Tepeden deniz görünür alabildiğine. Rüzgâr çıkmıştır. Dalgaların aklığı çizgi çizgi görünür tepeden. Ak çizgiler arasında güneş parıldar. Koşarak ineriz tepeden... ‘Cuuup’ denize...”

Denizdi... ama kim toprak değildi diyebilir. Tepe değildi, dağ değildi, ağaç, kuyu, güneş, tuz, çiçek değildi. Kim diyebilir?

Güneş denizde batar. Hem düşünde hem plajda. Güneş kızılaşır ve yüzüne vurur, tam güneşe bakarken. Pembeleşmiş teni öyle bir renge boyanır ki güneşle. Başka hiçbir yerde yoktur o renk. Yüzündeki her çizgi, her çizginin altında yatan her duygu apaçık görülür o renge bulandığında. Elini uzatası gelir insanın. Elini her bir çizgide gezdiresi... Avucunu o renge bulama isteği belki de.

Güneş batar, insanlar gider. Bir biz kalırız alacakaranlıkta. Susar şehir, biz de susarız. Ağır ağır çıkar denizden. Her adımını, "N'olur, biraz daha kal," der... "Haftaya yine geleceğiz," der adımlarına.

N'olduysa oldu; bir hafta sonu gidemedik. Hiçbir hafta sonu gidemedik. Ben bir sanayi artığı oldum belki. Belki o unuttu Arşimet'i, benim gibi bir kara adamını denize çektii. Boğuldum. O denizdi yine, kestiler ona akan ırmakları. Önemli mi ne olduğu... Sonuçta ne duruluğu kaldı bana, ne fırtınası benimle... Bağışlamaz ki deniz ufak bir hatayı. Kaç can aldı o koca su? Ama o bağışlardı. Denizden ayrıldığı, deniz olmadığı tek konu buydu.

"N'aparsan yap değiştiremezsin bendeki seni. En büyük kötülüğü yapsan da..."

Zoru başardım o zaman. O konuda da deniz gibi acımasız davrandı... Daha yeni Akdenizli olmuş biriydim o zamanlar. Acemi Akdenizli ne yaptın? "Ne olduysa oldu," diyerek kaçabileceğimi sanıyorum. Oysa her zaman içimde taşıdım o yanlışı. Acemi Akdenizli deneyimli bir şehir insanı oldu o yanlışıla. Soğuk büroların, pahalı, ama zevksiz salonların adamı... Evlendi de sonradan sonraya. O yanlıştan sonra evlenilir bile. Evi barkı olur insanın, düzen girer yaşama. Sabah sekiz akşam beş, akşam altı gece on bir, gece on bir gece on bir buçuk, gece on bir buçuk gece on iki, gece on iki gece on iki... O yanlıştan sonra her yer şehrin dehlizleri, lağımları, her zaman gece, herkes deniz düşmanı...

Ne mi yaptım? Bir çitle çevirmek istedim denizi. Acemi Akdenizli işte. Üç gün kıyıya vurdu diye dalgalar, sandı ki hep kıyıya vuracak, tam kendi istediğı yere. Oysa ufka da akar Akdeniz... Yani, Akdeniz kimsenin değilmiş, Akdeniz kimsenin olamazmış. Hiçbir deniz, hiçbir göl, hiçbir parçası doğanın, hiçbir insan, hiçbir kara insanı

bile... Yalnızca deniz düşmanları alınıp satılır, çitle çevrilir. Deniz sınır bilmezmiş... Yıktı geçti hepsini...

Ama bulaşmıştı bir kez denizin tuzu güneşin kızılı. Acemi de olsa Akdenizliydim ben de. Şimdi her cumartesi öğleden sonra buraya geliyorum. Plaj yıkıldı gerçi. Beton oldu boydan boya. Deniz kirlendi. Yalnızca mahallenin işsizi güçsüzü, çoru çocuğu girer oldu buradan denize. Bir de ben... Her haziran her cumartesi gelip girdim yıllardır. Yağmurluyken bile. Görmüştüm bir kez, o batan gün kızılına bulanmış denizkızını. Her cumartesi bekledim. Gelmedi. Tepedeki eve mi gitti, okyanusa mı aktı bilmiyorum. Dilerim denizinden, kendisinden uzak düşmemiş olsun. Çünkü herkes uzak artık... Yıllardır gelirim buraya. Güneş batana dek çıkmam denizden. Derim gerilir tuzdan, güneşten ve pislikten. Güneşe yüzerim batarken. Alacakaranlıkta çıkarım. Gelmez...

Ne kavgalar ettik karımla şu cumartesi öğleden sonraları için... Birinde onu da getirdim. O gün bugündür deli gözüyle bakıyor bana. Ya da serseri diyor, ama uğraşmıyor artık benimle. Kavga ettiğimi bilmiyor kendimle her cumartesi, güneş batana dek... Denizini yitirmiş az buçuk deneyimli bir Akdenizli olduğumu bilmiyor...

1989

EVLER GREVLER

Yaşlı kadın parke taşlarla döşeli yokuştan yukarı çıkıyor. Yokuşun iki yanı eski ahşap evlerle çevrili. Yaşlı kadın çok zorlanıyor yokuşu çıkarken. Sık sık duruyor, soluklanıyor. Elindeki fileleri yere bırakıp belini ovalıyor. Sonra yeniden başlıyor tırmanmaya. Yorgunluğuna, belinin ağrısına, hatta filelerin ağırlığına rağmen sevecen gözlerle bakıyor çevresine. Bu yokuşu, bu ahşap evleri çok seviyor. Yine durdu. Gözlerini kısarak kapısında 5 yazan eve bakıyor. Olduğu yerden tahtakurtlarının açtığı delikleri görebiliyor.

“Niye bakmazlar bu evlere. Benim olacak ki bu ev, günaşırı silerim, ilaçlarım... Onlar da haklı iş, güç. Benim gibi evde boş oturmuyorlar ki. Şu ev Haticelerin. Hatice kocasından bile geç gelir eve. Bu evlerde boş oturmak zevkli olmalı. Sediri pencerenin önüne koyarım. Oturur üzerinde iş işlerim. Başımı kaldırdıkça karşıdaki evlere bakarım. Ali'nin okuldan dönme saatinde de dayarım başımı pencereye. Pencereyle tahta kafesin arasında çiçeklerim olur. Onların ardından bakarım yokuşun başına. Ali görününce el sallarım. Kalkar kapıyı açarım. O da yanıma oturur, anlatır bütün gün olanları.”

Yokuşun yukarısında çiçeklenmiş, yeşermiş bir bahçe duvarı var. Duvarın bir yerinde tahta bir kapı. Kapının

yanındaki sarmaşık henüz yeşermemiş, ama öylesine dallı budaklı ki insan yeşerince nasıl olacağını kolayca tahmin edebiliyor. Ama bu bahçe duvarının ardında bir konak yok. Yarı boz yarı yeşil arazi üzerinde birbirine benzer pek çok ev... Yaşlı kadın duvarın gölgesine oturdu. Sirtını tahta kapıya dayadı. Kapı açılmazdı hiç. Arkadaki kondulara gitmek için duvarın bitimine kadar yürümek gerekiyor. “Şu kapı açılırsa,” diye düşündü ilkin, sonra da neler geçmedi ki aklından. Canı istemeye istemeye kalktığında hiçbirini anımsamıyordu düşündüklerinin. Ama onu her zaman tedirgin eden şeyleri düşünmemişti. Sanki “Her şey çözülür,” diyordu duvaraltı... Uzaktakiler yanı başındaydı az önce. Hiç ulaşamayacakları bile. Çocukluğu... Ölenler...

Köşebaşına gelince son kez baktı evlere.

“Bunlar gibi bir evdi doğup büyüdüğüm ev. Evlenince de buna benzer bir eve taşınmıştım. Evleri çok sevdim. Hep ev içinde yaşadığımdan olacak. Hiç dışarı çıkmadığım günler olurdu. Güzel olmazsa içerisi, pencereden görünen yerler, zor dayanırım, dışlığım gelmez, dışarı çıkmak isterim sürekli. Oysa güzel bir evde sıkılmaz insan. Dışarıdan gelirken evi görünce hop eder yüreği. ‘Bir an önce varsam,’ der.”

Şimdi yaşadığı evi anımsayınca oğlu düştü aklına. Çok kızmıştı, gül gibi memleketi bırakıp büyük kente geldikleri için. Parlak düşleri vardı gelirken, oysa kalacak bir dam altı bile bulamamışlardı. Delioğlan bu kez Libya’ya gitmişti, başka parlak düşlerle... Yaşadıkları konduyu bir arkadaşıyla birlikte oğlu yapmıştı. Sevmemiş, beğenmemişti, iki göz, penceresi camsız, çıplak, sıvasız... Oğluna sezdirmek istememiş beğenmediğini, ama akşam herkes evle ilgilenirken bir köşede sessiz dargın oturmuştu. Oğlu anlamıştı. Büyük kente göçmeden önce yaşadıkları evi ne çok sevdiğini oğlu da bilirdi, anasına

sarılmış, “Zamanla,” demişti, “her şey düzelecek.”

Ertesi sabah o zamanlar beş yaşında olan torunu Ali’yle yeni mahallelerini gezmişlerdi. Yokuştaki gibi iki katlı, pencereleri kafesli eski evleri görünce kendisini avutmuştu. Günlerce gelininin ya da oğlunun komşularla yakınlaşmalarını beklemişti. Belki bir gün onu da götürürlerdi yanlarında. Zamanla geliniyle birlikte tanıma-ya başlamıştı mahalleyi, mahalleliyi. O güzel evlerde oturanlar da oğlu gibi işçiydi çoğunlukla...

Yaşlı kadın tekrar durdu. Elini beline koyup başını çevirince gördü akmayan çeşmeye oturmuş delikanlıyı. Delikanlı, kadın son köşeyi döndüğünden beri bakıyordu. Kadının durduğunu görünce yaklaştı.

“Taşıyayım teyze,” dedi. Elini filelere uzattı.

“Sağol oğul, ben taşıırım. Hem şuracıkta ev...”

“Olsun... Siz yorulmuşsunuzdur.”

Yaşlı kadın evi gösterdi, eski güzel evler geri kalmıştı, küçük biçimsiz evler başlamıştı çoktan. Kadınlar, çocuklar vardı ortalıkta; gürültü egemendi. Yürürlerken delikanlı kadının nefes alıp verişini duyuyordu. Belli ki çok yorulmuştu kadıncağız. Delikanlı yan gözle filelere baktı. Birisinde ekmekle kesekâğıtları, öbüründeysen iki tane balkabağı vardı.

“Buralarda mı oturuyorsunuz oğlum?”

“Hayır... Geziyorum sadece.”

“...”

“Buralardaki evler pek güzel. Arada sırada canım onların arasında gezmek ister.”

“Aaaa! Öyle mi? Ben de çok severim bu evleri, hepsini tek tek bilirim.”

Yaşlı kadının evine gelmişlerdi. Kadın fileleri aldı; delikanlıya gülümseyerek bakıyordu. Kanı kaynamıştı birden. Çoğu kimsenin yıktırmak istediği evleri seven birisiydi.

“Bir çayımı içer misin oğlum?”

“Sevinerek...”

İçeri girerlerken delikanlı pişmanlık duydu. Hemen atılmıştı kadının önerisine. Ama yıllardır hep dışarıdan gördüğü gecekonduları, çok sevdiği eski evler kadar merak ederdi.

Kondunun içi iki bölümdü. Bir bölümde iki sedirle bir masa vardı. Sedirlerden birisine oturdu. Sert bir yastığa yaslandı. Ayaklarını uzattı. Evin öbür bölümünü görmemişti; kadınsa o bölüme geçmiş, çaydanlığa plastik bir bidondan su dolduruyordu. Çaydanlığı ocağa koyarken belli belirsiz bir yüz geldi gözlerinin önüne. Genç, güleç bir yüz... Yıllar çizgilerin çoğunu unutturmuştu. Güleçliği kalmıştı bir, bir de sürekli ısırıldığı bıyıkları. Başka olayları anımsayınca yüzü asıldı. Kanlar içinde görmüştü onu. Yüzü kanlı, gözleri mosmordu. Onu öyle görünce çığılığı basmıştı. Bir arkadaşına yaslanarak geliyordu karşıdan.

“Korkma Uruk Teyze... Korkma. Tez gitmez şu can.”

Canı gitmemişti, ama taşınmıştı mahalleden, içerideki gence baktı. Öbürüne hiç benzemiyordu. Ama o da cana yakındı.

“Okuyor musun oğlum?”

“Evet teyze...”

“Mimaride. Şu evler var ya, sizin de sevdiğiniz, onlara benzer evler çizmiştim geçen yıl. O zaman sevdim öğrendim buraları.”

Mimar... Ali de mimar olsa diye düşündü. Güzel güzel evler çizse. “Hey yarabbim, şu delioğlanın aklını başına devşir. İyice topa verdi kendini. Bu sabah da erkenden çıktı.”

“Maç çok önemli nene,” demiş, çayını bile doğru dürüst içmemişti. Okuyacaktı torunu. Anasının vasiyeti vardı. Kollarında ölmeden az önce, “Ali okusun,” demişti...

Çayları koyarken bir süredir sustuğu için utandı Uruk Hatın.

“Baban ne iş yapar?”

“Öğretmen memlekette.”

“Burada nerde kalıyorsun?”

“Arkadaşlarla ev tuttuk.”

Yine öbür genci anımsadı. Şimdi Hulkilerin oturduğu evde otururdu. Babasını, anasını bir yıldır görmediğini söylemişti birinde. Sonra da Uruk Hatın’a sarılmış, “Anam da sizin gibi bakardı bana,” demişti... Nasıl unuttu onu. Kendi kendine kızdı. “Böyle güzel insanları nasıl unuttum? Yaşlılığın gözü çıksın. Boyu devrilesice Uruk, yaşadığın evleri unutmazsın da sana ‘anam’ diyenleri unutursun...”

“Bir çay daha ister misin oğlum?”

“Sevinirim teyzeciğim...”

Çayları koyduktan sonra, tepsiyi aldı. Balkabaklarını içine koydu. Gencin karşısındaki sedire oturdu. Kabakları önce ikiye ayırdı, sonra dilimledi. O dilimleri kanırta kanırta soymaya başladı. Her kanırtmadan sonra bir parça kabuk tepsiye düşüyordu. Kadın alışkın, rahat hareketlerle işini sürdürürken delikanlı şaşkın gözlerle bakıyordu. Kadıncağız her an elini kesebilirdi. Uruk Hatın ikinci dilime geçince delikanlı sordu.

“Ev halkı kalabalık sanırım...”

“Torunum Ali ve ben... Ali’nin babası Libya’da, gelinimse sizlere ömür.”

“Peki, bu kabaklar?”

Delikanlı merakını yenememişti. Yokuşun orada Uruk Hatın’a rastladığında görmüştü kabakları.

“Yolun karşısındaki fabrikayı gördün mü bilmem. Oradaki işçilere yapıyorum.”

Delikanlının şaşkınlığı daha da artmıştı. Bu yaştaki kadın fabrikanın yemekhanesinde mi çalışıyordu? Bu

kez sormadı. Kadının “ne meraklı çocuk” demesini istemiyordu. Ama delikanlı merak ettiğiyle kalmadı. Kadın biraz sonra sürdürdü anlatmayı.

“Sabah çarşıya inmiştim. Bir hayli kalabalıktı. Özellikle bakkalın önü ana baba günüydü. Ne olduğunu sordum oradakilere. Grev varmış fabrikada. Bakkal da sağolsun açmış veresiye defterini. ‘Bitene dek grev, borca vereceğim,’ demiş. Üşüşüvermiş kadınlar. Komşulardan birisi bin bir dua okuyordu bakkala. Üç gün olmuş grev başlayalı. Kadıncağız ne yapacağını düşünmekten uyuyamıyormuş. Derken manav Recai’yi gördüm. ‘Gel teyze gel,’ dedi. İki tane kabağı kaptı. ‘Hadi Uruk teyzem şu nefis tatlından yapiver de ağızları tatlınsın grevdekilerin,’ dedi. Oğlumun arkadaşıdır Recai. Oğlumla birlikte o fabrikada çalışmıştı. Sonra memlekette bir şeyler sattılar, dükkân açtı.”

Sustu Uruk Hatın. Geçmişten bir günü anımsamıştı yine. Recai, oğluna grevi anlatıyordu, ilk o gün duymuştu grev sözünü. Recai anlatırken oğlu sürekli kafasını sallıyordu. Akşam otururlarken oğlu, Uruk Hatın’la karısına anlatmıştı grevin ne olduğunu. Oysa Uruk Hatın, Recai anlatırken ne olduğunu öğrenmişti. İşçinin hakkını grev koruyordu. O kadar.

Alışkın hareketlerle kabaklan soyarken grevin eve benzediğini fark etti Uruk Hatın. Ev grev ev grev ev grev...

Delikanlıysa ürpertiyle ağzı kıpır kıpır eden Uruk Hatın’a bakıyordu. Kendi kendine mırıldanması değildi onu ürperten. Daha yaşlı kadını dinlerken ayağından başlayıp sırtında süren bir ürperti geçmişti vücudundan. Yüzü kızarmıştı; imrenerek Uruk Hatın’a bakıyordu. Sabah kendisini evden dışarı atan bütün sorunları unutmuş, yalnızca Uruk Hatın’ı düşünüyordu. Az önceki hali gelmişti gözünün önüne. Oflaya puflyaya yokuşu tırma-

nıyor, ellerinde fileler. Filenin birinde iki tane kocaman kabak. Sarılıp öpmek istedi kadını. Yapamadı. İçinde sürekli savaştığı bir güç engelliyordu onu.

“Bir de başka biri vardı orada,” dedi Uruk Hatın. “Ben kabakları fileye koyarken yanıma yaklaştı. Teyze sen kanma Recai’ye, başın belaya girer sonra,’ dedi. Şaşım kaldım. Sen ne dersin, başım belaya girer mi?”

“Tatlı yapmak suç olur mu hiç teyzeciğim?”

Uruk Hatın rahatlamıştı. Delikanlıysa söve söve aklına gelen yanıtı kovmaya çalışıyordu.

1988

BİRİ

Dost muydular, sevgili mi?.. Bilmiyorum. Dışarıdan anlamak iyice olanaksızlaştı bunu. Bir çift görürsünüz, elleri buluşmaz bile. Gözleriyle sevişirler. Her sevişme gibi gizlidir bu da. Bir tek onlar bilir. Bir çift daha görürsünüz. Sarmaş dolaş... Sonra birisi gelir, "Bunlar sevgili değil. Ayrı ayrı sevgilileri var. Bunlar dost," der. Şaşıp kalırsınız. Onların dost mu sevgili mi olduklarını ben de bilmiyorum. Kırkını aşmış bir adamın yirmilik bir kızla ilişkisi... Her ikisi de olabilir. Onları hep bu kahvede görüyorum. Adam fosur fosur sigara içiyor. Kız sessiz. Konuşuyor mu, konuşmuyor mu oturduğum masadan anlaşılmıyor.

Severim böyle kişilere öyküler düzmeyi.

İki sevgili bunlar. Yalnızca burada buluşabiliyorlar. Hep hava kararırken kalkarlar. Buradan da adamın bir arkadaşının evine...

Belki de baba kızdır. Annesinden ayrılınca arada sırada görüşür olmuşlar. Peki, niye bu kahve? Annesini sevdiği zamanlarda buraya gelirlermiş. Kızıyla da buraya gelmeyi seviyor adam.

İki dostturlar. Bu biraz saçma. Yirmi yaş farkla dostluk; en çok bunun olmasını istiyorum. Hiç olmadığından... Dostlar... Birbirlerini özleyince kahveye. Tek kanı-

tı dostluklarının, birlikte kimi zaman bir şeyler okumaları. Kitap, dergi ya da yazı...

Bugün ilk kez hemen önümdeki masaya oturdular. Gazetemi yaydım masaya. Çayımı bitirip, yenisini söyledim. Anlamamalılar onları dinlediğimi, gözlediğimi. Sanki gazete okuyor muşum... Adamda hiç okumuş yazmış birisinin havası yok. O bıyıklarıyla hamal dersiniz. Ama hep eli kolu kitaplarla dolu. Bu adamın da benim için öyküler düzmesini isterim. Bu adam hep yalnız desin. Karısı ölmüş ya da ayrılmışlar. Genç bir kızı seviyor, ama açılmıyor. Bu kahveye kaçıyor sürekli. Hiçbiri değil işte. Yanıldınız bay posbıyık. Hiçbiri değil. Ama... ama... belki ben de yanılıyorum. Öykülediklerim gibi değildir. Hay Allah! Neyse bugün dananın kuyruğu kopacak. Kimin nesi olduklarını anlayacağım.

Hiç konuşmadılar. Zaten benim şansım olsa... Adam karşiki camiye bakıyor. Kız ise masa örtüsünün karelerini sayıyor. Tabii, akli başka yerde. Yoksa adamın karısı öğrendi mi her şeyi. Çok düşünceliler...

"Gideceğim!"

Yaşasın, kız bozdu sessizliği.

"Git."

"Git demesi kolay."

"Zor olan gideceğim demek. Dedin işte gidebilirsin..."

Nereye? Ayrılık mı? Değil. Ayrılışlar böyle olmaz konuşma.

"Gideceğim."

"Gidersen git bana ne."

Ya da...

"Gideceğim."

"Ya ben. Ya ben n'olacağım?"

Belki de kız tuvalete gidecektir. Keh keh, ne kötü espri. Arkadaşlarım duysalar, yine dalgaya alırlar gülme-

ce yeteneğimi. Hem oraya gidecek olsa bunca söze ne gerek var? Belki de bunlar her söze, her tutuma teori üretenlerdendir. Öylelerse, nereye giderse gitsin böyle konuşabilirler... Böyle birini tanı mıştım. Parmağını mı çıtlattın. Başlardı söze. Stresten alır, çekingen bir tip olduğuna, oradan eklemlere, oradan toplumsal baskılara, oradan başkaldırıya... Bir saat el hareketlerinin psikolojisini anlatır. Lafa da hep Yunanca kökeninden girer sözcüklerin. Püsüke, bilmemne demekmiş. Logos da bilim. Ona bir el hareketi daha yapacaksın. Alacak dersini... Bu ikili öyle olamaz. Öyle yalınlar ki. Kızı hiç boyalı görmedim. Mini minnacık zaten. Hüzün akıyor gözlerinden. Adamsa öfkeli, heyecanlı. Yok, onlar böyle teori üretemezler.

“Arkadaşının ağbisinin yanına mı?”

“Evet... Dün yine telefon açtı. Hâlâ dershanesine Türkçe öğretmeni bulamamış...”

Kız Türk Dili’nde okuyor ya da bitirmiş... Aaa! Belki de adam hocasıdır onun. Bütün ilişkileri akademiktir. Sevmiyorlardır Edebiyat Fakültesinin kasvetli odalarını. Bu açık hava kahvesinde çalışıyorlardır. Adamın elindeki kitaplar da anlaşıldı. Ama pek masum bir akademik ilişki değil bu. Ne o susmalar öyle uzun uzun... Kimi zaman yakaladığım o bakışlar. Hay Allah. Adamda da hiç hoca tipi yok ki... Hoca dediğın beyefendi olur. Bu adam gibi heyecanlanmaz hoca. Alışmıştır her şeye. Ya da hiç alışmamıştır. Her şey şaşırtır onu. Şaşmaya alışmıştır. Heyecanlanmaz, susar... Neyse kız öğrenci, bunu öğrendik en azından. Ama adam kimin nesi? Babası mı, sevgilisi mi?

“Hep bekliyordun böyle bir fırsat.”

“...”

“Beklemiyor muydun?”

“...”

O da ne? Kız ağlamaya başladı. Tamam canım, sev-

gili bunlar. Adam gözyaşlarını siliyor kocaman elleriyle. Kız gülümsedi. Ne güzel kız bu. Hem ağlıyor, hem gülüyor. Gözyaşlarını adam sildi, ama gözlerinin kıyıcığında hâlâ birkaç damla var. Bakışlarını etkilemiyor bunlar. Bu kız bu adamı seviyor. O kadar... Sevmeyen bakamaz öyle. İlk kez gördüm gözlerini kızın. Görür görmez anladım sevdiğini. Helal sana oğlum, doğru iz üstündesin.

“Babamları özleyeceğimi sanmıyorum...”

Yaşasın! Babası da değil.

“... ama sizi özleyeceğim.”

“Sizi” mi? “Seni” demesi gerekmez mi? .Bu ne biçim aşk be!

“... seni ve dostlarımı...”

İşte böyle “sen” olacak tabii ki...

“... bu kenti de...”

“Geçenlerde buralardan uzaklaşmalıyım demiyor muydun?”

“Evet, ama... Öyle alıştım ki. Üstelik yalnızca alışmak da değil. Seviyorum da buradaki yaşamı. Seninle buluşmalarımızı. Dostlarımla birlikte çocuklar gibi parklarda yatmayı. Sanki bunlar olmadan, siz olmadan çalışmam gibi geliyor. Hatta evdeki sürtüşmeleri bile seviyorum. Babamı bile... Bütün aksiliğine ve çekilmezliğine karşın...”

Oh be! Sonunda konuştu, iyice kuşkulanmaya başlamıştım bunlardan. Konuşmadan anlaşılan insan kalmadı çünkü. Ama öbür türlü de ben bir şey anlamıyorum. Severim aslında, konuşmayanları, az konuşanları. Yıllardır bu kahvede rastlaştığımız insanların çoğu sessiz, ama anlaşıyoruz işte. Şu bıyıklı delikanlı da hep gelir bir şeyler yazar gider. Çay içer. Çay kötüyse öyle bir ekşitir ki yüzünü...

“Desene başa dönüyoruz.”

Dalmışım. Ne konuşular acaba? Kız çaya bakıyor.

Hafiften kızarmış yüzü. Güneşten mi, utandı mı? Ne dedi ki adam? Onu üzecek bir şey mi dedi? Kolay değil insanın sevdiğinden ayrılması. Ne diyeceğini bilemez. Saçmalar. Eli ayağı gibi dili de tutmaz olur. Seni seviyorum diyecekken aklına eski bir olay gelir. Onu anımsatır. Kendisi değil ki karşıdaki, hemen anlasın. Anlamaz. Oysa o sevgi sözcükleri bekliyordur. Şaşırır. Üzülür. Kızarır, bozarır. Adam da öyle bir şeyler mi dedi? Hem ne demek “başa dönmek.” Neyin başına?

“Yoo... Başa dönmüyorum. Çok yol aldık. Eskisi gibi değilim, iyiyim...”

Tüh... Hiç aklıma gelmemişti doktor hasta ilişkisi. Biraz da duygusal bir şeyler var tabii ki... Nasıl da unuttum. Kız hasta. Şimdi çok sağlıklı, ilk geldiklerinde de sağlıklıydı ama. Kafasındandır belki kızın derdi. Adam da psikiyatır... Muayenehanesini, muayenehaneleri sevmeyen bir doktor. Beyaz önlükleri, loş ya da floresanlı, ilaç ve temizlik kokan odaları sevmeyen bir doktor. Helal sana doktor. Gözüm tuttu seni. Bu kahveden güzel muayenehane olur mu? İnsanın saçına, çayına şu pembe çiçeklerin düşmesi yarı yarıya iyi eder. Adam yine sigara yaktı. Dumanların ardından bakıyordur kıza. Bana arkası dönük. Onu o kadar çok gördüm ki kolayca tahmin edebiliyorum halini. Kimi zaman böyle uzun susmalarda dalar gözleri. Sanki bir şeyler arar derinlerde. Kim bilir belki kendisini arar. Yirmi yıl önceki kendisini mi? Kim bilir? Herkes ben mi ki uzun dalmalarda hep geçmişiyile buluşsun. Onlardan uzak masadayken hep susmalarını isterdim böyle uzun uzun... Böylece bir şey kaçırmamış olurum. O zaman hep konuşurlardı. Adamın sesini duyardım da kızın konuştuğunu dudağının kıpır kıpır edişinden anlardım. Şimdiyse çoğunlukla susuyorlar. Hep benim şansım.

“Artık kendimi yaşıyorum... Evde kavga ederken ba-

bamla. Bakıyorum ki babam eskisi gibi kendi kendine konuşmuyor. Ona yanıt veren biri var. Ağlasa da, bağırса da... Sonuçta dayaktan zor kurtulsa da... Biri var... Ya da derste hocaya yanlış da olsa yanıt veren, anlamayınca soran... Biri var..”

Hoca da değil adam. Zaten olamazdı ki...

“Eskiden yalnızca dostlarımlayken o birini görüyordum, bir de bir şeyler okurken. Artık her yerde var. Seninle oldu bu... Seninle aradık bulduk o birini. Konuşurken, söyleşirken... Bir de baktım biri var.”

“Ne güzel... Dostlar ve kitaplar.”

Bu adam edebiyatçı mı yoksa?

“Yani dostum... O biri burada da var, Erzurum’da da... Gitmeyeceğim.”

“Gideceğim derken anlamıştım gitmeyeceğini...”

Ben de anlamıştım. Gitmeyeceğini de... Dost olduklarını da...

1989

GARAJLARDA

... olur mu olur. Hiç böylesi bir yaşantım olmadı ki. Hiç bu kadar ikiye ayırmadım ki yaşamı. Akşam beşe kadar büro. Beşten sonra sokaklar, barlar, yalnız yaşadığım ev, evin kirliliği duvarları, körkütük ya da uykusuz geceler.. Sabaha karşı dışarı fırlayıp dokuzdan önce koşarcasına gezmek şehri; sokak köpekleri, fırıncılar, işçiler ve öğrencilerle konuşma isteğiyle tutuşarak... "Evden okula diye çıktın ya, okula mı gerçekten?", "Elin yanmıyor mu usta, o sıcak somunu tutarken?", "Vardiyaya mı?"... Daha sorulamayan yüzlerce soru, söylenemeyen yanıtlar.. Dokuzda yeniden büro. "Evet efendim, dosyaları buldum, nereye tevdi edileceklerdi?" Alışkanlıklarla geçen, sorusu bile olmayan saatler. Böyle bir ikilikte her şey olur. Daha önce de avare oldum, iki yıla yakın işsiz gezdim, ama o zamanlar günde yirmi dört saat avareydim. Tam anlamıyla başboş bir yaşamdı. Canım istedi mi, birilerini görmeye Ankara'ya bile giderdim. Param varsa... Oysa şimdi hem özgürüm hem tutsağım, ne özgürüm ne tutsağım...

Onu görmeye gittiğim ikinci günün akşamıydı. Karanlık ara sokaklarda dolaşırken kendimden kuşkulanmış, bu ikilik, karışıklık hoşuma gitmemesine karşın hayatımı düşünmüştüm böyle.

... bu bir kabahatse, kabahat bende değil. Bana dayatılan yaşamda.

Böyle bir yaşamda insan her şeyi yapar.

— O ses: Kim dayattı ki bu yaşamı sana? —

Yine mi? Kurtuluş yok bu sestem. Gönül rahatlığı, gevşeklik... Hepsini yok eder. Her zaman her yerde hazır. En rahat anlarıma çomak sokar. Mazeretimi bulmuştum. Ne anlamı var bu sorunun şimdi? Üstelik bütün dünya dayattı bu yaşamı... Daha iyisini bulamadım ki.

Kuşkuyla yürüyordum. O sesle tartışarak.. Yüzüme, elime yağmur damlaları düşmeye başlayınca durdum. Nerelere gelmiştim yine. Dar bir sokaktaydım. Sokağın öbür ucunda bir sokak lambası vardı. Lambaya kadar bütün sokak tahta kapılı evlerle doluydu. Dip dibe on küsur ev. Hiçbirinden bir ışık sızıntısı olsun gelmiyordu. Öylece durdum. O ses bile uyarmadı beni. Bekçi gelir diye. Sanırım o da baktığım yere bakıyordu. Kapkara sokağın sonunda, giderek sararıyordu lambanın altı. Çoktan su birikintisi oluşmuştu. Sarı ışığın altında, yarı sarı, yarı siyah birikintiye ha bire damlalar düşüyordu; özellikle lambanın çevresindeki damlalar bulunduğum yerden rahatlıkla seçilebiliyordu. En güzeliyse birikintiye devindirerek, birikintiye gömülmeleri idi. Bir adım yaklaşısam bu güzellik bozulacaktı. Kıpırdasam bile bozulurdu. Tam durduğum yerde güzeldi.

Üşüylene dek baktım o güzelliğe. Çocukluğumda kış geceleri pencereden bakardım böyle bir sokak lambasının altına. Onun birikintisinde sarı yapraklar olurdu. O an yaprak bile olsa bozardı o güzelliği.

Yürümeye başlayınca yavaş yavaş görüntü bozuldu. Tam lambanın altında gözlerimi yumdum. Köşeyi dönüp caddeye çıkınca açtım yeniden. Caddeye çıkınca düş bitiyordu. Canımı sıkan bir şey vardı. Neydi, hay Allah neydi? Birkaç saniye sonra anımsamıştım. Onu ikinci

kez görmeye gitmemdi canımı sıkan. Kendimden kuşkulanıyordum. Anımsamıştım, ama artık kuşkulanıyordum. Birikintiye gömülen damlaların, bütün o manzaranın etkisi olmalıydı kuşkularımı dağıtan.

... onu görmeye gittim çünkü güzel bir çocuk. Çocuk dediğim en azından on yedi yaşında var. Beni çeken güzelliği. Deminki sokak kadar güzel en azından. Güzel olmasından başka nedeni yok. Varsın o da, ben de erkek olayım:

— O ses: Yeni bir mazeret. —

Hadi oradan. Sen güzellikten ne anlarsın pis bozguncu...

Bir süredir iş çıkışlarında Garajlara gider olmuştum. Binip de gidemediğim otobüslere, az sonra gidecek yolculara bakar, kahvede çay içer, video seyredirdim. Birkaç ahbab bile edinmiştim kahvede. Biri hapçıydı, biri muavin. Günde bir iki saatimi orada geçirir olmuştum. Önceki gün yola çıkanlara saat, kalem, tarak, bu şehre yeni gelenlere güneş gözlüğü satanların tezgâhlarına bakarken görmüştüm onu. Bir büroda masada oturuyordu. Adamın biri ona dert yanıyordu. Adama dikkatle dinliyormuş gibi bakıyordu. İlk bakışta adamın yolcu, onunsa yolcuya hizmet etmesi gereken bir görevli olduğu sanılabilirdi. Öyle gururluydu ki tavırları. Bazen bakışlarını kalkan otobüslere çeviriyordu, bazen önündeki deftere. Kimin hizmetli olup olmadığı birinin masada oturup, ötekinin ayakta durmasından belli olmaz... Adama "Umurumda değilsin," dediğini sezmiştim. Adam da benim gibi dikkatle baksa anlar, utanır susardı. Adam gittikten sonra da bir süre baktım ona. Gururu değildi beni çeken. Güzelliğiydi. Saçları uzuncaydı. Yüz çizgileri çok düzgündü. O çizgilerde sertlikle sevimlilik çatışıyordu.

Birkaç yıla kalmaz birisi kazanır. Sertlik de kazansa güzelliği bozulmaz sanırım.

Ona bakarken bir dostumu anımsamıştım.

“Nasıl biri olmak isterdin, dış görünüş olarak?” diye sormuştu.

“Daha anlamlı kaşlarım olsun isterdim. Bir de yüz çizgilerimin daha keskin olmasını,” demiştim. Tam anlatmamıştım o zaman. Uzaklardaki dostuma nasıl etsem de bunu göstersem. “İşte bunun gibi,” desem... Daha o an *Venedik'te Ölüm*'ü anımsamıştım. Kuşku ilk o zaman oluşmuştu. O yaşlı yazar gibi miydim ben de... Sonra da Stavrogin'e hayran hayran bakan Piyotr Stepanoviç'i anımsamıştım... Kuşku ertesi gün dolaşırken birden onun çalıştığı büronun önünde durduğumu ayırımsayınca iyice depresmişti. Ta gece yarısı o sokağı görene dek sürmüştü.

... belediye otobüsünde karşısına güzel biri otursa diye bekleyenlerden farkım yok. Güzel bir insana bakmak yola bakmaktan iyidir. Ya da yolda gördüğü çocukların başlarını okşayanlardan... Bunları da yaparım. O tartıcı çocuk, her gördüğümde “işte güzel insan” dedirten çocuk az avutmadı beni. Kir pas içindeki yüzü dünyanın bütün kirlerini toplasa da güzel olacak. Çırpı bacakları yara bere içinde olsa da... Üzerinde birkaç el değiştirmiş giysisi varken de. Üstelik parklarda ana babalarının gezdirdiği çocuklar, o tartıcı çocuk kadar güzel gelmiyor bana. Belki bu delikanlıya da kızlar ilgi göstermiyorlardır. Bayan arkadaşlara sorsam yakışıklı bulmayabilirler. Beni çekiyor yine de. İlk gençliğimde de âşık olduğum kızları kimse güzel bulmazdı. Güzellerdi... Bu çocuk da... Yaşamak da... var olmak başlı başına bir güzellik...

— O ses: Şimdilik susuyorum, ne desem dinlemez durumdasın. —

Çoktandır pek çok şeyi düşlerimde yaşamaya başladığım için, her gün bir yerlerde oturup ona bakmak, onu böyle tanımaya başlamak, onu görünce bir dostumu görmüş gibi hissetmek rahatsız etmiyordu beni. Kimi zaman sinirleniyordum. Yapmacık büyümlük numaraları yapıyor, sürücülerle konuşurken otobüslerden çok anlarım gibi konuşuyor, çok ağırbaşlıymış gibi ağırdan alıyordu işleri.

“Hayır dostum,” diyorum. “Olmaz... İçin kaynıyor senin, böyle ağır değilsin. Evet, yaşlıların hep bu pozlarda ama sen olmamalısın. Ben de yaşlılarım gibi olsam, seninle dost olur muyum hiç? Kim bilir belki senin de yaşamın ikili benimki gibi. Otobüs terminalinden çıkınca deli dolu, yaşının adamı oluyorsun. Belki sevgilinin yanında dünyanın en çılgın insanısın. Yok, onun yanında da böyle havalıysan sürmez bu dostluk.”

Hiç takip etmedim onu terminalden sonra. Çekinirim zaman zaman kuşkulandıklarımın gerçekleşmesinden. Yine de kulak kabarttım konuşmalarına. Yakında sürücü belgesi alacak, bu büronun sahibi amcası, isterse sürücü olur, ama istemiyor, “Hamallık,” dedi birinde sürücülük için, başka bir gün, “Onca insanın canını yüklenemem,” dedi. Bir sevindim ki... Yarım bıraktığı cümlesini ben tamamladım. “Çünkü bütün dünyanın canını yükledim.”

Bir süre sonra onu görmeye daha az gider oldum. Düşlerin açmazına düşmüştük. Hem harekete geçip düşü gerçekleştirmek istiyordum, hem de korkuyordum. Paramparça olabilirdi her şey.

... düşler hep uçucu... kırılğan... Yaşamdan da kırılğan. Tamamen benim elimde, kafamda olmasına karşın varlıkları... Kırılıyorlar. Onları yaşama hiç bulaştırmamam da. Onlar bulaşmasa da ben batmışım yaşamın için-

de, herkes gibi. Bütün yalnızlığım karşı... Yoksa yalnızlık mı düşlerimi bile kırılan yapan? Beni böyle kuşkucu, ürkek... Yalnızlıktan kurtulmayı mı denesem?

— O ses: *Yalnızlıktan kurtulabileceğin tek yer, her şeyden kurtulacağın yerdendir.*—

“Şehirdeki ahbablarımla ilişkilerimi ilerletmeliyim,” dedim. İkili yaşamımdan sonrasında bir dolu ahbabım olmuştu. Dükkânlarında çay içtiğim esnaf, selamlaştığım, oturup bir çift laf ettiğim marangozlar, kalaycılar, seyyar satıcılar vardı. Ama bütün konuşmalar konuştuğundan sonra buza yazılmışçasına yok olmaktaydı. Bu konuşmalarda kendimi ortaya atmaya başladım. Başka nasıl kurtulurdum ki yalnızlıktan. Kendimi ve dostumu atıyordum ortaya.

“Geçen gün çok güzel bir delikanlı gördüm,” diye giriyordum söze. Sözümü sürdürüp sürdüremediğimi anımsamıyorum. Güldüler, şaşırıp içtikleri çayı döktüler, alaya aldılar. Utanıp konuyu değiştirmeye çalışanlar bile oldu. Bunu bile anlatamadıktan sonra nasıl ortaya koyacaktım kendimi? On beş yıl önce beni terk eden ilk sevgilim için gece yarısı köprüden nehre gözyaşlarımı döktüğümü mü anlatacaktım? Gözümün önünde öldürülen bir gencin, adresini bilmediğim annesine haftada bir mektup yazdığımı mı? Yoksa sözcüklerin yetmediği yerde parmaklarıma iğneler batırıp kanla bir dosta mektup yazmayı denediğimi mi? Güzel bulacaklar mıydı benim güzellerimi? En önemlisi anlatacaklar mıydı gördükleri düşleri, kimselerin umursamadığı acılarını? Her söyleşide bir imge bekledim. Kaldırımın kenarında sıçrayarak ilerleyen bir serçeyle bütün acılarından silkinenleri bekledim. Anlatmadılar... Hepsinde bunlardan yüzlerce var, ama anlatmıyorlar ki... Birileri de onların güzellerine

gülmüş demek. Yine de beni yanlarına çeken şeyler yok değildi. Hiç tanımadıkları birine, bana, dertlerini anlattıklarına, çay ısmarladıklarına, gördüklerinde gözleri parladığına göre, en azından böylesi bir söyleşiyi güzel buluyorlardır. Yine de açmıyorlar iç dünyalarını. Yalnızca ayyaşın birini anımsıyorum. Bir duvar dibinde kafayı çekerken, "Merhaba," demiştim. Şarabını uzatmıştı. Çökmüştüm yanına. Bir süre konuşmadan şarap içmiştik. Önümüzde bir kadın ayağı kaymış yere düşmüştü. Bizimki elini tutmuş kaldırmıştı kadını. Yanıma gelince de, "Eli yumuşacıktı," demişti. "Düşünsene bu elin yüzünde gezindiğini." Sakalları uzun, yüzü pütür pütür bir ayyaştı. Ondan başkasına rastlamadım. Küsmüşlerdi hep.

Bu küskünlük onunla olan dostluğuma da yansdı. O da gizemini yitirmeye başladı. O da mutlaka ötekiler gibiydi. Artık hiç düşünmediğim bir şey olmuştu onunla tanışmak, konuşmak... Tek çekiciliği hem sevimli hem sert yüzü ile her şeyin kafamda tasarlanıyor, geliyor ve bitiyor oluşuydu. O ses sürekli "O da onlardan," diyordu. O sese, "Hadi ordan," diyemiyordum.

Düşüncesinden bile korkar olmuştum konuşmanın. Ama konuştuk...

Yine bürolarının önündeydim. Onların otobüsleri başka bir şehirden gelip başka şehirlere giderdi. Kimi zaman gecikirdi. Yollar kapandığında ya da otobüs yolda bozulduğunda. O gün de gecikmişti. Yolcunun biri sinirli sinirli beklemekteydi. İki de bir saatine bakıyor, söyleliyordu. Giderek yüksek sesle söylenmeye başladı. O da, ben de duyuyorduk onu. Dayanamadım dostumun adına ben yanıtladım.

"Yollar kapanmıştır..."

"Ne demek yollar kapanmıştır?"

"Ne demek'i var mı, yol bu hep açık olmaz ya."

"Yol kapanıyorsa erken çıksınlar."

“Nereden bilsin adamlar? Bekleyin işte. Ne güzel bir yer burası.”

Dostum için bir şey yapmıştım sonunda. Belki biraz geciksem, dediklerimi harfi harfine o söyleyecekti. Adam ters ters bakıp gitti. Ben de tam üç hafta öncenin gazetesini okumaya başlamıştım, dostum yanıma geldi.

“Ağbi, otobüs geldi.”

Şaşırdım dilim tutuldu.

“Ben gitmeyeceğim.”

“Vaz mı geçtiniz?”

“Hayır, zaten gitmeyecektim.”

Anlamaz gözlerle mi baktı bilmiyorum. Ona bakmıyordum. Anlamaz gözlerle bakıyorsa un ufak olacaktı her şey...

“Öylesine gelmişim buraya,” dedim. “Severim terminalin ortamını.”

“Yaa,” dedi sadece. Gitti...

Kahrolmuştum. Anlamamıştı beni. Düş kırıklığı, düşlerin un ufak oluşu, ülkülerin gerçekliklerde parçalanışı... Hepsini yaşıyordum. Büro boşalmıştı. Kalkacak gücü bulamıyordum kendimde. Bir daha nerede böyle bir güzellik bulacağım? Hem biliyorum aradıkça bulunmaz... Hemen kalkıp kaçmalıyım. Daha uzun süre, belki de yaza kadar uğramamalıydım buraya... O an bile bir düş kurmuştum. Yazın geliyormuşum. Geçen birkaç ayda güzelliğini yitiriyormuş. Ben de iç çekip, “Geçicidir güzellikler, kimisiyse yanılısamadır,” diyormuşum filozofça...

“Ağbi çay iç.”

Onun sesiydi. Korkea korkea aldım çayı.

— O ses: *Konuşun da, iyice ne mal olduğunu anla dostunun.* —

Öyle yıkıktım ki o sese ses edemedim.
“Ne güzel gittiler... Başka bir yere...”

— O ses: —

“Sen de gitsene,” dedim.

Baktı. Dudaklarını büzdü. Başını salladı, “Sen bilmezsin ağbi,” dercesine. Güzeldi, gerçekten güzeldi...

“Gideceğim yere buradan kalkmaz ki otobüsler.”

1989

İSPANYA VE GÜLEN KIZ.

Ne arkadaşım gitarist, ne ben şarkıcıyım. Ne de çevremizde bizi dinleyenler dikkatli birer dinleyici. Her biri ayrı bir düşün herhangi bir yerindeler. Kulaklarına gelen titreşim, yer yer yanılan müzikle uyumsuz sesi algılamıyorlar bile. Ben de uzaktayım söylediğim şarkıdan. Ya da tam içindeyim. Her ezgisini her dizesini yaşıyorum.

Toroslar var karşımızda. Karşık köyde üç beş ışık görünüyor. Ay günbegün ufalmasına rağmen yükselmiş, aydınlatmakta bizi ve Torosları. Karşıda bir ışık yanıp söndü.

İspanya'dayız şimdi. Görülme korkusundan ateş yakamamış İspanyol savaşçıları. Arkadaşım Orta Anadolu türküsü değil hüzünlü bir İspanyol ezgisi çalıyor. Öbürlerinin içtikleriyse Güney İspanya bağlarının şarabı. Hepimiz düşünceliyiz. Cephe gerisinde kalan ailelerimizi, sevgililerimizi düşünüyoruz. Düşünmek istemediğimiz tek şeyse gelecek. Ben sürekli Dolores'i düşünüyorum. Her bir aldatılmış yurttaşımı vurduğumda Dolores'ten doğacak çocuğumu düşünüyorum. "Senin için savaşıyorum. Bu adamların ölümü ne yazık ki senin yaşaman için. Ama ben ölürsem ne o, ne de onun çocukları yaşayacak. Yanılıp yaşadıklarını sanacaklar birilerinin emri ve boyunduruğu altında. Senin yaşaman için dünyanın dört

bir yanından gelen bu dillerini bilmediğim arkadaşlar da ölecek. Sırf geleceğin gürbüz İspanyol delikanlıları, kıvrak kıvrak dans eden kızları sevebilsin diye ölecekler. Gençlerin savaşa alınmamaları için, kıvrak danslar sırasında söylenen türküler ağıt olmasın diye... Şu Amerikalı gemici, şu Kuzey Avrupalı işçi. Teşekkür et onlara çocuğum.”

“Teşekkürler çok güzel çaldın.”

Şarkı bitmiş. Yalnızca birisi alkışlıyor. Belki en sarhoşları ya da içlerinde en güzel düşü, sevdiğini gören. Ne olursa olsun onun alkışları, beni doğanın ve müziğin düşürdüğü yanılısamadan kurtarıyor.

“Ümitli değilim artık çocuğum. Biliyorum baban öldü, kazanamadılar savaşı. İnsanlar ülkende her an ölecek yaşadıklarını sandılar. Sen de büyüdün, yıllar boyu görmedin dans eden kızları.”

Arkadaşım bir şarkının notalarını çıkarmaya çalışıyor. Tek tük anlaşıyor ezgi. Ben de anımsamaya çalışıyorum bir şiirin son dizelerini. Hafif hafif mırıldanırken sevgi, barış ve özgürlük dolu dizeleri bir yel esiveriyor. İncecik hırkamın yakalarını kaldırırken şair bir tanıdığı anıyorum. Yağmura sitem eden birine, “Kaldır ceketinin yakasını, dolaş sonra yağmurun altında...” diyen bir tanıdığı.

Şair bir arkadaşla hafif çiseleyen yağmurun altında yürüyoruz. Gece karanlık, yollar ıslak. Evlerde ışıklar sönmüş. Yarın işe gidecek olanlar uyumuşlar, uyumak zorundalar. Biz iki avare dolaşabiliriz kentin sokaklarında. Ayyaşları, serserileri gibi kentin, bizim de işimiz yok yarın. Ama şu an işimiz var. Şair arkadaşın tanımadığı bir kıza yazdığı şiiri ancak günün en karanlık zamanlarında penceresinden atabiliriz. Öbür zamanlarda bu sokaklar çıplak ayaklı çocuklarla doludur, kadınlarsa pencerelerden sarkarak konuşurlar. Kızı tanıyışını anlatıyor dostum.

Nereye gittiğini bilmediği bir otobüste rastlamış kıza. O kadar da güzel değilmiş ama otobüste gülen, gülerken yanındakine bir şeyler anlatan tek oymuş. Kız durakta inerken arkadaşım, "Güle güle güzel gülen gül," demiş. Kız bu söze de gülümseyerek bakmış, "Sağol," demiş. Dostumun şiiri, "Sen sağol, sen sağol," diye sürüyor. Arkadaşımın o gün kızı izlediği sokaklarda kızın girdiği yirmi dört numaralı evi arıyoruz. Sessizliği bozan düdük sesiyle irkiliyoruz, bunun bekçi düdüğü olduğunu anlayınca başlıyoruz koşmaya. Ayağım kayıyor, düşüyorum, burnuma taze yıkanmış toprak kokusu geliyor. Islak toprak, senden yaratıldık, severim kokunu senin, sevdiğim gibi denizin, portakal çiçeğinin ve çamın kokusunu.

Düşte kalkmak zorundaydım düştüğüm yerden, ama şimdi saatlerce toprakla birlikte olabilirim. Zaman sa ilerlemekte; dağ eteğindeki köyde ışıklar iyice azaldı. Çevremdekiler hiçbir şey demeksizin teker teker kalkıp gittiler. En sona gitar çalan arkadaşım kaldı. Bir şeyler söyledi anlamadım, ama anlamadığımı da belirtmedim. O giderken de başımı çevirip bakmadım. Gözüm yıldızlarda, aklımsa insanlardaydı.

İnsanlar; umudu insanların. Savaşta ya da barışta her zaman seven, sevilen, kimi zaman umudunu yitiren, kötüleşen, yalnız kendini düşünen, yanılan, koşullar yüzünden sevme yeteneklerini bile yitiren ama güzel bir müzikle yeniden doğan, güzel bir insana saatlerce bakabilen insanlar.. Bu Toros gecesinde yaşadığımız doğayla iç içe uyumaya, dünyanın en güzel düşlerini görmeye, kurmaya ve gerçekleştirilmeye hazırım.

1986

YALNIZKEN DE MUTLU

Gece son vapur çok az yolcuyla kalktı. Bunların çoğu da yukarı çıktı. Üç beş kişi kaldı altta. Ayrı ayrı oturdular, yine de birbirlerini görebiliyorlar. Adam oturur oturmaz elindeki kitabı açtı. Okuyamadı. Kafası almıyordu. Şaştı. Üç bira mıydı onu bu hale getiren, yoksa kusur kitapta mı? Denize baktı bir süre, İstanbul'a, köprüye, ışıklandırılmış camilere, reklam tabelalarına, uzaktaki ışıklara, uzaktaki karanlığa... Anlaşılmaz bir insan sesiyle irkildi. Kapıya yakın oturan kadından geliyordu istek dışı çıkan, yavaş başlayıp sesli biten inilti. Kadın ağlıyordu. Sessiz olmak istiyordu, ama belli ki bir kez tutmuştu siniri.

Oldu bitti dayanamazdı adam. Ağlayan birini gördü mü doluverir gözleri. Hep saklar bunu. Ya gözlüğünü düzeltir ya kaçırır gözlerini. Yine sızlamaya başlamıştı gözü. Hemen kalktı, güverteye çıkacaktı. Kadının yanından geçerken, "Ağlamayın," dedi, "değmez..."

Kadın yanıt vermedi.

"Belki de değer," dedi adam. Çıktı.

Kadın neşeyle kalkmıştı sabah. Kocasını da kızını da yoktu. Çok uzaktaydılar. Gece konuşmuştu onlarla. Salimen varmışlar, iyilermiş. Rahatlamıştı, ilk kez böylesine uzaktaydılar, ama bu belli belirsiz bir neşe veriyordu.

Çok uzun sürdü kahvaltısı. Radyodaki şarkılara eşlik ederek oturdu masada. Kızarmış ekmekleri yerken kızını andı. Çayına şeker atarken, "Şekerle bozma çayın tadını," diyen kocasını.. Radyoda *Arkası Yanın* başladığında odasına girmiş, üstünü değiştiriyordu. Hemen odasına getirdi mutfaktaki küçük radyoyu. Odasını toplarken eski Almanya'nın çaresiz kentlilerini dinledi. Zavallı biriydi Thomas... Pencereleleri açtı. Pırıl pırıldı gökyüzü. Sokağın sakinliğine şaştı. Neyse ki sebzececinin sesi yetişti, doldurdu kulakları.

Dışarı çıkınca kadın bakkalâ gitmedi. Oysa her gün o saatlerde gelen süt kamyonununun peşinden gider süt ve başka şeyler alırdı. Kasaba, manava da uğramadı. Yürüdü, yalnızca yürüdü. Yorulunca bir otobüse bindi. Yollar boşalmıştı. Boğaz pırıl pırıldı. Gökte, denizde ne çok tonu vardı mavinin. Sonra yine yapılar.. Hepsi güneşle turuncu, arada yine gök mavi. Otobüsten indi. Bir süre yürüdü. Yorulmuştu, bir parka girdi. Kuşlara baktı, yeni çiçeklenen dallara, yaşlı insanlara... *Yaşlandım mı yoksa? Onlar gibi güzel havayı görünce, işsiz ve güçsüz olunca atıverdim kendimi parka...* Aynayı çıkardı çantasından. Genç sayılırdı. Çok az kırışmıştı yüzü, saçlarını boyamaya başlamamıştı daha. Göz çukurları biraz koyuydu o kadar.

Parkın yanındaki ara sokaklara girdi. Tamirciler vardı, imalatçılar, seyyar satıcılar.. Önce dikkatle bakıyordu dükkânlara. Yeni çıkmış mobilyalar vardı. Kızdı kendisine. Neredeyse adamla konuşacaktı. Kaça, nasıl, taksit... *Bugün yalnızım. Bugün bekârım. Dün gece düşlemişim bunu. İşte geziyorum, ne güzel. Nereden de gördüm şu mobilyaları. Nasıl da evkuşu olmuşum. Sana ne aptal, mobilyadan... Bugün her şeyden uzak olmak istiyorum. Kurtulamıyorum ama... Gerçekten eskidi evdeki mobilyalar. Hem bunlar çekince yatak oluyormuş... Yine eve kaymıştı aklı. Yine azarladı kendisini.*

Bu son anımsayışı oldu evi.

Bir müzeye girdi. Yıllar oluyordu müze gezmemiştir. Kocasını pek sevmezdi, onun da eski ilgisi kalmamıştır. Liseyi okuduğu şehrin arkeoloji müzesini anımsadı. Bir ara takmıştı arkeolog olacaktı. Tarihi öyle merak ederdi ki. Bir de taşlardan, eşyalardan öyküler düzmeyi çok severdi. Hiçbir gün açıkça söylememiştir arkeolog olmak istediğini. Olanaksızdı. Unutması da kolay olmuştu. Zaten hep olası şeyleri kovalar, olanaksızını unutturdu... Müzede kimse yoktu, bir tek o. Uzun uzun bakmıştı her bir heykeli. Nasıl da güzeldi kadınlar. Erkekler güçlü, sorunsuzdular. Bütün yaşamları yontucuya poz vermek. O anı yaşamak yüzyıllarca. Yüzyıllarca heykellere bakabileceğini düşündü. Güldü sonra. *Ben de bir heykel olurdum o zaman.*

Müzeden çıktığında güneş iyice yakmaya başlamıştı. Mayıs'ta bu kadar sıcak olmazdı. Gerçi hangi mayısta öğleyi dışarıda geçirmişti ki. Dert etmedi bunu. Hiçbir şey neşesini bozamazdı. Bir sinemaya girdi. Bir aşk komedisiydi. Beğenmedi. Komedileri sevememiştir hiç, üstelik bu çok kötüydü. Ortasında çıktı filmin. Ne filmin sonunu merak etti, ne de filmin ilk yarısında geçen zamana hayıflandı. Sanki öğleydi yine, hiç girmemiştir sinemaya, oysa artık yapıların gölgesi serinletmişti ortalığı.

Bir pastaneye girdi. Oldukça lükstü. Profiterol istedi. Garsonların, müşterilerin ayrı bir havası vardı. Pastaneyi bir cazcının sesi kaplamıştı. Yer yer trompetle, piyanoyla kesilen bir ses... Boğazında gıcık vardı sanki şarkıcının. Sevmezdi cazı. Sabahları radyoda caz çıktı mı, istasyonu değiştirirdi. Ama bu lüks pastanede duyduğu şarkı hoşuna gitmişti. İyi giyimli insanların huzurlu mekânlarına çok iyi uyuyordu, içini bir huzur kaplamıştı. Tatlıdan sonra bir de Nescafé söyledi.

İnsanların bakımlı güzelliklerine baktı, hiçbir şey

düşünmeden. Bir çift vardı en yakın masada. Adamın yüzü asıktı. Kadın kendi havasında sigarasını tütürüyordu. İçine çektiği dumanı yavaş yavaş, adeta dudaklarından süzerek Parliament'inin ucundaki küle doğru üfürdü. Böyle sigara içen bir başkasını anımsadı. Bütün güzellik yok oldu. Müzik sustu, uyum bozuldu. Acıydı son yudumu Nescafé'nin. Hemen çıktı pastaneden.

Kocasının bir akrabasıydı anımsadığı. Sıkça görüşmek zorunda olduğu biriydi. Sevememişti, kendini beğenmiş, kaprisli, çekilmez bir kadındı. Ama zorunluydu onunla "canım"lı "cicim"li konuşmaya. *Hiç dostum yok çevremde. Dost sandıklarım var belki. Görüşünce sevdiğim, sabah kahvelerini birlikte içtiğimiz. Ama onların hiçbiri sokakta değil benim gibi. Yapayalnızım. Bir tek ben sokaktayım. Dostlarım nerede, şu mayıs gününü, akşamüzerini paylaşabileceğim?..*

Kararmaya başlamıştı hava. Ufukta, yapıların caddede, insanlarla buluştuğu çizginin yukarılarında, turuncuyla lacivert birbirine karışıp sarılarak önce mora, sonra siyaha dönüyordu. Bu manzaraya hayran hayran baktı. Kadını da, yalnızlığı da unutmuştu. Artık ara sokaklara giremiyordu.

Bir kez daha yürüdü aynı caddede. Bir apartman önündeki banka oturdu. Günün ilk sarhoşları geçiyordu. Sabahtan içmeye başlayanlar.. Yakındaki bir içki evinden çıkıp bir yerlere gidiyorlardı. Karanlıkta onu göremiyorlardı. Kadınsa onların sallanmalarına, naralarına gülüyordu. *Ben de sarhoşum işte. Başım dönüyor. Kalkıp yürüsem ben de sallanırım. Benim de karıştı kafam. Uçup gidiyor aklıma gelenler. Hiçbirini tutamıyorum. Yalnızca burada oturmak, ışıklar altındaki istanbul'a bakmak istiyorum. Düşünmeden.*

Sonunda kalkabildi. Beşiktaş'a doğru yürüdü. Bir hayli geç olmuştu. Acıkmişti. Bir işkembecinin önünde

durdu. Garsonun bakışlarından ürktü. Hiç sevmezdi işkembeyi ama canı istemişti, üstelik yakındaki tek açık yer orasıydı. Onun kararsızlığını gören garson seslendi:

“Büüyrün...”

Göz göze geldiler. Başını çevirip yürüdü. Bütün gün ne çok yürümüştü. Ana caddelerde, ara sokaklarda, parklarda, çarşılarda... Yine yürüyordu. Genç kızlığında, lisedeyken de böyle yürürlerdi. Küçük bir şehrin yürünebilecek üç beş caddesinde... Uzaklarda kalan dostunu anımsadı, sırdaşını. Yıllardır yalnızca bir karttı yılbaşlarında, bayramlarda. Yitmişti anıların derinliğinde. Onunla şarkı söylerlerdi. Bir şarkıya başladı. Karaköy'e dek şarkı söyleyerek yürüdü. Pırıl pırıldı Üsküdar tarafı, pırıl pırıldı gökyüzü. Tek tük vapurlar geçiyordu projektörleriyle. Martılar vardı projektörlerin ışığında süzülen, altın rengine bürünen. Martıların bazısı denize konuyor, bir ördek gibi yüzüyordu. Kızıyla bir ad takmışlardı bunlara. “Mardek,” demişlerdi. Önce güldü buna, sonrası asıldı yüzü...

Vapura bindiğinde de yüzü asıktı. Sonra tutamadı ağladı. Güzel bir gündü, buna ağladı. Yalnızken yaşadığına ağladı bugünü. Bir daha yaşayamayacağına ağladı.

Kadın da güverteye çıktı. Adam tek başına sigara içiyordu. Kadından daha gençti, en az beş altı yaş... Ama yüzündeki ifade farksızdı. Kadını biraz daha yaklaşınca fark etti. Gülümsedi.

“Niye ağlıyorsunuz ki?”

“Ben evliyim.”

Adam utandı soruyu sorduğuna. Kadın yanlış anlamış hemen kendini korumaya almıştı. Hep yanlış anlaşılırmıştı zaten. Şinirle bir nefes çekti sigarasından. Kadın da kendisine kızdı verdiği yanıt yüzünden, sürdürdü anlatmayı:

"Bugün çok mutluyum. Ama ne kocam ne kızım vardı yanımda. İlk kez böylesine mutluyum yıllardır."

"Başka biri mi?"

"Hayır. Bir başıma..."

Vapur yanaştı o sıra. Kadın adamın ilgisini çekmişti. Bir başına mutlu olabilen biriydi.

"Bir şeyler yer misiniz?" dedi adam. "Buradaki şey-yar satıcıları çok severim."

"Olur."

Köfte, balık-ekmek, tavuk-pilav, turşu ve kahvaltı satanlar vardı. Sarhoşlara, gece yarısı acıkanlara günün son yemeğini veriyorlardı. Adam kahvaltı önerdi. Satıcı bir yandan esniyor, bir yandan ekmeklerin içine bir sürü şeyler koyuyordu. Kocaman yiyeceklerini yiyerek yürümeye başladılar. Kadının neşesi yerine gelmişti. İlk kez görmüştü bu gece yemekçilerini. Bomboş caddelerde ilk kez kocaman ısırlıklarla "ekmek arası her şey" yemişti.

"Allah kahretsin yine mutlu oldum."

Adam güldü.

"Onlardan ayrı mutlu olmamalıyım değil mi?"

"Hayır. Onlarla da onlarsız da mutlu olmalısınız. Pek çok insan hiçbir zaman hiçbir yerde mutlu olamıyor. Mutluluğa üzölmek niye?"

"..."

"Nerede oturuyorsunuz?"

"Yoğurtçu'da..."

"Uzak değilmiş, yürüyelim isterseniz?"

Kadın sezdirmeden adama bakıyordu. Adamın yüzü gençti ama sesi tavırları ölgündü.

"Mutlu olun,' demesi kolay. Siz mutlu musunuz?"

"Bilmiyorum. Bilmediğim için de size gıpta ediyorum."

Eve kadar konuştular. Eve vardıklarında kadının aklına filmlerdeki bir söz geldi. "Bir şey içere misiniz?" Söy-

lemedi. Elini uzattı. Adamın tuttuğu, okşadığı hiçbir ele benzemiyordu. Hep pembe ya da beyaz, tombul ya da ince yumuşacık eller olmuştu avuçlarında. Oysa bu ev silen bir kadının ne nasırlı ne de yumuşak eliydi.

“Sana bir kahvaltı borcum var. Ağlayacağıın bir gün beni ara.” Telefon numarasını çantasında zar zor bulduğu bir kâğıda yazıp verdi. Adam gülümsüyordu.

Aramayacak. Bir gece vapurda rastladığı ağlayan bir kadın olacağım.

Adam uzaklaşıyordu; seslendi:

“Hey... Bakar mısınız? Senin var mı telefonun? Ben de ararım belki!”

1988

EL SALLA

“Hadi Garajlara gidelim.”

“Olur.”

İki saattir geziyoruz. Hiçbir amacımız yoktu yürümeye başladığımızda. Canımız çay çektiğinde kahveye girmiş, girer girmez şaşırmiştık. Üç polis oturuyordu bir masada. Birbirimize baktık. Geri çıkamazdık. Kuşkulularlardı. Hiçbir korkumuz yok aslında. Kimliklerimiz yanımızda, soracakları bütün sorulara yanıtımız var. Ama tedirgin olmuştuk bir kez. Konuşmadan birbirimize bakıyorduk. Gülmeye başladı. Önce sessiz, sonra kahkahayla. Herkes gibi polisler de bize bakıyor olmalıydı. Dönüp bakamadım. Ben de gülmeye başlamıştım. Kahveci geldi yanımıza.

“Çay.”

“Çay yok. Yeni su koydum. Yarım saat sürer...”

Acelemiz var, deyip çıktık. Dışarıda bir süre daha güldük. Sonra sordu:

“Fazla değil mi yarım saat çayın demlenmesi için?”

“Belki amacı başkaydı onu derken.”

Fazla konuşmaya gerek yok. Aynı kurgu vardı kafamızda. Bir süre yürüdük konuşmadan.

“Ama saçma,” dedim. “Niye resmi gelsinler ki?”

Tam o an “Hadi Garajlara gidelim,” dedi.

Garajların biraz ilerisinde lunapark var. Bu kış günü öksüz, çıplak bir çocuk gibi duruyor dönme dolaplar, sallacaklar... İster istemez yazı anımsıyorum. Gürültü içerisinde her yan. Tıkış tıkış. Bin bir ses, bin bir renk, bin bir koku birbirine karışıyor. Sıkıntıdan gelmişiz dostlarla. Ne bir şeylere biniyoruz, ne de mısır dondurma falan yiyoruz. Eğlenen insanlara bakarak geziyoruz. Her pavyonda ayrı bir müzik, ayrı bir ses. Çıglıklar, motor sesleri de katılınca, bağırarak anlaşabiliyoruz. Derken bir köşede oturuyoruz. Tam karşımızdaki pavyonda ipe bağlı topu sigaraya değdirmeye çalışıyor insanlar. Kırmızı gömleli biri geliyor, sakalları yarı uzamış... Değdiriyor. Alıp gidiyor *Marlboro*'ları. Başkası vuramıyor. Bizse gözümüz mavi beyaz topta, kâh sessiz kâh gülererek, bazen de birbirimizin anlattıklarını dinleyerek oturuyoruz uzun süre. Yine geliyor kırmızı gömleli. Kalabalığa rağmen tanıyoruz. Önce yan tarafa gidiyor, gömleğinin içindeki sigaraları geri veriyor birisine. Belliydi kurdukları düzen. Anlamıştık, sevindik... Gidip açıklamak vardı dolaplarını. Olacaklar belliydi. Yalanlama, hır gür, dövüş... Bütün adamları toplanırdı. İyi bir dayak yerdik. Zaten sık sık kavga çıkar burada. Aile de gelmez. Tek tük... Çocuklar çok ısrar etmişse... İşsizi güçsüzü çoktur buranın. Bir de genç insanlar gelir akşamüstü uğradıkları birahanelerde iki üç bira içip. Ondan sonra kavgalar, dövüşe yeltenmeler, çekilen bıçaklar... Sudan nedenlerle üstelik. Ya zaten akıllarına koymuşlardır, neden arıyorlardır dövüş için, ya da o an geriliverir sınırlar. Biri öbürünün ayağına basmıştır, "Ulan," demiştir ya da yalnızca dik dik bakmıştır. Bir başladı mı bitmez bu kavgalar. Dışarıda, top sahasında, mahallede sürer, yinelenir. Kimisi iyice büyür, arkadaşlar gelir. Çok tanık olduk böyle kavgalara. Bu insanları da, dövüşlerini de iyi biliriz. Pek de farkımız yok onlardan. Biz de savruk, biz de amaçsızız çoğu zaman. Bütün gün

avareyiz onlar gibi. Onlarla aynı mahalleden gelmişliğimiz var, aynı oyunları oynamışlığımız. Kimisiyle aynı sırada oturmuşuz ortaokulda. Sabah aynı saatlerde fırlarız dışarı. Onlar işe, biz de... İşimiz varsa. Onlar iş aramaya, biz de... Dışarıdan görenler bizi de onlardan sanır. Tek farkımız dövüşmememiz... Bir de içimizdeki sıkıntı, karşı koyma isteği yaşadıklarımıza. Onlar bırakmışlar kendilerini. Biz ayak diriyoruz, hesapta. Sık sık kızıyoruz kendimize. Kendimizi kaybetmeyelim, diyoruz. Oturup tartışıyoruz. "Birahane yok," diyoruz. İş bulacağız. Akşamüstleri toplanıp çalışacağız, okuyacağız... Bir süre sonra yine birlikteyiz onlarla. Aynı birahane de karşılıklı masalarda. Onlar eşlik ediyorlar çalan müziğe, bizse kendi türkümüzü kendimiz mırıldanıyoruz. Tek farkımız bu. Kadehlerimizi kışa kaldırıyoruz. "Kış gelsin toparlanacağız," diyoruz. "Sıcak aslında savrulmamızın nedeni."

Şimdi kış. Hem de buz gibi günlerden. Biz yine lunaparktayız. Bomboş içerisi. Hüzünle bakıyoruz çevreye. Geçen günlere bakıyoruz hüzünle.

"Anımsıyor musun yazı?" diyorum.

"Aman boşver... Miskin, dağınık günlerdi." Derken düzeliyor yüzünün buruşukluğu. "Ama sıcaktı."

"İyi toparladık."

"Gerçekten... İştî, tiyatroydu derken ayağımızı iyi kestik buralardan."

"Azmi öyle demiyor..."

Sessiz başını sallıyor. Durgunlaştı, Azmi'yi düşünüyor. Nerden de anımsattım... Bir zamanlar ne iyi arkadaşları. Küçüklükten beri birlikteydiler. Kan kardeşiler. Öyle seslenirlerdi birbirlerine. Şimdi neredeyse hiç görüşmüyorlar. Azmi sabahtan başlıyormuş içmeye. Boş işlermiş yaptıklarımız. Elimiz kolumuz bağıymış. Çok üzülüyorduk onun için. Ama en çok kan kardeşi üzülüyor. Kaç kere gitti konuştu. Tehdit bile etti. Yalvardı.

Boşuna. Geçende yine gitmiş evlerine. Azmi'nin anası sevinçle karşılaşmış. Kadıncağız da yardımını dokunur sanmış bizimkinin. Akşama dek oturmuşlar sobanın başında. "Akşam gidip ben de içecektim neredeyse," demişti.

Garajlara geldik sonunda. Yayaların girdiği girişte bir dilenci kadın oturmuş. Yanında çocuğu olsa gerek, tır tır titreyen bir yavru.

"Allah sevdiğinize başışlasın."

Bir çay parası atıyorum önüne. Atar atmaz utanıyorum. Ne kadar aşağılayıcıdır önüne para atılması. Çocuğun başını okşuyorum, anlamadığım bir şeyler söylüyor. Kadına bakıp gülümsüyorum. "Bağışla beni," dercesine. Değişmiyor yüzündeki ifade. Hızla yetişiyorum arkadaşşıma. Garajların çay ocağında herkes televizyon izliyor. Pencere kenarındaki iki sandalyeye oturuyoruz. Oturur oturmaz çaylarımız geliyor. Çaylar berbat.

İçeri girdiğimizde varilden bozma sobada ısınmaya çalışan bir çocuk yanımıza geliyor. Elinde not defterleri var. Alıp bakıyorum. Üzerinde "Askerin Günlüğü" yazıyor. Hemen geri veriyorum.

"Daha var arkadaşım. Gideceğim zaman gelir senden alırım." Gülüyor.

"Yine al."

"Asker miyim ben?"

"Olsun."

"Olmaz."

"O zaman bir sigara ver." Şaşırıyorum. Çıkarıp veriyorum. Gidiyor. Eğilip sobada yakıyor sigarasını. Bize dönüp gülümsüyor.

"Ne çabuk büyüyor çocuklar... Kimse yaşını yaşamıyor. Herkeste bir acele. Bugünden kesmişler umudu. Büyüsek de yarın olsa. Hem yarının belkisi var."

"Bizde de öyle olmadı mı? Hangi yaşımızı yaşadık ki. Daha yirmi üçünde miyiz, kim inanır?"

Haklı. “Yaşamak mı bu be!” diye bağırarak geldi içimden birden. Haykırsam dönüp bakardı herkes. Eminim, “Hayır!” derdi hepsi. Ama şimdi hepsi dalmış gitmiş televizyona. Televizyon kapanınca ya da çaycının getirdiği çaya verecek para kalmayınca nereye gidecekler?

Çay ocağından çıkıyoruz. Buğulanmış camlarından içerisi görünmüyor otobüs bürolarının. Üşüyen insanların titrek sesleri duyuluyor.

“Erzincan! Tercan! Şanlıurfa...”

Durduk. Bir otobüs kalkmak üzere. Eski püskü... Motor çalışmaya başlamış. Kucaklaşanlar var, çoktan binmiş yerleşmeye çalışanlar, yerleşmiş, yaktıkları sigaranın dumanında geride bıraktıkları şehre son kez bakıyorlar... Sefalet akıyor; otobüsten, üst başlardan, asık yüzlerden... Beyaz gömleği kir pas içinde olan muavinin sövdüğünü duyuyoruz. Kim bilir kime?

Kalkıyor otobüs. Arkadaşım el sallıyor birisine. Bakıyorum on altı on yedi yaşlarında biri. Gülümseyerek bize bakıyor. Ben de el sallıyorum. Utanmasam elimle “mektup yaz” işareti yapacağım tanımadığım birine. Onun arkasında yaşlıca bir kadın oturuyor, ona da el sallamalı. Ne var ki uzaklaşıyor otobüs. Gülümsüyoruz Omzuna vuruyorum arkadaşımın.

“Buldum. Azmi’ye iş buldum.”

“Nedir?”

“Burada el sallayıcı olacak... Kimsesizlere, bu şehri hüznüyle terk edenlere. İşe yaramıyorum demiyor muydu? Artık işe yarayacak. Madem ki birileri hiç istemedikleri halde yalnızlar. Onlara el sallayacağız. Onları yalnız bırakanlara inat.”

“Yürü, Azmi’ye gidiyoruz.”

DEDESİ

I

Saçları kısacık. Üstünde aynı kumaştan pantolonla ceket var. Olsa olsa on yaşındadır. Hatta kılığı biraz da büyük gösteriyor. Önünde babası ya da ağabeyi, o hep birkaç adım geride... Yüzünde belli belirsiz bir gülümsemeyle dükkânın birinin önünde takıldı kaldı. Adam çocuğun kendisini izlemediğini anlayınca geri döndü, tuttu çekti kolundan. Çocuksa deminki neşesini yitirmeden adamlarla aynı hızda yürümeye çabalıyor. Koşturacak.

Çocukla adam gözden yiterken Sinan oturduğu banktan kalktı. Bir sigara yaktı. Yürürken içmeyi severdi, ilk gençlikten kalma bir alışkanlıkla. Çocuğun takılıp kaldığı dükkânın önüne gelince durdu. Şaşırılmıştı. Ne oyuncakçıydı ne de o yaşta bir çocuğun ilgisini çekecek bir dükkân. İçeride makine yedek parçaları satılıyordu. Biraz dikkat edince camekânın koyuluğunu fark etti. Kendisini rahatça görebiliyordu. Çocuk yeni elbiselerine bakıyordu demek.

Lacivert ceketini anımsadı. Her zaman giyemediği, dedesinin armağanı olan ceket. Dedesi... Önceleri çok

korkardı dedesinden. İri yarıydı. Yukarıya doğru kalkık kaşları hep asık suratlı gösterirdi. Sesi de çok kalındı. Çok küçükken güldüğünde bile korkardı ondan. Hele bıyıkları. Beyazı bol heybetli bir bıyıktı. Üst dudağını tamamen örterdi. Yıllar boyu hiç kesmediğini duymuştu nenesinden. Bıyığına özen gösterirdi. Tarar, bilmediği bir sıvıyla ovalardı.

Dedesinin hiç de korkulacak bir adam olmadığını öğrendiğinde on yaşındaydı. O yaz dedesinin dükkânında çalışmıştı. Hiç istememişti. Niye istesin, arkadaşları sokakta oyun oynarken o çalışacaktı. Babası, "Para da alırsın," diyerek kandırmıştı. "Oyunu da hafta sonu oynar paranı dilediğince harcarsın."

Küçük bir çarşının içindeydi dükkân. Bütün o çarşıda kumaş satılırdı. Yan yana, birbirinin benzeri on kadar dükkân. Herkes birbirini tanırdı. Dedesi yaşlılarındandı çarşının. En çok itibar görenlerindendi. Günler birbirine benzer geçerdi. Sabah dedesi masa başında çay içer, gazetesini okurdu. O da ya tatil kitabını okur ya düş kurardı. (Tatil kitabını anımsayınca gülümsedi. Çok sevmişti o kitabı. Çizgi öyküler, oyunlar vardı. Çizgi öykülerdeki tipler hep mutlu insanlardı. Aileler huzur içindeydi. Kışları kar yağın bir yerde geçerdi olaylar. Dede sobada mısır patlatır, nene masal anlatır, anne örgü örer, baba gazete okurdu. Hiç öyle aile görmemişti. Evlenince de öyle bir ailesi olmayacaktı. Üzüldü... Keşke o kitabı saklasaydı... Şimdi aradan yirmi yıl geçmiş. O yıllardan anımsadıkları o kitap ve dedesi.)

Öğleden sonraları güneşin çekildiği saatlerde dükkânın önünü sulardı. Gölge bir yandan, ıslak kaldırım bir yandan serinletirdi ortalığı. Biraz sonra dükkânlar çiraklara bırakılıp bir dükkânda toplanılırdı. Her gün bir başkasında... Nenesinin gittiği kabul günlerine benzetirdi bu toplanmaları. Herkes taburesiyle gelirdi. Kısacık ta-

burelere oturulur, laflanırdı. Arada iki sokak aşığıdaki bakırcı ustalarının da geldiğı olurdu.

Bir iki hafta olmuştı dükkânda çalışmaya başlayalı. Dedesiyle, "Al, getir, yap, şöyle olmalı, böyle olmalı"dan öte konuşmamışlardı. Sıcağın kayurduğu günlerden biriydi. Dükkânın önünü biraz önce sulamıştı. Onu ilgilendiren serinlikten çok o güzel kokuydu. Suyu serpiyor, toz ıslanıp yapışıyordu yere. O an o koku yayılıyordu ortalığa. Yaz yağmuru ardından olduğu gibi, ama çok hafifi, yalnızca kendisinin koklayabildiğı... Temmuz sıcağında öyle hoş oluyordu ki... O gün ikinci, üçüncü kez sulayınca dedesi şaşırmıştı.

"Hayrola?"

"Şey, dede. Toz ıslanınca çok güzel kokuyor da onun için..."

"Çok mu güzel?" Kahkahalarla gülmüştü dedesi. "Ne kadar güzel kokuyor, nenenin börekleri kadar güzel mi?"

O gün dedesi başka dükkâna gitmemiş, oturup uzun uzun konuşmuşlardı. Dedesi ona bilmediğı kokulardan söz etmişti. Limon çiçeğı, portakal çiçeğı meyvesi gibi kokmazdı. Daha güzeldi. Çamın öz suyunun kokusu da dayanılmazdı. Onlarca çiçek adı saymıştı.

"Gül falan hava bunların yanında. Bunlar kır çiçekleridir yalnızca dağlarda bulunur."

Her çiçeğı söyledikten sonra gözleri dalıyordu. Sanki kokluyordu. Koku anlatılmazdı ki torununa anlatsın. Çizilmezdi ki çizsin...

"Yazık sana Sinan. Ne bunları koklayabildin. Ne de dağları gördün."

Dağları yalnızca ders kitaplarından biliyordu. Mor olurlardı, sarp kayalar vardı. Oysa dedesi farklı şeyler anlatıyordu.

"Hangi rengi ararsan dağda vardır. Yeşil ağaç, mavi

gök, kırmızıyı ister itburnunda gör, ister uçan kuşun kanadında. Hele o pınarlar... Pınarın aktığı yerde yeşilin her tonu bulunur. Öbür renkler, rengârenk çiçeklerde...

Uzanmayalı yıllar oluyor kırlara. Çamın iğne yapraklarını dişimde öğütmeyeli, mavi gökte düşler kurmayalı."

Susmuştu dedesi.

"Ne düşlerdin dede?"

Hemen yanıtlamamıştı.

"Islak toprak kokusunu herkes sevebilir isterdim. Herkesin sevdiği bir dünya düşlerdim. Ama düşlemekle olmuyor." Bomboş bakınca dedesi açıklamıştı.

"Herkes sevemiyor oğul. Kan kokusu, para kokusu burunlarını kapatıyor. Bazılarıysa koku alacak, koku sevecek durumda değil. Dilerdim ki herkes sevsin."

"Şimdi de kimse sevemiyor değil mi?"

"Ne gezer oğul ne gezer..."

Dedesiyile arasında sıkı bir dostluk kurulmuştu o günden sonra. O lacivert ceketi de o yıl diktirmişti dedesi.

II

Yıllar sonra askerdeyken tanımıştı dağları, karları, kokularıyla birlikte çiçekleri. Yağmurun daha sık yağdığı, kokuların daha keskin olduğu bir yerde yapmıştı askerliğini. İzin günlerinde kente inmez, yürüyüşe çıkardı. Gerek dağ eteğindeki talimlerde, gerekse gezintilerinde dedesini anımsardı. "Herkes sevebilir diye..." der dururdu. Yalnız dedesi değildi anımsadığı. Çiçekler arasında yatıp, dedesi gibi çamın iğnesini çiğnerken ötelerde bir renk arardı. O bal rengi yalnızca sevdiğinin gözlerinde miydi, yoksa doğada da var mıydı?

Koşuyorlardı. Akli koşmasında değil, yine o renkley-

di. Keskinleşen kokular aklına dedesini düşürmüştü. O da dağlarda böyle birisini düşünür müydü? Onun sevdiği de böyle uzakta mıydı? Onun avuntusu da çiçekler, kokular mıydı? Nenesi miydi o şanslı kız, yoksa erişemediği bir başka güzel mi?

Talimden sonra dedesine mektup yazmış, bu soruları sormuştu. Yanıt çok gecikti. Bir süre sonra aldığı mektupsa babasından geliyordu. Dedesini yitirmişlerdi. Yağmurlu bir günde gömülmüştü.

Yağmurlu bir günde gömülmüş olmasaydı dayanamazdı o acıya... Dedesinin o tanıdık, o dost, o ortak kokuyla gömülmüş olması tek avuntusuydu. Şimdi o kente her yağmur yağdığında seviniyor...

Üstelik mektubu yanıtız kalmamıştı. O soruların yanıtı yıllar önce verilmişti.

“Herkes sevebilsin diye..”

Sevmişti, dedesi de sevmişti.

1987

KAHVALTI

Başlayacak gibiyken konuşuyorsun bitiyor
Yeniden geliyoruz başladığımız yere
Aşklar da inançlar da aynıdır
Bir başka yanına geçemezsin
Bir yanını yaşayıp bitirmeyince

AFŞAR TİMUÇİN

Bir sabah gün ışıırken gel, kahvaltı yapalım. Uykumdan uyandır beni. "Tembelliği bırak," de ben gözlerimi ovuştururken. Gördüğüm düşü anlattırma. Düş tadında bir kahvaltı hazırlayıp, uyku sersemi bir söyleşiye başlayalım.

"Günledir kahvaltı yapmadan çıkıyorum evden, anca yetişiyorum."

"Bu sabah nereden esti böyle?"

"Dün hep seni düşündüm. Hep seni anımsatan şeyler oldu. Akn'ı gördüm. Seni soracaktım, o bana sordu. 'Özledim Allahsızı,' dedi. Vapurda adamın biri bir zamanlar bana armağan ettiğin kitabı okuyordu. Bugün de sabahın köründe uyanınca açtım telefonu, bir yalan kıvırdım. Sen hep yaparsın ya. 'Annem hasta onu doktora götüreceğim,' deyip dayandım kapına."

Telefon... Sabahın körü... Hep acı haber mi diye düşünürüz? Neden bir sevgi sözü çınlamasın, sabah sabah. Güne daha başlamışken.

Uyumamıştım. Gün doğumuna az kalmıştı. Darma-
dağınık masamdan kalkıp birkaç gündür düzeltmediğim
yatağa şöyle bir kıvrılmıştım. On on beş dakika uyuya-
kalmışım. Kasetçalar “çat” diye kapanınca uyandım. Düş
mü görmüştüm, düşümde seni mi görmüştüm, fırladım.
Pencereye koştum. Lacivert mavileşmekteydi. Pencereyi
açtım. O renk, o serinlik, motor sesi olmayan sokak, ama
en çok o renk... Bir an, masamdaki yarım kalmış işler,
yarım yamalak ilişkiler, koşturup koşturup yuvarlanmalar
uçtu pencereden. Sen doldun içeri. Her şeyin çok kolay
geldiği bir andı. Sıskalığım, dövüş bilmezliğim, ince elle-
riyle itebilirdi, zorbalıkla oyunu bozanı. O anda tırmandı-
ğım kayalardan aşağı bakarken, “Nasıl çıktım buraya?”
bile demez, gözümü yukarı diker, “Şuraya kadar çıksam,
karşiki tepenin ardı görünür mü?” derdim. Pencereyi
açınca soluduğum havayı daha boşaltmamıştım, “Seni
seviyorum, öyle ya da böyle, ne yapayım...” demiştim,
serinlikle içeri dolan sana.

Andır, geçip gider, huyu kurusun. Çektin gittin.
Söyleyeceklerim sözcük sözcük, coşku coşku peşinden
gitti. Rüzgârlı denizler rengine dönüşen gök kaldı yalnız-
ca. Peşinden baktım. Ardına bakmadan dümdüz yürü-
dün, saçların salındı bir süre. Sen yiterken o renk yine
dikkatimi çekti. O renk altında şu çirkin yapılar bile an-
lamlanıyordu. Kurmaya başladım yeniden düşsel cümle-
leri. Hiçbiri kayalara tırmandıran coşkuyu taşımadı. Sü-
rekli uçuştular. Tam buldum bu kez deyip telefonu eli-
me aldığımda cümleler anlamsızlaştı. Numaranı çevir-
dim, bir kez çaldı, kapattım. Fazla anlamlıydı diyecekle-
rim. Hep bildik şeyler. Yan yana gelmiş anlayış, sevgi,
mantık gibi anlamlarından sıyrılmış sözcükler, “Haklısın

da, demek isterim ki, öyle de olur böyle de,” gibi anlamsızlıklar... Fişini çektim telefonun. O sinirle yoluna da çıkamazdım, evinle işinin arasında uğradığın dükkânlara, büfelere, arkadaşlara bakamazdım. Akşam, darmadağınık masamda kırıntıları kalmışsa da sabahki bocalamanın, kim bilir hangi kâğıdın altındaydı. Belki de telefon numaranı alt alta altı kez yazdığım, adını yazıp karaladığım kâğıdın altındaydı.

Yeşil zeytine limon sıkın elini tutarım. Bir tanesini alır atarım ağzına. Zeytinyağlı dudağınla öpersin yanığımdan.

Çay tamam, zeytin, peynir... Ama konuş, anlat bir şeyler. Susup da anılara gönderme beni. Zeytinsiz kahvaltısız bir öğle sonunda bir çay bahçesinde olanları düşünme aklıma. Anlaşamadığın kuzenini anlat. Birinde görmüştük de bırakıvermiştin elimi. Saatlerce onu anlatmıştın. Ne kendini beğenmiş kızdı o, hep çıkışırdı sana, alttan alırdın. Çay bardağını yere fırlatmıştı birinde. Çok gezmene, arkadaşlarına karışırdı. Kuzenini anlatmazsan tanımadığım, belki de hiç tanımayacağım birilerini anlat yaşamından. Sözün bitince, “Ne gereği vardı da anlattım bunları,” de. Sana gereklerini sayayım. Seni başka ilişkilerle tanıyayım. Hiç bitmesin şu tanıma uğraşı. “Burası son nokta. Tanıyorum seni,” demeyeyim. Ne üzüleyim, ne kızayım, “Beni tanıdığını mı sanıyorsun?” soruna. Bir bilinmezi ararken, üç yeni bilinmezi öğrenir gibi dinleyeyim seni. O gereksiz ilişkilerini...

“Müzik,” demeyecektin. Ya da hüznü üfleyen çalgıcıları doldurmayacaktık odaya. Belliydi sessizliğin geleceği peşi sıra. Bir şiir sonrası sessizliği gibi, bir düştü uyanma gibi... Geçmişe sürüklenmek istemiyorum sessizlikle. Hüznü anımsıyorum, anılarıma bulaşıyor hüznün. O çay bahçesini, “İyi bir insansın ama ayrılmalıyız,” sözünle anımsıyorum. Bir zamanlar aynı bahçede utana

sıkıla öpmüştün beni. Sessizlik bozulmalı. Ne desem de çekip atsak bir köşeye suskunluğu; söz söylenmiş olmak için söylenmese... Neyi alet etsem bu hain planıma? Gazetelerdeki ölüm duyurularını mı söylesem; insanlar gibi, duygular, umutlar, sevinçler de ölüyor sürekli. Bütünüyle bir ölüm bülteni oldu gazete. Bir doğum duyurusu bulup kurtarabilir misin beni? "Yaşama sevinciyle doğanın çocuğu yeni bir on yıl dünyaya geldi," deyip avutur musun beni? Yoksa kendi yaşama sevincimi mi anlatsam. O şirin kızı. On sekizinde. Bir akşam sıkıcı bir ortama selamsız sabahsız girip, bir bahar dalıyla beni oradan kurtaran... Koluma girip sevdasını anlatmıştı. İki de bir, "Söyleyeyim değil mi?" diyordu. "Söyle," diyordum. "Ne söyleyeyim", "Seni seviyorum de", "Diyemem", "Niye", "Demeyecek insanlar diyor bunu", "Bir şiir oku", "Olmaz", "Aman be.." Susuyoruz. Yine, "Söyleyeyim değil mi", "Söyle ya", "Ne söyleyeyim", "Sarıl, öp anlar artık", "Sarılayım değil mi", "Hem de sımsıkı, iyice anlasın", "Söyleyeyim mi?"

Sen iyisi mi bir sabah gün ışıırken gel. Masada iki tabak, iki bardak olsun... Sevgili olamazsak, kahvaltı da yasak değil ya bize...

1990

PINARBAŞI, KAÇAK, SEVDA

Buraya seninle gelmeyi ne çok isterdim. Yine böyle bir nisan sonunda, sepetimizde şarapla meyve... Şu pınarın altındaki çayıra sermişiz savanımızı. Ama sen bilmezsin "savan" ne demek. Görünce tanırsın ama başkadır adı senin için. "Köylüm," dersin bana. Gülerek yinelersin, "savan, savan" diye... Bir ara kalkar pınarın çevresindeki erimemiş karların yanına gidersin. Bana kartopları atmaya başlarsın oradan. Kovalarım, kaçarsın. Yorulur otururum. Karşiki dağlara, göğe, çamlara bakarım. Birden bir telaş kaplar içimi. Yoksun. Neredesin? Kalkıp aramak isterim. Otur oturduğun yerde der bir ses. Geziyordur. Yalnız kalmak istiyor. İstemese ne yapar eder seni de kaldırır götürürdü. Yine de merakla beklerim. Uzanırım savana. Kapatırım gözlerimi. Açtığımda yanımda olacaksın. Beklerim. Dayanılmaz bir bekleyiştir. Açamam gözlerimi. Ya yoksa yine?! Kaç dakika, kaç saat geçti bilmem. Durmuştur zaman. Güneş kirpiklerimi yorar, yine açmam. Derken bir şey düşer yüzüme. Sıçrarım. Bir kır çiçeğidir. Sarılırim. Bir tek yüzüme bıraktığın çiçeği kopardığını bilirim. Kıyamadın öbürlerine. Hayret buna nasıl kıydın? Benim içindi. Sevinçle saçına takarım mor çiçeği. Yan yana uzanırız. Önce göğe bakarız ayrı ayrı. Sonra döner birbirimize bakarız. Kalkar şarabı çıkarırsın sepetten.

sı¹ “Bu sahne hangi filmde vardı?”

“Bir Fransız filmi olmalı.”

“Film yıldızı olmak isterdim ben de. Ama şimdi bir filmi yaşıyorum. Daha güzel.”

Bir film değil, bir düşün hepsi. Tek gerçek filmi çekilecek güzellikteki Keklik Pınarı... İki bayır arasında bir düzlük. Alabildiğine yeşil. En güzeli de pınarın çevresindeki kar. Nisanın yirmisi. Tamamıyla erimemiş. Savan da yok, sepet de. Çayıra uzanmışım. Yeşilin arasında çiçekler de var. Yüzükoyun yatıyorum. Burnumun önünde adını bilmediğim bir çiçek var. Koparmıyorum. Kızarsın.

Sensizliğe rağmen mutluluk olmalı duyduğum rahatlık. Günlerin, haftaların tedirginliğinden uzağım şimdi. Bütün yolculuklar bitti. Buraya kadardı. Artık sahte kimliğin de gereği yok, korkunun da... Sonrası... Nereden de gelir aklıma. Sonrası monrası yok. Şu an var. Keklik Pınarı var. Her taraftan bana göz kırpan çocukluk anılarım var. Çamlar var, bulutlar, karşıda dağın eteklerindeki yol... Zor duyduğum fren sesleri TİR'ların. Kuş sesleri, rüzgârın uğultusu.

Ne kadar kalacaksın? Yiyecek bulabilecek misin? Av hayvanı var mı buralarda? Geceleri ne yapacaksın bu ıssızlıkta? Elektrik var mı bu mevsimde, buralarda? Ya soğuk? En önemlisi yemek...

Kurtulamıyorum hiçbirinden. Her an dürtüyorlar beni. Gittikçe daha çok ürküyorum. Keşke sen olsan ürkme nedenim. Sevincim gibi, kıpırtısı gibi yüreğimin... Sen olsan. Güzeldir, her zaman güzeldir, ne varsa senden doğan. Kızmışsın bana, konuşmuyorsun. Her an aklımdasın. Niye kızdı? Söylemez ki. Ne yapsam? Telefon. Olmaz. Yüz yüze konuşmalıyım. Nerededir? Beni görünce ne yapar? Asılır mı yüzü? Ufacık bir kasılma bile olmaz mı sevincini gizlemeye çalıştığı? Yoksa bitti mi? Her şey

geride mi kaldı? Ne yaptım be! İş çıkışını beklerim. Tam zamanında çıkarsın. Önüne çıkarım. Gece yarısına dek konuşuruz. Şimdi ne iş çıkışı, ne geçmek bilmez öfken, ne de beni yoran sorular... Varsa yoksa bambaşka sorular, ürkütücü, yanıtız. Bir de çok sevdiğin doğa.

Burayı hiç görmedin. Gösteremedim. Yüzlerce kilometre. Bir aceleyle yaşanırken gelinir mi buralara, zamanın geçmediği, deviniminden uzak dağlara... Anlatmıştım sana buraları. Görmek istemiştin, ama olmadı. Ben bile daha uzun süre göremem sanıyordum. Burayı görmedin, belki hiç göremeyeceksin. Beni görebilecek misin? Belki parmaklıkların ardından. Ürperdim yine. Kalktım. Koşarak tırmanmaya başladım. Kesilene dek koştum, bir çamın iğnesini aldım ağzıma çiğnedim. Çamın tadı ağzımda uzandı yine. Bir şarkı takıldı aklıma. Ne özgürlük ne aşk var şarkıda. Takıldı işte. Şu an özgürüm ve âşığım. Şarkı varsın bunları demesin...

Güneş önce bulutların ardına girdi, sonra dağın... Soğuyuverdi hava. Güneşmiş ılıtan. Yavaş yavaş iniyorum bayırlardan. Güneş de yitince, "Nasıl?" sorusu, sorular iyice yerleşti kafama... Bizim ev şimdi naftalinler, fare zehirleri içindedir. Uğraşamam. Biçerlerin evi betonarme, kapıyı kırıp girmeli. Yarın da köye giderim. Birileri vardır orada. Tam bir münzevi hayatına başlıyoruz. En az bir ay kalmalıyım, daha da fazla kalamam. Gelmeye başlar insanlar buralara.

Biçerlerin evine giderken gözüme Akınların evi çarptı. Akın mutlaka kitap bırakmıştır burada. Girip alsam... Öyle kolay ki evlere girmek. Bir asma kilit tutuyor o kadar. Gerçekten de arka odada kitaplar var. Yoğun küf, pislik ve naftalin kokusu arasında alıveriyorum birkaç kitap.

Gece. Gök pırıl pırıl. Yarım ay iki dağ arasında doğdu. Oralarda gök iyice gümüşlendi. Belki sen de şimdi

aya bakıyorsun. Çatı katındaki odanın penceresinden. Sırf manzarası yüzünden çıkamadığın o odada çok sabahlamıştık. Sarhoş naraları, çığlıklar bölerdi geceyi. Yanaşıverirdin ürpertiyle bana. Kimi zaman yorulurdum çeviri yapmaktan. Sense büyük bir neşeyle sürdürürdün. Birisi çığığ bassa derdim, hatta bir silah patlasa. Elini uzatsan bana... Sen de kaldırırdın başını. Gözünde bir çığığ isteğı olurdu benimki gibi. Çeviri biraz beklerdi o zaman.

Üstümde Biçer'in ropdöşambırı, elimde Akın'ın kitapları nicedir oturuyorum yayla evinin balkonunda. Tek seni düşünüyorum. Bunun için de kızmıyorum kendime. Ne düşünülür ki başka? En güzeli seni düşünmek. En korkusuzca sen varsın, en kuşkusuz, yaşamımda... Kim bilir belki bir daha olmayacaksın. Zamanla... Uzaklık da var... Ama bir an kuşkulananmayacağım sevginden, inancından...

Akın'ın buraya sakladığı kitaplarımı. Üstelik şunu bile getirmiş. Demek bu da yasak. Korku ve kuşku veriyor. Vermez mi?

"Bir gün mutlaka yeneceğiz. Bunu söyleyeceğiz bin defa! / Sonra bin defa daha, sonra bin defa daha, çoğaltacağız marşlarla. / Ben ve sevgilim ve arkadaşlar yürüyeceğiz bulvarda."

Ne gelecekte kuşkuluyum, ne de senden.

Ay batacak. Bir başkasının yatağında kaçak biri olarak yatacağım. Düşümde seni görmek istiyorum. Kaç gel yanıma... İlgisiz bir yerinde giriver. Gülümse yeter. Bir başkasının yatağında uyandığımda güneş doğmamış olacak. Böyle aç gecelerde erken uyanırım bilirsin. Sabaha doğrunun alacasında gördüğüm düşü anımsayacağım... Sonra kahvaltı yerine, "Bugün seviştim, yürüyüşe katıldım sonra / Yorgunum, bahar geldi..."yi okuyacağım.

BULUT

Aramıza bulut girdi.

Geldi, çöktü masanın üstüne. Seçemez oldum seni. Bulanıklaştı ortalık. Bulanıklığın arasında gözlerini görür gibi oldum, az sonra bir parça bulutla gözlerin de görünmez oldu. Belki de aldı götürdü bulut gözlerini... Nereye bilmiyorum. Gözlerim bir buluta binip bir parça kümülüse atlayıp uzaklara gitmedi ki hiç... Sisle kaplı bir şehre de gitmiş olabilirsin, aydınlık, mavi beyaz bir köye de. Yoksa o kuzey ülkesinin göklerinde misin? Az sonra gözlerinin takılıp da gittiği bulut aşağıları yağmuruyla ıslatacak. Sen de ineceksin. Koyu yeşil mi aşağısı? Ya sesler... Bildik bir dil mi?

DUYUYOR MUSUN, ŞARKIDAKİ KUZEYLİ
SESLERİ

Çalanlar o ülkedendi
Müzik başlayınca her şeyi susturmuştuk.
Oralara gitmiştik sanki
Bulut girdi aramıza.

Seçemiyorum güzelliğini bulutların arasında. Dumanı bir katman, ama duman gibi kötü kokmuyor.

Nemli de değil, oysa bulut biraz da yağmur ve ıslaklık demektir. Onun için korkarım, kendimi açık havaya hazırladığım günlerde buluttan. Buysa korkulacak bir bulut değil. Ah bir de seni grebilsem arasında. Oradasın, ardındasın bulutun, biliyorum, ama görmek de istiyorum seni. zledim. Gzlğm çıkarıp temizliyorum. Bulanıklık gzlğmdeki tozdandır diye. Bulut girmemiştir aramıza. Camlar pırıl pırıl, yine de göremiyorum seni. Elimi uzatsam, delerim bulutu, erişirim eline. Belki koluna ya da yüzüne. Bir kr gibi el yordamıyla anlayacağım bedenini, bedeninin dilini. Konuşsan birazcık, bulutlar ses geçirir. Sesin de yok. Sis düdükleri almıyor beynimde. Hayır, sis de değil bu, sevimli bir bulut yalnızca... Sevimli, ama nereden çıktı bu bulut? Bulut olmasa... Bulut mulut yok belki. Gzlklerim temiz ya gözlerim?

“Biliyor musun ağlamıştım o kendi yoluna gitmek istediğinde.”

Neden içince anlatılır bazı şeyler? Dili üzülür insanın. Kendine güveni mi artar? Apaçık koyar kendini ortaya. Yoksa güçsüzleşir mi, taşıyamaz mı olur acıyı, özlemi, sevdayı. Kavgayı ya da... Hepsini anlatır, paylaşacak birini arar. Onun için mi yalnız içilmez bu meret? Niye içmesine bağlıyorum ki, belki de gecenin hiç de karanlık olmadığını öğreniyoruz. Hele böyle bir ay varsa.

“Onun yanında değil ama. Onun yanında ağlamadım. Yanlış anlama, erkekler ağlamaz falan diye değil. Başka bir konu olsa niye yanında ağlamayayım? Omzuna yaslanıp ağlayabileceğim başka kim var koca şehirde?”

Sevgilisini anımsatan ne acaba? Hangi çağrışımla ağladığını anımsadı? Konuşmaya başlamadan önce yere uzanmıştı. Gzn aya dikmişti. Ama kavak ağaçlarının yapraklarından ay görünmüyor. Yalnızca ıřđı süzülüyor

kapkara yaprakların arasından. O kadar devingen ki yapraklar, bir kararıyor bir gümürleniyorlar. Yaprakların ardından dolunay mı, yoksa daha çeyrek mi var dolunaya, anlayamıyorum.. Yapraklar anımsatmış olmalı sevdiğini.

BAK SANAT ESERLERİ, ŞİİRLER DÜŞÜYOR YERE

Son yazdı

Akşam karanlığında ağaçlı bir yola sapmıştık,

yokuştuk

Yorulmamıştık tırmanırken

“Yanında ağlamadım çünkü onu etkilemek istemiyordum. O oraya yerleşmek istiyorsa yerleşir, bir şey yapmam, ama onunla da gidemem. Korkuyorum o şehirden. Sana da şaşıyorum nasıl yaşıyorsun orada. Sanki herkes birbirini harcamak için var. Oraya gidip onlar gibi olmaktan korkuyorum.”

Birer yudum alıyoruz rakıdan. Bir vişne atıyorum ağzıma. Birkaç saat önce bir bahçeden aldık gizli gizli. Büyük şehirleri tanımadığımız yıllardaki gibi.

“O akşam hem içtim, hem ağladım. ‘Yazık oldu yarınlar’ı söyledim durdum. Bir hafta onu görebileceğim yerlere gitmedim. İyice dağıtmıştım. Sürekli içiyordum. Sonra bir gece yarısı çıktı geldi. Ansızın çıkıp gelen gece konuklarını sevdiğimi bilirdi. Geldi... Bir karış suratla karşıladım. Çok sevinmişim, ama onu üzmem mi istedim bilmiyorum. O ise sarılıp, ‘Kalıyorum, seni seçtim,’ dedi.”

O sarılınca da ağladın mı? Karanlıkta göremiyorum, şimdi de dolu dolu mu gözlerin? Ben ağlamak üzereyim. Ne güzel ağladığını anlattın. Bense başımı çevirip yaşla

dolan gözlerimi saklıyorum senden. Şimdi birlikte ağlasak; ben hırs dolu şehirde, sense düzenli şehirde olur musun?

“Ömer, en son birlikte ağlamamızı anımsıyor musun, hani aşağı mahallenin çocuklarından dayak yemiştik.”

“O değildi en son. Boran’ın cenazesinde de gözlerindeki yaşı gömüştüm, kendiminkileri gizlemeye çalışırken.”

Ağlamıyorum. Aramıza bulut girdi dedim, gözlerim değil bulutlanan. Ömer’in gözleri de bulutlanmış aralarına giren bulutu görünce. Ama dağıtmışlar. Elleri, uykusuz geceleri, uzamış sakalları, özlemle güzelleşmiş yüzleri ve şarap şişeleriyle dağıtmışlar bulutu. Buluta da çekip gitmek kalmış, yaptığını anlayınca.

NE Mİ YAPTIM UÇAKTA? BULUTLARLA KONUŞTUM

Aylar sonra görüşmüştük
Hep o anlatıyordu... gittiği yeri
Sanki hiç ayrılmamıştık

Sensiz kalkıyorum masadan. Kalktığımı bulutun ardından görmüşsen benimle gelirsin diye bekliyorum bir süre ayakta. Çaycı geliyor yanıma.

“Altı yüz lira.”

“Çay ne ucuz burada.”

“Üç yüz lira işte.”

“Ama biz dört çay içtik.”

“Hayır iki tane içtiniz.”

“Dört.”

“İki... Bakın fişte iki yazıyor.”

Şaşkın çaycı. İki çay ben içtim, iki tane o... İkincileri

ellerimiz üşüyünce söyledik. Bardakları avuçlayıp ısıttık ellerimizi.

ELLERİN SICACIK... TUTSANA BİRAZ...

Sabaha karşıydı

Üşümüştük

Çok güzel bir geceydi geride bıraktığımız

Denize doğru yürüyorum, camları tozsuz gözlüğüm ve yaşsız gözlerimle. Ne güzel bir gün. Ortalık masmavi. Hiçbir yeri ısıtamayan güneş pırıl pırıl aydınlatıyor her yanı. Dünkü kardan sonra kimse güneşin açmasını beklemiyordu. Üşüyorum, ama günlerdir böyle dinç hissetmedim kendimi. Karşı kıyıda ki yeşil yerlere bakıyorum. Hem kış, hem şehir yok edememiş yeşili.

Bir dalga patlıyor kıyıda. Bir adım geri çekiliyorum. İkincisi çok daha büyük, ama bunu yüzüm gözüm sırlıklam olunca anlıyorum. Kıyı kahvesindeki herkes gülüyor. Kıyıda balık tutanların hiçbiri ıslanmamış. Bir tek ben... Kestaneci de gülerek bakıyor bana. Gülümsüyorum.

“Garezi var denizin sana.”

Evet, garezi var, hem de bütün doğanın. Bulutuyla, deniziyle... Yine de seviyorum onları. Denizsiz bir dünya olur mu? Ya da bulutsuz? Sen ardına girdiysen de...

“Git bir yerde kurulan delikanlı.”

Sen ardına girdiysen de.

“Üşüyeceksin oğlum.”

Sen ardına girdiysen de.

Sen ardına girdiysen de... Sen mi gizlendin bulutun ardına? Bense deminden beri aramıza girdi deyip duruyorum. Belki sen çağırdın onu. Dillerinden anlarsın. Yabancı dilin bulutça...

Bir dalga daha. Bu kez bacaklarım sıırılsıklam. Kestane-
neci gülümsemiyor.

“İyi misin delikanlı?”

Evet anlamında başımı sallıyorum.

“Gidip kurulansana yahu! Tutkunu musun bu deni-
zin?”

“Denizin değil... Bir buluta tutuldum ben.”

Bir buluta tutulmuşum ben.

1989

“BENİ SİZ DELİRTTİNİZ”

Yıllar önce miydi, az önce mi? Çok uzaklarda mıydık, burada mı? Yapış yapış bir sıcak mı vardı, titriyor muyduk? Sen mi âşıktın, ben mi? Ölen mi vardı bir yerlerde, doğan mı? Birisi mi küsmüştü bize; bir dostla ilk tanışmamız mıydı?

Bilmiyorum, hiçbirini...

Öyle karıştı ki her şey kafamda. Delirmişim. Öyle diyorlar. Sen delirdin. Üç beş patavatsız diyor bunu. Öbürleri, “Dinlen,” diyor sadece. Yorulmuşsun, kitap bile okuma. Nasıl okumam? Sen değil miydin bana veren o kitabı?

“Ben okudum,” demedin mi? “Oku yarın öğle arasında konuşalım.”

O duvarın altına gideceğiz öğle arasında. Gizli gizli... Başkaları görmemeli. Yalnız ikimiz... Ya gelirlerse? Kandırmalıyız onları. Kaçmalıyız onlardan. Onlar okumadı ki kitabı. Okumazlar ki. Öğlene kadar bitecek bu kitap. Öğretmene çaktırmadan okuyacağım. Nasılsa en arka sırada oturuyorum.

Hay Allah, birisi aldı kitabı elimden. Coğrafyacı mı, babam mı? Anlayamadım. İki de bıyıklı. Okuma artıkmış. Hem okumuşum onu yıllar önce. Niye bir kez daha okuyormuşum? Okumadım ki, daha dün aldım. Biraha-

nede verdin. Gazeteyle kaplamışsın. Altı da çizili bir yerlerin... Bitirememiştim yine birayı. Sen içmiştin kalanını. Oysa seni almadılar önce birahaneye. Yaşın için kimliğine baktılar. Bana sormadılar bile. Ama ben bitiremedim, sen bitirdin birayı. Acı bu bira. Uykumu getiriyor hemen. Ama keyifli de...

Bira da içirtmiyorlar artık. Ama ben içince bağırıyorum ki! O sendin. Bak bunu iyi anımsıyorum. Öğretmen, "Bunlar ikiye ayrılırlar," demişti. Neyler ikiye ayrılırdı unuttum. Bağırmıştın. "Niye?" Bira içmiştik dersten önce. "Niye ikiye ayrılırlar? Ne farkları var. Ama niye?" Ne gülmüştüm. Ben oturtmuştum seni. Öğretmen anlamamıştı sorunu. Bir kez daha, "İkiye ayrılırlar çünkü..." diye başlamıştı anlatmaya. Ben tutmuştum ağzını. Bağırma diye. İşirmiştin. Sonra defterinin kenarına sevdiğin bir şiiri yazmıştım. Sakinleşmiştin okuyunca. Onu da unuttum. Eşek kafam. Seni sakinleştiren dizeyi nasıl unuttum. Sevdayı mı anlatıyordu? Kavgayı mı? Çiçekler mi vardı, gökyüzü mü? Yoksa atlar mı? Sen sakinleşmiştin. Elini omzuma atmıştın. Bunu anımsıyorum. Dün ilk dersti.

Demin ağbim kapıdan çevirdi beni. "Çıkma," dedi. Ama sana sözüm var. Buluşup yürüyeceğiz. Çocukluğunun geçtiği mahalleye gideceğiz. O yenedünya ağacına tırmanacağız, Kayserilinin bahçesindeki... Çocuklar olacak bahçede. Sövecekler ev sahibine. "Kayseri sucuğu, onun bunun çocuğu," diyecekler. Sonra kaçacaklar. Biz kaçmayacağız, sövmedik ki... Yenedünya da yok ağaçta. Hırsız da değiliz. Ama niye, ama niye bize vuruyor bu adam? Biz sövmedik ki, sövsek kaçmaz mıyız?

Ağbim yine güldü, bunu anlatınca. Nasılsa ne olacağını biliyormuşum, gitmeme gerek yokmuş. Sen tek başına gidermişsin. Sahi, ben nasıl biliyorum? Sen mi anlatmıştın? Altı yaşındayken yemiştin o dayağı değil mi?

Şimdi kaç yaşındasın? Altmış altı mı?

Kaçacağız. Bir gün mutlaka. Yaşanmaz buralarda. Odama turuncu bir çizgi sızdı. İki gökdelenin arasından batıyor yine güneş. Her gün bu saatlerde bu turuncu çizgi pencereden geçip yatağımın yanındaki duvara vuruyor. Güneş batıyor... Biraz sonra doğacak. Uzakta... Ta öbür yarısında dünyanın. Biz orada olacağız, oraya kaçacağız. Orada güneş doğarken daha yatmamış olacağız. Bütün gece uyanıktık. Okuduklarımızı tartıştık. O koca kitabı yemiş yutmuşsun. Ben anlamadıkça sordum. Notlarımızı karıştıra karıştıra yanıt aradık. Öbür sorular gibi değil. Bunun yanıtı bulunur. Karışmaz kafam. Karışırsa sen varsın. Sabaha kadar okumadık. Sonra gerçekten deliririz. Gözlerin kapanmaya başlarken, birer büyük bardak çay içtik. Siyah değildi artık gökyüzü. Sen akordeon çalmaya başladın. Ben sana onu anlattım.

Dinledin beni... "Yarın," dedin, "bana da göster." Sorular sordun.

"Neye benziyor, gözleri güzel mi, sesi nasıl, ne diyor olup bitene, seviyor musun, konuştunuz mu hiç? Dilin damağın kurudu mu?"

Yanıtlamak ne güzel sorularını.

Onunla bir çayırda tanıştık. Çayır rengiydi gözleri. Koyu yeşil. Bana çayırı gezdirdi, sonra bir çamın gölgesine uzandık. Güneş dalların arasından sızıyordu. Tam yüzüne vuruyordu. Gözleri bal rengiydi. Çamın tepesini gösterdi. Rüzgârla sağa sola gidip geliyordu en tepedeki en yeşil dal. Daha aşağıdaki dallarsa aşağı yukarı sallanıyordu. Daha kocaman, daha soluk yeşil olan dallar.

"Bak," dedi, "bu çam bir kadın. Kafasını yana sallıyor. Elleriye dizini dövüyor." Güldüm.

"Gülme," dedi, "acılı bu kadın. Oğlunu vurmuşlar."

Ağladım.

"Ağlama," dedi, "ağlanmaz."

Saygıyla baktı kadına. Elini tuttu. Kadın acıyla gülümsedi. Bir tek dudak uçlarındaki kıvrımda gülümseme vardı. Acı ise her yanda. Kaşlarının çatıklığında, alındaki izlerde. Sesinde... Kadının elini öpüp çıktık gecekondudan. Çocuklar sardı çevremizi. Yarı çıplak bir dolu çocuk. Kısa saçlı, gülen, ağlayan, çamur içinde çocuklar. "Ağbi," dediler. Elime sarıldılar. Niye? O öptü bir çocuğu yanaklarından. Ben bir kızın başını okşadım. Güldü kız. Güldü çocuk. Hepsi güldü. O da... Ben de... Kahkahalarla güldük. Kahkahalarla...

"Yeter gülme," dedi annem.

Niye? O kızı doğduğundan beri kimse okşamadı. Hele sokağa çıktığından beri hiç kimse. Ben de hiç kimşenin başını okşamadım bugüne dek.

"O kız kim?" dedi annem. "O boyu devrilesice, aklını başından alan kız mı? O orospu mu?"

O aklımı başımdan almadı ki. Aklım başımda duruyor. Yalnız çok karışık. Hem aksine o bana çok şey verdi. Bir hoş çarpıntı bıraktı yüreğimde, konuşmamı engelleyen. İlk o gün oldu bu. Şimdi ne zaman onu düşünsem böyle. Yolda bağıra çağıra şarkı söylemeye o günden sonra başladım, ilk o gün yanağını okşadım. Nasıl da yumuşacıktı. Pürüzsüz. İlk o gün kocaman ellerimin arasında bir ufacık pembelik vardı.

Annem onu sevmiyor. Kızıyorum sevmelisin diyorum. "O seni sevmedi, üzdü," diyor. Sevmeli miydi? Ben sevdim. Hem o da o gün sevdi beni, biliyorum. Ertesi gün başkasını sevdi. Bir gün sıra yine bana gelecek. Onu bekliyorum. Sevecek.

Bir de senden mektup bekliyorum. Gittiğin yerden. Attığını biliyorum. En az iki gün yolda geçer. Bir gün postacının çantasında. Yarın bir gün alırım. Zarfı heyecanla açarım. Bir de dışarı çıkabilsem. Zarfla birlikte köprüye gider, köprüden nehre bakarız.

Yine mi mektup yok bana? Bugün postacıda demek ki. Yarın gelir. Yaşasın. Yarın geleceksin. Gülümsemenle. Akordeonu da getir. Kaçalım. Sen açarsın kapıyı, ben açamıyorum. Kaçıp içelim. Yarın... Onun yanağını uzatacağı günü, o gecelediğimiz inşaatta bekleyelim. Ama elinde sigaranla uyuma. Dün geceki gibi... Bir yarın olsa... Seninle, onunla...

1989

SOKAK 245

Şimdiye kadar gördüğüm en küçük otogardı. Göreceğim en küçük ilçe burası olacak diye içimden geçirdim. Saat geceyarısına geliyordu. Yeni bir günün başlamasına az kalmıştı.

Otobüsün son uğradığı yerde uyanmamıştım, açtım. Otoparın karşısındaki aşevine girdim. Yirmi dört saat açık olan yerlerdendi. Böyle yerlerin ayırt edici özelliklerini taşıyordu. İçeride herkes uykuluydu, masalarda ekmekler plastik kutuların içindeydi. Masa başında uyuklayan bir patron vardı.

Esneye esneye yanıma gelen garsona memleketimin ünlü kebabını söyledim. Biliyordum, beğenmeyecektim kebabı. Doğup büyüdüğüm yer dışında hiçbir yerde güzel kebab yiyememiştim. Kebabı beklerken müşterileri incelemeye başladım. Beşi bir masadaydı. Biri tek başına oturuyordu. Toplu oturanların konuştuklarına kulak kabarttım. Yeni tip bir otobüsten söz ediyorlardı. Onların ne konuştuklarını bilmesem de her halleriyle sürücü oldukları belliydi. Tek başına oturan gülümseyerek bana bakıyordu, içkiliydi.

Haklıydım, kebab berbattı. Yer yemez kalktım. Geceğin bu saatinde ilçeyi dolaşmak vardı, ama uyku çok kötü bastırıyordu. Gördüğüm ilk otele girdim. Oteli in-

celeymeden, rahatsız edici pislik ve köhneliğine dikkat edemeden uyudum.

Sabah uyanınca, işim ne bu ilçede, dedim. Avareliği sevdiğimi bilen bir dostun işi için gelmiştim. Daha birkaç yıl öncesinde o dostla birlikte avarelik yapardım. Eve istediğimiz zaman gidemeyen, belli saatte mutlaka evde bulunması gereken iki yeniyetmeydik. Okuldan kaçır saatlerce dolaşırdık. Aynı yerlerde dolaşmamıza rağmen bu gezintiler bize sıkıcı gelmezdi. Kurduğumuz düşler tekdüzeliklerini örterdi. Çeşit çeşit düşler kurardık. Hava karardığında otobüse binmemiz gerekirdi. Her seferinde aynı düşü kurardık; sürücü bizi bilmediğimiz bir yerlere götürürdü. İşte dostum bana o düşü gerçekleştirme olanağı vermişti. Gerçi otobüsün nereye gittiğini biliyordum, ama ilçenin ismini ilk duyuşumdu. Gerçek bir düş kırıklığı yaşıyordum. Dün geceki yolculuk hiç de düşünüy kurduğum gibi olmamıştı. Bir kere yalnızdım, sonra sevdiğim müzikler çalmamıştı, sonuçta da yol boyu uyumuştum. Belki de düş kırıklığının nedeni artık bir yeniyetme olmamamdı.

Dostumun işi kolaydı. B... Müdürlüğü'ne gidip altı yüz kırk beş numaralı kayıtları alacaktım. Müdürlükte ilgili memuru bulamayınca ilçeyi dolaşmaya çıktım. Bir ana cadde çevresinde oluşmuş bir ilçeydi. İnsanlar dükkânlarda, iş yerlerinde ya da evlerindeydiler. Sokaklar boştu. Tek tük insanlar varsa da, onlar hemen bir yere giriyorlardı. Avareliğe hiç uygun olmayan kuru bir sıcak vardı. Sokağa çıkmayanlara hak verdim.

Müdürlüğe ikinci gidişimde ilgili memuru buldum. Hemen tanıdım, dün gece bana gülümseyen sarhoş adamdı. Memurun sabah niçin işe gelmediğini anlamıştım. Memur da beni tanıdı. Kayıtları hemen çıkardı, sonra da birlikte yemek yemeyi teklif etti. Kabul ettim. Adamın bana niçin gülerken baktığını iyice merak etmiş-

tim. Kısa bir tanışmadan sonra adam –Cüneyt Bey– anlatmaya başladı, bense yalnızca dinledim.

“Bey kardeşim sizinle neden konuşuyorum, biliyor musunuz? Çünkü siz benim hemşerimsiniz. Otogarda indiğiniz otobüsten anladım. Değilseniz bile lütfen bozuntuya vermeyin ve Cüneyt kulunuzun düşlerini bozmayın. Yirmi yıldır oralardan uzaktayım. Öyle özledim ki. Şalgamı, kebabı, aşlamayı, palmiyeleri, sonra o nemli sığağı, hele o kara şalvarlıları. Şimdi çok değişmiş olmalı, belki de palmiye falan kalmamıştır. Neyse.. Gelelim en büyük özlemime. Kerime’mi özledim. Tanır mısınız? (Hayır anlamında başımı sallıyorum.) Doğru ya, nereden tanıyacaksınız, koca kent. Ola ki ileride onu tanırsanız, lütfen beni ona anlatın. Onu çok sevmiştim. Onsuz yirmi yıl geçti; hâlâ seviyorum. N’olur söyleyin ona sevdiğimi. Liseyi zar zor bitirdiğim yıl tanışmıştık. Ben kendime iş ararken dikkatimi çekmişti. Bir manifaturacıda çalışırdı. Her sabah onu izlemeye başlamıştım. Sonra bir gün geldi yanıma, ismini söyledi, tanıştık. Bir başkası beğenmesin diye onu yalnız bırakmıyordum. Zamanla evlenmeyi düşünmeye de başlamıştık. Ben bir iş bulabilseydim. Ama ah o kötü huyum olmasaydı...”

Sustu. Gözleri daldı. Sonra garsonu çağırdı, rakı söyledi. Onu engellemedim, öğleden sonra işe gitmesi gerektiğini anımsatmadım. Madem içmek istiyor, içsin, dedim. İşmiş, görevmiş, çevreymiş; boştu hepsi. Oldukça büyük bir yudum aldıktan sonra konuşmasını sürdürdü:

“Aslında huy değil. Babamdan, atamdan öyle gördüm. Irkına düşkün yetiştirildik. Geçen yirmi yıldan sonra aklım yeni yeni başıma geliyor. Gerçi Türk olmayan arkadaşlarım vardı, ama evleneceğim insan mutlaka Türk olmalıydı. O yıllarda yanı Türk yanı başka bir ırktan bir çocuğum olmasını düşünemezdim bile. Sonuçta şimdi hiç çocuğum yok. Evlenmedim bir daha.”

Sustu. Öyküsünü sürdürmedi, ama ben olanları anlamıştım. Bir şeyler söylemek istedim, olmadı. Boğazımda konuşmamı engelleyen bir şey vardı. Ben ne desem diye düşünürken o içkisini bitirdi, kalktı.

“Tanıdıklarınıza bir sorun tanıyan var mı Kerime’ mi?”

“Tabii, sorarım.”

Ayrıldık; biraz sonra arkamdan seslendi.

“Tepebağ Mahallesi’nde otururdu. Sokağı bile aklımda, 245.”

Varlık, Mart 1987

Yarattığı kendine özgü öykü dünyasıyla Behçet Çelik, son dönem edebiyatımızın önemli isimlerinden biri.

“Bu sokaklar benim değil. Benim değil bu içime, dışıma, gözlüğüm, ellerime, tam adım atacağım yere yağın yağmur. Hiçbir anım yok bu yapıların önünde. Şu duvara sırtımı verip soluklanmadım; eğilip şu kuytu sokak arasında kimseyi öpmedim. Soluğumu dolduran kömür kokusu tanımadığım insanların sobalarından geliyor. Hiçbir sobanın üzerinde, ben varınca sofraya alınacak bir tencere inceden fokurdamıyor.”

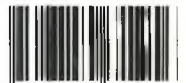
Çağdaş öykücülüğümüzün önemli isimlerinden Behçet Çelik, ilk kitabı *İki Deli Derviş*'ten bu yana sıcak, akıcı, duyarlı bir Türkçeyle yazıyor öykülerini. Daha yirmi bir yaşındayken Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü'nü kazanan yazarımızın daha önce ayrı ayrı yayımlanan ilk iki kitabı, *Yazyalnızı / İki Deli Derviş*'te bir araya geliyor. Bu öyküler bir yandan güçlü bir kalemin doğuşunu belgeliyor, bir yandan da gençliğin sorularla ve sorunlarla dolu dünyasını yakıcı, ama siirli bir dille vansıtıyor.

Kapak resmi: EKELY

14 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-1256

9 789750 71256